

บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเก็ดมรกตและจุดเจ็บในดวงใจ

นายพันธวิศ ตีชะธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE SOCIAL CONTEXT IMPLIED IN CREATION OF FEMALE CHARACTERS :
DRAMA'S CHARACTERS OF KED MORRAGOT AND JOODJEB NAI
DUANGJAI

Mr. Panthawit Tikhatham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกต
และจุดเจ็บในดวงใจ

โดย

นายพันวิศ ตีชะธรรม

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ สุภาพร โพธิ์แก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ถิรนันทน์ อนวัชศิริวงศ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณาถนัฐิธัญ วงศ์บ้านดู่)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ สุภาพร โพธิ์แก้ว)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ถิรนันทน์ อนวัชศิริวงศ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนัดดา ธนสถิตย์)

พันธวิศ ตีชะธรรม : บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจ. (THE SOCIAL CONTEXT IMPLIED IN CREATION OF FEMALE CHARACTERS : DRAMA'S CHARACTERS OF KED MORRAGOT AND JOODJEB NAI DUANGJAI) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ.สุภาพร โพธิ์แก้ว,อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รศ.ถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์, 134 หน้า.

การวิจัยคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางสังคมที่มีผลต่อการรับรู้และพลังความน่าจดจำของตัวละครหญิงในละครโทรทัศน์ เรื่อง เกสต์มรกต(พ.ศ.2546)และจุดเจ็บในดวงใจ(พ.ศ.2541)ซึ่งผลิตขึ้นใหม่จากบทประพันธ์ทางวิทยุที่มีอายุเกือบ 40 ปี ของสมสุข ภัลย์จากุท การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเขียนบทละครโทรทัศน์ และการวิเคราะห์ด้วยบท จากบทละครโทรทัศน์และแผ่นวีดีทัศน์

ผลการวิจัยพบว่าบริบททางสังคมที่มีผลต่อการรับรู้และเข้าใจตัวละครเอกในเรื่องเกสต์มรกตคือบรรทัดฐาน เรื่องผิวเดี๋ยวเมียเดี๋ยวที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบัน ในขณะที่บริบททางสังคมของยุคที่ย้อนไปนับพันปีถูกเลือกมาใช้สำหรับการรับรู้และยอมรับถึงอำนาจเชิงเวทมนต์ของตัวละครดังกล่าว ส่วนบริบททางสังคมที่ส่งผลให้เรารับรู้ถึงความรู้สึกส่วนลึกและการกระทำของตัวละครเอกในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจคือ มีค่านิยมแบบชนชั้นและปฏิบัติต่อกันแบบไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ พลังความน่าจดจำของตัวละครในละครทั้งสองเรื่อง เกิดจากการสร้างตัวละครให้มีมิติมีเลือดเนื้อมีจิตใจ โดยใช้คุณลักษณะ สามประการดังนี้ 1.แรงปรารถนาสูงสุดที่ไม่มีทางสำเร็จของตัวละครเพราะตัวละครทั้งสองมีลักษณะที่ปฏิเสธความจริง รวมไปถึงการปฏิเสธคุณค่าที่แท้จริงของตนเอง 2.พลิกความอ่อนแอให้กลายเป็นพลังอำนาจในการทำร้ายคนอื่น 3.ความทะเยอทะยานและมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าของตัวละครทั้งสอง

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
 ปีการศึกษา 2555..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

##5284693328 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORDS : DRAMA CHARACTERIZATION/MEMORABLE CHARACTER/FEMALE CHARACTER

PANTHAWIT TIKHATHAM: THE SOCIAL CONTEXT IMPLIED IN CREATION OF FEMALE CHARACTERS : DRAMA’S CHARACTERS OF KED MORRAGOT AND JOODJEB NAI DUANGJAI. ADVISOR :SUPAPORN POEKAEW,CO-ADVISOR: ASST.PROF.TIRANAN ANAWUSHSIRIWONGSE, 134 pp.

This qualitative research aims to study the social contexts influencing on characteristic perception and memorable quality of female characters in Thai drama: “Ked Morragnet”(2003) and “Joodjeb Nai Duangjai”(1998) which were reproduced from radio drama scripts written by Somsook Kaljaruek almost 40 years. The research methodologies used in this study include 1.) In-Dept interview of script writers 2.)Textual Analysis of television drama scripts and dvds .

The research finds that , for “Ked Morragnet” , the present social context influencing on characteristic perception is the norm of monogamy but the ancient social context implies to audiences believe in the character's magic power. For “Joodjeb Nai Daungjai” social context implied in the story is that cultural practice related to class inequality. The memorable quality of characters result in the dept and round characteristic caused by 3 attributes 1.)The character super objectives being impossible to reach 2.)Turning their weakness to be destructive power.3.)The characters are extremely ambition.

Department : <u>Mass Communication</u>	Student’s Signature
Field of Study : <u>Mass Communication</u>	Advisor’s Signature
Academic Year : <u>2012</u>	Co-advisor’s Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายๆ ท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณาถัญญ์ธัญญา วงศ์บ้านดู่ ประธานกรรมการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปันตดา ธนสถิตย์ กรรมการ สำหรับคำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ สุภาพร โพธิ์แก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมถึงรองศาสตราจารย์ ติรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ในที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบคุณไปยังทุกๆท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านต่างๆ อันได้แก่ อาจารย์อมรศรี เย็นสำราญ ที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย อาจารย์ สุณัฏฐา กองทอง ที่ให้คำแนะนำและข้อมูลสัมภาษณ์อันมีประโยชน์ยิ่งแก่งานวิจัยในครั้งนี้ เหนือสิ่งอื่นใดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มารดาบิดา ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตการวิจัย.....	7
1.4 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดภาพตัวแทน.....	11
2.2 แนวคิดการสร้างความหมายและการใช้รหัสทางโทรทัศน์.....	12
2.3 แนวคิดการสร้างตัวละครให้มีพลังและสมจริง.....	14
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	23
3.1 แหล่งข้อมูล.....	23
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	25
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย.....	26
3.5 การนำเสนอผลการวิจัย.....	27
4. บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจ...	29
4.1.1 ปุ่มหลังและตัวละครหญิงในเรื่อง “เกสต์มรกต”.....	29
4.1.2 วิเคราะห์บริบทและตัวละคร“นางพญาเกสต์มรกต”.....	35

4.1.3	มิตินี้ทำให้ตัวละคร“นางพญาเกล็ดมรกต”มีความโดดเด่น.....	71
4.1.4	ปูมหลังและตัวละครหญิงในเรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ”.....	72
4.1.5	วิเคราะห์บริบทและตัวละคร“โหนก”.....	82
4.1.6	ตัวละครหญิงที่สำคัญในเรื่อง“จุดเจ็บในดวงใจ”.....	96
4.1.7	มิตินี้ทำให้ตัวละคร“โหนก”มีความโดดเด่น.....	109
4.2	ปัจจัยที่มีผลต่อพลังที่สร้างให้ตัวละครมีความโดดเด่นและน่าจดจำ.....	110
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.	122
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	122
5.2	อภิปรายผล.....	125
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	127
	รายการอ้างอิง.....	130
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	134

บทที่ 1

บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อเป็นปัจจัยหลักในการถ่ายทอดแนวคิด และมุมมองของสภาพสังคมในขณะนั้นๆ โดยเฉพาะละครทางโทรทัศน์ มีส่วนอย่างมากในการถ่ายทอดหรือสอดแทรกเนื้อหาภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในสังคมขณะนั้น รอบๆตัวเราสื่อโทรทัศน์ที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและติดตามเป็นจำนวนมาก คืองานบันเทิงที่มาในรูปแบบของละครโทรทัศน์ เราจะพบว่าตัวละครหญิงอยู่ในเรื่องเสมอๆ ทั้งตัวเอก หรือตัวร้าย เป็นต้น ทำให้สื่อโทรทัศน์กลายเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่ได้สร้างและถ่ายทอดความหมายของผู้หญิงสู่สังคม ถ้าย้อนกลับไปนับตั้งแต่ในอดีตบริบททางสังคมไทย หญิงไทยถูกจัดระเบียบ และมีคุณลักษณะที่กำหนด เพื่อบ่งบอกความเป็นกุลสตรีหรือเป็นหญิงไทย แม้กระทั่งในสุภาชิตสอนหญิง ในพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้นำเสนอภาพว่าผู้หญิงที่ดีต้องมีลักษณะแบบใด จนกลายเป็นกรอบให้ตัวละครนางเอกในอดีตเกือบทุกเรื่องต้องมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นกุลสตรี ความคาดหวังของการถ่ายทอดภาพผู้หญิงจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เราจะเห็นความเปลี่ยนแปลงเรานี้ได้จากงานบันเทิง โดยเฉพาะละครโทรทัศน์

นอกจากนี้ละครทางโทรทัศน์สามารถถ่ายทอดแนวคิดและมุมมองของสภาพสังคมในยุคต่างๆ เราสามารถศึกษาบริบทของสังคมในยุคต่างๆที่ละครโทรทัศน์ได้ถูกสร้างขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ เพื่อทำการศึกษาและเข้าใจบทบาทของเพศหญิงได้ โดยเฉพาะละครโทรทัศน์ที่มีผู้หญิงเป็นตัวเอกหรือตัวดำเนินเรื่อง

กาญจนา แก้วเทพ (2535) กล่าวว่า การเผยแพร่ละครโทรทัศน์ที่มีการดำเนินเรื่องต่อเนื่องยาวนาน โดยใช้เวลาออกอากาศนานนับเดือน และนำเสนอเป็นตอนๆ วิธีการนี้ทำให้ผู้รับชมละคร

โทรทัศน์รู้สึกว่าได้เรียนรู้ความเป็นจริงด้วยประสบการณ์ตนเอง รูปแบบการนำเสนอละครโทรทัศน์สามารถส่งผลต่อการกำหนดแนวคิดให้เกิดขึ้นกับผู้รับชมได้ ในละครที่นำเสนอเป็นเรื่องของธรรมชาติหรือธรรมชาติธรรมะนั้น ส่งเสริมให้คนเป็นคนดี แต่ขณะเดียวกันละครโทรทัศน์ยังมีการนำเสนอรูปแบบที่หลากหลายให้แก่ผู้รับชมนอกเหนือจากธรรมชาติธรรมะ ละครโทรทัศน์ยังมีการนำเสนอแนวคิดที่ผิดๆให้แก่ผู้รับชมไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอแนวคิดหรือลัทธิค่านิยมของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งในสังคม เช่น การนำเสนอภาพลักษณ์ของคนต่างจังหวัดที่ดูเงอะงะ ชุ่มช้ำเวลาเข้ามาในเมืองหลวง เป็นต้น นอกเหนือจากแนวคิดหรือการนำเสนอและลัทธิค่านิยมแล้ว ความแตกต่างระหว่างภาพของผู้หญิงและผู้ชายในละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะตัวละครผู้หญิง ละครโทรทัศน์มักนำเสนอในมุมมองที่แตกต่างกับปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง

Defleur (1964) กล่าวไว้ว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่แพร่ภาพได้ทั้งภาพและเสียง ทำให้ผู้รับชมมีอารมณ์ร่วมและเข้าถึงมากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ ทำให้สื่อโทรทัศน์ได้รับความนิยมมากกว่าสื่อชนิดอื่น อย่างสื่อวิทยุ หรือ สื่อหนังสือพิมพ์ ด้วยความหลากหลายที่สื่อโทรทัศน์สามารถนำเสนอภาพและเสียงได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้สื่อโทรทัศน์ได้รับความนิยมอย่างมากมาจากการที่สื่อโทรทัศน์สามารถเข้าถึงผู้รับชมได้ทั่วทุกวัย และเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ รายการต่างๆที่ปรากฏทางโทรทัศน์ก็เกิดขึ้นอย่างมากมาย รายการที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายคือรายการละครโทรทัศน์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ละครโทรทัศน์ (Television Drama) เป็นการสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่และพบเห็นได้ทั่วไปซึมซับในชีวิตประจำวันได้ตลอดเวลา นอกจากความบันเทิงแล้ว อิทธิพลทางอารมณ์ของละครโทรทัศน์ยังสอดแทรกความรู้ และทำการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอนให้รู้ถึงการปฏิบัติตัวในสังคม ละครโทรทัศน์จึงเป็นตัวแทนในการบอกกล่าวสมาชิกภายในสังคมนั้นๆ ให้รู้ถึงเป้าหมาย ค่านิยม บทบาท และแบบอย่างของสังคมในทางอ้อม ผู้ชมละครโทรทัศน์จึงเรียนรู้สิ่งเหล่านี้โดยในลักษณะที่ไม่รู้ตัว

นอกจากนี้ละครโทรทัศน์ยังสะท้อนลักษณะสังคมและแนวคิดต่างๆผ่านทางภาพและบทบาทต่างๆที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญในการแสดงออกทางความคิดเห็นของผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ หรือต้องการสะท้อนแนวคิดของคนในสังคมว่ามีแนวคิดอย่างไร โดยเฉพาะการนำเสนอภาพของเพศหญิงที่ปรากฏอยู่ในหลายบทบาทในละครโทรทัศน์ ละครโทรทัศน์สามารถแสดงบทบาทของเพศหญิงที่มีต่อสังคมในสังคมนั้นๆ ซึ่งสามารถจัดแบ่งเกณฑ์ตามรูปแบบการแบ่งบทบาทของสื่อ ของ Susannah Wilson (1981) ได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทเป็นกระจก สะท้อนภาพของเพศหญิง
2. บทบาทเป็นตัวตลกย่ำค่านิยม และแนวคิดเก่าๆ เกี่ยวกับเพศหญิง
3. บทบาทเป็นกลไกแห่งการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยนำเสนอค่านิยม และแนวคิดแบบใหม่ๆ เกี่ยวกับเพศหญิง ซึ่งก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทั้งด้านแนวคิด และการกระทำในสังคม

วันทนี วาลิกะลิน และสูนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันสื่อโทรทัศน์ ได้นำเสนอภาพของผู้หญิงยุคใหม่เพิ่มจากทางเลือกของภาพผู้หญิงในยุคเก่า แต่ยังไม่หลุดจากภาพแบบเดิมๆ นอกจากนี้จะต้องมีผิวที่เนียน หน้าสวย ผมนุ่มแล้ว ยังได้นำเสนอภาพและบทบาทของผู้หญิงให้แก่สังคมในปัจจุบันให้มีความคาดหวังเพิ่มมากขึ้น ว่าผู้หญิงจะต้องเป็นทั้ง working mother และ caring mother นั่นคือการรับภาระทั้งงานนอกบ้าน ในบ้านและเลี้ยงดูลูก เบ็ดเสร็จ ผู้หญิงจะต้องรับบทหนัก ในการเป็นคุณแม่คนดีที่หนึ่ง บทบาทภรรยาที่ฉลาดและแสนดี และบทบาทผู้หญิงเก่ง แบบ working woman ในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ผู้หญิงในยุคปัจจุบัน นอกจากทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวแล้ว ก็จะต้องพบภาระที่ว่า “งานหลวงมิให้ขาด งานราษฎร์มิได้เว้น” ซึ่งกดดันให้ผู้หญิงสมัยใหม่ที่ทำงานนอกบ้านแล้วยังต้องคอยรับผิดชอบงานภายในบ้านด้วย มิฉะนั้นจะถูกมองว่าไม่เป็นกุลสตรี หรือไม่เป็นผู้หญิงในอุดมคติ

จากผลรายงานการศึกษาในหลายๆชิ้น อิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ ได้สร้างค่านิยมใหม่ให้ผู้หญิงมีความพึงพอใจ ต้องสิ้นเปลืองเงินทองและอุทิศเวลาเพื่อให้ได้มาซึ่ง ความนิยมชมชอบจากเพศตรงข้ามคือเพศชายที่สนใจเพียงแต่ความสวยงามภายนอก บางคนถึงกับยอมเจ็บตัว เพื่อแลกกับความสวยที่ออกแบบได้ ด้วยวิธีการต่างๆ เพียงเพื่อต้องการให้เพศตรงข้าม คือเพศชายนั้นสนใจในตัวเอง

การกำหนดให้ตัวละครเพศหญิงอ่อนแอ ไม่มีปากเสียงกับตัวละครเพศชาย และที่ทำให้ภาพและบทบาทเพศหญิงในละครโทรทัศน์ไทยดูแย่ลงไปมากกว่าเดิม คือ การนำเสนอว่าเพศหญิงเป็นวัตถุทางเพศในการตอบสนองของความรุนแรงทางเพศของเพศชาย เช่น บทบาทของโสรยาในละครโทรทัศน์เรื่องจำเลยรัก บทบาทของโสรยาคือบทบาทของเพศหญิงที่ถูกกระทำเพราะความเข้าใจผิดของตัวละครเพศชาย ถูกทรมาณต่างๆ ใช้คำพูดที่รุนแรงและการกระทำที่รุนแรงกับตัวละครโสรยาแต่ในท้ายที่สุด ตัวละครหญิงกลับมีความสุขและตกลงใจกับตัวละครชายที่มีพฤติกรรมรุนแรงกับตนมาก่อนในอดีต นอกจากบทบาทของโสรยาแล้ว บทบาทของนารินในละครโทรทัศน์เรื่อง สวรรค์เบี่ยงที่เคยถูกกล่าวขวัญอย่างมากมายในเรื่องความรุนแรงของเพศชายที่มีต่อเพศหญิง ในละครเรื่องสวรรค์เบี่ยงเพศหญิงถูกนำเสนอบทบาทที่มีความเข้าใจและโอนอ่อนต่อความรักของชายที่เคยข่มขืนเธอ จนตกลงปลงใจแต่งงานกับคาวีชายที่นารินเคยเกลียดและข่มขืนเธอ ซึ่งรูปแบบละครในลักษณะนี้เป็นการตอกย้ำความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศซึ่งเราสามารถพบได้ทั่วไปในละครโทรทัศน์

การสร้างตัวละครหญิงในโทรทัศน์เรื่องเกล็ดมรกตและจุดเจ็บในดวงใจช่วงปี พ.ศ. 2516-2518 ระยะเวลาเปลี่ยนผ่านประมาณสี่สิบปี เป็นช่วงระยะเวลาที่ตัวละครหญิงทั้งสองเรื่องจะถูกใส่รหัสและได้รับอิทธิพลใหม่ๆจากบริบทใหม่ๆทางสังคมเข้ามาประกอบสร้าง ว่าเนื้อหานั้นมันตอกย้ำอุดมการณ์เก่าๆหรือสร้างอุดมการณ์ใหม่ๆกันแน่ พอมองแบบนี้จึงมีความสมเหตุสมผลที่จะทำการวิจัยในเรื่องนี้

นอกจากนี้ตัวละครนางเอกส่วนใหญ่ในละครโทรทัศน์ไทยที่ถูกประพันธ์ขึ้นในอดีต ล้วนแต่เป็นภาพเพศหญิงในอุดมคติของสังคมไทย ซึ่งเป็นภาพที่สังคมไทยอยากเห็น หรืออยากให้เป็น มากกว่าเป็นภาพผู้หญิงในความเป็นจริง ตัวละครนางเอก ความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ รวมถึงละครทั่วไปส่วนใหญ่ ตัวละครฝ่ายดี กับฝ่ายร้าย ถูกนำเสนอในภาพสีขาวยกเว้นสีดำที่มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ซึ่งโลกของเธอทั้งสองถูกแบ่งออกจากกันอย่างสิ้นเชิง อยู่กันคนละฝั่ง ฝั่งนางเอก ก็ขาว สะอาด ไม่เคยข้องแวะกับสิ่งที่ไร้ศีลธรรม มีมโนธรรม ไม่เคยพลั้งพลาดทำความชั่วทุกอย่าง ไม่ว่าจะโดนสภาวะการณ์หรือบริบทใดใดที่มาแวดล้อมก็ไม่เคยหวั่นไหวเลย ประคองตัวอยู่ในกรอบแนวทางที่ดีตลอด ส่วนฝั่งของนางร้าย ชีวิตของเธอไม่เคยได้รู้สึกถึงความสดใสใดใดเลย ข้องแวะกับสิ่งที่เลวร้ายต่างๆ ไม่มีมโนธรรม

สังเกตจากตัวละครหญิงที่เป็นตัวเอกหรือนางร้ายจะมีพฤติกรรมเรียกร้องความยุติธรรมของตน ไม่ยอมเสียผลประโยชน์ของตนให้ใครทั้งนั้น มีการส่งเสียงดังโวยวาย พฤติกรรมของตัวเอกล้วนแตกต่างกับนางเอกอย่างสิ้นเชิง ตัวนางเอกเอง สงบเรียบร้อย เจียมตัว ไม่มีปากเสียงกับใคร ซึ่งผู้รับชมละครส่วนใหญ่จึงมีทัศนคติที่ดีต่อตัวนางเอกเพราะตัวนางเอกเป็นภาพสะท้อนของหญิงไทย ส่วนตัวเอกผู้รับชมจะปฏิเสธในพฤติกรรมของตัวเอกและแสดงออกเป็นความเกลียดที่ตัวเอกมีพฤติกรรมไม่เรียบร้อย คุกคามนางเอก ซึ่งแตกต่างจากภาพลักษณ์ของหญิงไทย ที่ต้องเรียบร้อย ไม่แสดงออก เก็บอารมณ์ไว้ข้างใน

อีกทั้งเรามีความเชื่อว่าตัวละครหลักที่ขับเคลื่อนเรื่องราวในละครเป็นนางเอก แต่เรื่องราวส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะฝั่งคนดีเพียงอย่างเดียว ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้นส่วนใหญ่เกิดมาจากความบกพร่อง ความไม่สมบูรณ์แบบของมนุษย์ คนจำนวนไม่น้อยก็มองและเข้าใจว่าความบกพร่องของมนุษย์เหล่านั้น เมื่อนำมาสร้างเป็นตัวละคร เรื่องราวที่เข้มข้น โดยเฉพาะตัวละครที่เป็นตัวขับเคลื่อนอีกด้านของเรื่องอย่างตัวร้าย ทำให้เราเห็นภาพมุมกลับว่า สังคมรอบข้างของตัวละครเองก็เป็นเหตุ เพราะความไม่สมบูรณ์ ไม่พอดี ส่งผลกระทบต่อตัวร้าย เรื่องราวต่างๆ จึงได้เกิดขึ้นมา เหตุการณ์ในละคร เรื่องราวที่บานปลาย ไม่ได้เกิดมาจากการกระทำ

ของตัวร้ายเพียงอย่างเดียว ความบกพร่องของตัวร้ายนั้นยังถูกบริบททางสังคมกระทำต่อตัวร้ายด้วย

แต่กระนั้นก็ตาม ตัวละครที่ไม่ใช่นางเอกของเรื่องแต่มีบทบาทและเป็นตัวเอกของเรื่อง มีลักษณะเป็นตัวร้าย มีลักษณะของการต่อสู้ ในระยะหลังๆมีมากขึ้น สิ่งที่น่าสนใจคือตัวละครลักษณะนี้ไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นมา แต่ปรากฏอยู่ในบทประพันธ์บางเรื่องของคุณสมสุข กัลย์จาฤก ที่เก่าแก่ ดังเช่น เรื่อง เกล็ดมรกต และจุดเจ็บในดวงใจ ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2510 ละครที่ถูกนำเสนอในรูปแบบของละครวิทยุนำเสนอความเป็นนางเอกถูกฉายวางให้เด่นชัด มีงานประพันธ์จำนวนหนึ่งที่ตัวละครกลายเป็นที่กล่าวขวัญและได้รับความนิยมมาก คือตัวละครที่เดินคู่ขนานไปกับนางเอก เราจะเรียกตัวร้ายก็ได้ แต่ร้ายแบบมีที่มาที่ไป เป็นนางเอกอีกคนหนึ่งของเรื่อง แต่เป็นนางเอกในกลุ่มหนึ่ง ดังเช่นนางพญาเกล็ดมรกตและโหนกในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ บริบททางสังคมในตอนนั้นยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้หญิงเรียกร้อง หรือแสดงความเข้มแข็งออกมาดังเช่นในปัจจุบัน แต่ในเรื่อง เกล็ดมรกต และจุดเจ็บในดวงใจ ตัวละครทั้งสองตัว มีความเป็นมนุษย์ มีการต่อสู้ ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่างๆ ถือว่าเป็นนางเอกของเรื่องในอีกบทบาทหนึ่ง

ละครสองเรื่องที่ผู้วิจัยเลือกมาวิเคราะห์ เนื่องจากมีตัวเอกของเรื่องเป็นฝ่ายที่มีคุณลักษณะด้านร้าย ในละครไทยเรื่องตัวละครพวกนี้ว่าเป็นนางร้ายของเรื่อง แต่ในงานวิจัยครั้งนี้จะไม่เรียกตัวละครพวกนี้ว่านางร้าย เนื่องจากนางร้ายแบบเดิม ถูกนำเสนอในรูปแบบของความร้ายแบบไม่มีที่ติ แต่ตัวละครจากทั้งสองเรื่องที่เลือกมา เป็นตัวละครที่มีความบกพร่องทางวิธีการคิด จนนำไปสู่ปัญหา ในสังคมปัจจุบันเราก็สามารถพบลักษณะของคนแบบนี้ได้ทั่วไปในสังคม เนื่องจากความบกพร่องเหล่านี้เกิดมาจาก กิเลส ตัณหา รวมทั้งสภาพสังคมทั่วไป

เมื่อตัวละครที่สร้างขึ้นในช่วงบริบทของสังคมไทยที่ย้อนไปเกือบ สามสิบ สี่สิบ ปี นำมาสร้างใหม่เป็นละครโทรทัศน์ มาสู่ในภาพของผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไมยอมจำนนแบบในอดีต ในขณะที่เดี่ยวภาพผู้หญิงที่ไมยอมจำนนไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นมา แต่ถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่ช่วงต้น พ.ศ. 2510

เมื่อถูกนำมาสร้างใหม่ เวลาล่วงเลยผ่านมาแล้วสี่สิบกว่าปี ตัวละครหญิงตัวเดียวเมื่อถูกนำมาถ่ายทอดในยุคสมัยใหม่ บริบททางสังคมกับการสร้างตัวละครมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

จากเหตุดังกล่าวได้นำมาสู่งานวิจัยชิ้นนี้ที่ต้องการศึกษาบริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกดัดมรกตและจุดเจ็บในดวงใจ ซึ่งทั้งสองเรื่องได้นำเสนอภาพของตัวเอกหญิงที่มีความแตกต่างฉีกออกจากภาพของผู้หญิงในบริบทของสังคมไทย ทั้งสองเรื่องนั้นมีช่วงเวลาที่ออกฉายต่างกัน บริบททางสังคมที่ละครนำเสนอจึงต่างกันในช่วงยุคสมัย มุมมองของผู้ประพันธ์ที่แตกต่างกันทางด้านช่วงเวลา รวมไปถึงบริบททางสังคมในช่วงเวลานั้นที่ส่งผลต่อผู้ประพันธ์บทละครด้วย

ปัญหานำการวิจัย

1. บริบททางสังคมมีผลต่อตัวละครหญิง อย่างไร
2. ตัวละครได้รับผลจากบริบททางสังคมมีความน่าจดจำ อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาบริบททางสังคม
2. ศึกษาพลังและความน่าจดจำของตัวละครหญิง

ขอบเขตการวิจัย

เลือกศึกษาตัวละครเอกหญิงจากเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ปี พ.ศ.2541 และเกสต์มรกต ปี พ.ศ.2546 เท่านั้น

นิยามศัพท์

- 1.บริบททางสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของตัวละคร หรือความคิดของตัวละครนั้นๆ เช่น วัฒนธรรม ค่านิยม ศาสนา ประเพณี ที่มีอยู่ในช่วงสมัยเวลาหนึ่งของสังคมหนึ่งๆ
- 2.ตัวละครเอกหญิง หมายถึง ตัวละครเอกที่เป็นเพศหญิง เป็นตัวดำเนินเรื่องหรือเป็นตัวที่สำคัญของเรื่องมีลักษณะเด่นกว่าตัวละครอื่นๆ
- 3.บทบาท หมายถึง ลักษณะบุคคลในสถานภาพต่างๆ ที่ต้องทำตามความคาดหวังของสังคม เช่น สถานภาพของผู้หญิงไทย ก็จะถูกคาดหวังให้มีกิริยาเรียบร้อย เป็นต้น
- 4.ภาพของเพศหญิง หมายถึง ส่วนประกอบต่างๆ ที่นำเสนอลักษณะนิสัย กิริยาท่าทาง การแสดงออก ของตัวละครเพศหญิงที่ปรากฏในละคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ทราบถึงมุมมองทางสังคมและวัฒนธรรมผ่านทางตัวละคร

2. เป็นองค์ความรู้การประพันธ์หรือหลักการสร้างตัวละคร ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดหรือพัฒนาต่อไปได้สำหรับการสร้างตัวละครของไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจ” มีทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.แนวคิดภาพตัวแทน
- 2.แนวคิดการสร้างความหมายและการใช้รหัสทางโทรทัศน์
- 3.แนวคิดการสร้างตัวละครให้มีพลังและสมจริง

1.แนวคิดภาพตัวแทน

Stuart Hall (1997 อ้างใน วรรณภรณ์ สุขมาก,2547) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพตัวแทนในงานเขียน Cultural Representation and Signifying Practices โดยเขาได้อธิบายให้เห็นว่าภาพตัวแทนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างผู้นำเสนอกับผู้สร้าง และผู้ที่นำเสนอกับผู้ที่ถูกสร้างภาพตัวแทนที่ปรากฏในสื่อ นั้น ขึ้นอยู่กับว่า ใครเป็นคนเสนอ? เสนอเมื่อไร? เสนอที่ไหน? เสนอให้กับใคร? เสนอภายใต้เงื่อนไขทางสถาบันของสังคม วัฒนธรรม และเงื่อนไขประวัติศาสตร์อย่างไร? ภาพตัวแทนจึงไม่ใช่ความจริง แต่เป็นผลผลิตของการเลือกสรร ที่มีความจริงเพียงบางส่วนถูกเน้นย้ำ แต่บางส่วนถูกเพิกเฉย ซึ่งแตกต่างจากการสะท้อนภาพ เพราะว่ามีภารกิจให้คุณค่า และตอกย้ำไว้ด้วยอุดมการณ์ของสังคม

โดยการสร้างภาพตัวแทนนั้นจะมีความหมายได้ก็เนื่องมาจาก

- 1.การอาศัยความหมาย และเครื่องมือถอดรหัสของความหมายที่มีอยู่แล้วในสังคม
- 2.ความหมายที่มีอยู่แล้วนั้น จะเป็นตัวกำหนดกรอบการรับรู้ของสังคม และขีดเส้นจำกัดไม่ให้เข้าใจความหมายในแง่อื่นๆ

3.กระบวนการนำเสนอภาพตัวแทนในลักษณะข้างต้น นั้นทำให้ภาพนั้นกลายเป็นภาพฝังลึก และกลายเป็นเรื่องปกติหรือความชอบธรรม

ขณะที่ อภิญญา เฟื่องฟูสกุล (2543) กล่าวว่ามโนทัศน์ภาพแทนความจริงนั้นก็คือผลผลิตของกระแสชาตินิยมที่เตือนให้ตระหนักถึงปัจจัยของอำนาจที่แฝงในกระบวนการสร้างภาพที่ปรากฏอยู่ในสื่อชนิดต่างๆ ที่นับวันจะยิ่งทวีความสำคัญขึ้นภายในระบบทุนนิยมบริโภคนิยม โดยกระบวนการสร้างภาพตัวแทนที่มีความสำคัญมากขึ้นในฐานะเป็นยุทธศาสตร์ของอำนาจ ก็คือตรรกะของวาทกรรมที่ปรากฏในสื่อ

ซึ่งในมุมมองของสตรีศึกษานั้นได้มีการพิจารณาภาพตัวแทนที่สะท้อนออกมาจากสื่อเปรียบเทียบกับภาพความเป็นจริงของสังคมดังนี้ (อ้างใน วรรณภรณ์ สุขมาก,2547)

1.ภาพตัวแทนไม่ใช่ความจริง แต่เป็นผลผลิตของการเลือกสรรความจริงบางส่วนถูกเน้นย้ำ แต่บางส่วนถูกเพิกเฉย

2.สื่อไม่พยายามที่จะสะท้อนภาพความจริง เพราะถ้าไม่มีช่องว่างระหว่างความจริงกับจินตนาการ รูปแบบของสื่อก็จะยุติลง

3.ปัญหาของคำว่าความจริงที่นักสังคมวิทยาองว่าความจริงเป็นสิ่งที่ถูกสังคมประกอบสร้าง ในขณะที่นักทฤษฎีหลังสมัยใหม่ทำลายความจริงที่เป็นสากลความจริงเป็นเรื่องกระจัดกระจายเต็มไปหมด เป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย

4.การสร้างภาพตัวแทนของสื่อ เป็นปรากฏการณ์ของระบบทุนนิยมโลกที่เร่งการผลิต และเน้นการบริโภค สื่อจึงทำหน้าที่ในการกระตุ้นให้ผู้คนบริโภคภาพตัวแทนมากขึ้น เพื่อกำไรที่เพิ่มขึ้นตามมา

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดภาพตัวแทนนี้มาใช้เพื่อเป็นกรอบการศึกษาถึงกระบวนการผลิต การคัดเลือก และการสร้างความหมายของภาพตัวแทนเพศหญิงในละครที่ สมสุข ภัลย์จากุได้เขียนขึ้นมา

2.แนวคิดการสร้างความหมายและการใช้รหัสทางโทรทัศน์

สื่อโทรทัศน์ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นสื่ออีกรูปแบบหนึ่งในการสะท้อนภาพของผู้คนในชีวิตประจำวัน ภาพที่นำเสนอไม่ว่าจะเป็นมุมกล้องที่นำเสนอภาพใบหน้าของคนอย่างใกล้ชิด ภาพครึ่งตัว หรือ การสนทนาระหว่างคนสองคน สามารถกำหนดลักษณะของคนปรากฏทางโทรทัศน์ได้ แม้แต่รายการข่าวที่ปรากฏทางโทรทัศน์ก็มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของผู้ประกาศข่าวไม่ต่างกับตัวละครในละครโทรทัศน์ มีเสน่ห์ที่ทำให้ผู้รับชมรู้สึกอยากติดตามและสนใจในรายการข่าว เป็นต้น

ภาพของตัวละครที่ปรากฏในโทรทัศน์มีความแตกต่างจากตัวละครที่ปรากฏในภาพยนตร์หรือละครเวที ลักษณะเด่นสองอย่างที่ทำให้ตัวละครทางโทรทัศน์มีความแตกต่างคือ “ความเป็นปัจจุบัน” และ “ความมีชีวิตชีวา” ละครโทรทัศน์นั้นมีความสัมพันธ์กับตารางเวลาออกอากาศที่รูปแบบเฉพาะเจาะจง มีกำหนดเวลาออกอากาศที่แน่นอน การถ่ายทอดซ้ำๆ ของละครโทรทัศน์ ทำให้ผู้รับชมรู้สึกอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันกับตัวละคร ความจริงของตัวละครผสมผสานกับความปัจจุบันของเหตุการณ์ในขณะนั้น สร้างความสัมพันธ์พิเศษระหว่างตัวละครกับผู้รับชม ทำให้ผู้รับชมรู้สึกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครมีความเสมือนจริง

ผู้รับชมจะถูกเชื้อเชิญให้คิดและเรียนรู้ทำความเข้าใจการนำเสนอของตัวละครได้ผ่านการถอดรหัสที่ผู้สร้างได้สร้างขึ้นมา การเรียนรู้ลักษณะทางจิตวิทยาของตัวละครรวมไปถึงการถอดรหัสภาพที่นำเสนอนั้นขึ้นอยู่กับผู้รับชมเองว่ายินดีที่จะยอมรับภาพการนำเสนอของละครไปในทิศทางใด ถ้าผู้รับชมมีแนวโน้มและเข้าใจรหัสที่ผู้สร้างไปในทิศทางเดียวกัน ผู้รับชมก็จะไม่รู้สึกติดขัดและมีความรู้สึกร่วมไปกับละคร แต่หารหัสที่ผู้รับชมได้รับและทำการถอดรหัสได้ตรงกันข้ามกับเป้าหมายที่แท้จริงของผู้สร้าง ผู้รับชมจะรู้สึกว่าละครไม่มีความน่าสนใจหรือขัดจากหลักความเป็นจริง เพราะคุณค่าและบริบททางสังคมของผู้รับชมนั้นมีความตรงกันข้ามกับผู้สร้าง

สื่อโทรทัศน์ใช้วิธีในการนำเสนอทั้งในรูปแบบคำพูด ท่าทาง รวมไปถึงลักษณะภาพตัวแทนของรหัสที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อให้ผู้รับชมเข้าใจและรับรู้ประเด็นของเรื่องที่ต้องการจะสื่อสาร จอห์น

ฟิสิกส์ ได้นำเสนอรหัสทางโทรทัศน์ ที่ใช้ในการกำหนดและถ่ายทอดผ่านกลุ่มแต่ละกลุ่ม ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันหรือคล้ายกัน

รหัสโทรทัศน์ที่จอห์น ฟิสิกส์ได้เสนอว่าความหมายของสารที่ส่งผ่านทางโทรทัศน์ เกิดขึ้นจากการใช้รหัสนำเสนอ 3 ระดับ ได้แก่ Reality, Representation, Ideology

1.ระดับ Reality เป็นความหมายที่ใช้รหัสทางสังคม (Social Code) มาใช้ในการถอดรหัส สามารถถอดรหัสได้จากรหัสทางสังคมในวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น เสื้อผ้า การแต่งหน้า คำพูด ท่าทาง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลผลิตมาจากรหัสทางวัฒนธรรม เช่น ผู้หญิงที่แต่งกายด้วยชุดที่วาบหวิว แต่งหน้าจัด สังคมไทยมักมองผู้หญิงเหล่านั้นว่าเป็นผู้หญิงหากินหรือผู้หญิงไม่ดี เพราะภาพทางสังคมไทย ผู้หญิงต้องแต่งตัวเรียบร้อย เป็นต้น

2.ระดับ Representation หรือรหัสทางเทคนิค ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพ การเคลื่อนไหวที่ของมุกกล้อง การปรับมุกกล้อง จุดโฟกัสของกล้องถ่ายภาพ เทคนิคทางด้านภาพเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อนำเสนอมุมมองและสื่อกับผู้รับชม เช่น การขยับกล้องให้เข้าใกล้เป้าหมายมากขึ้นในระดับกึ่งกลางของเป้าหมาย ช่วยให้ผู้รับชมรู้สึกได้ว่า ใกล้ชิดกับตัวละครในโทรทัศน์มากขึ้น เช่น ตัวร้ายในเรื่องต่างๆ มักจะถูกนำเสนอภาพในระยะใกล้ จนเกือบจะเต็มจอ นอกจากนี้ การจัดแสงยังส่งผลต่อคนหรือสิ่งของในฉากด้วย ตัวร้ายในโทรทัศน์ มักถูกนำเสนอด้วยแสงที่สว่าง บาดตา ส่วนตัวเอกของเรื่องมักถูกนำเสนอผ่านแสงที่อ่อน และรู้สึกสบายตากว่าตัวร้าย เป็นต้น

จอห์น ฟิสิกส์ ได้ยกตัวอย่าง จากฉากในละครเรื่อง Hart to Hart ฟิสิกส์ได้เปรียบเทียบ ฉาก เสื้อผ้า การแต่งหน้า ท่าทางและคำพูด ระหว่างตัวเอกและตัวร้ายไว้ว่า ในบ้านพักของตัวเอก มีผ้าม่าน และดอกไม้ในแจกัน ส่วนที่พักของตัวร้าย ถูกนำเสนอด้วยมุกกล้องที่โฉบเฉี่ยว และแข็งแกร่ง การแต่งกายของตัวร้ายที่ดูไม่ค่อยมีรสนิยม ในส่วนตัวเอกหญิงนั้น ริมฝีปากของเธอดู

สดใสและอิมเม็บมากกว่าตัวร้าย การปฏิสัมพันธ์ของตัวเองและผู้คนรอบข้างมีความเป็นมิตรมากกว่าตัวร้ายที่พยายามจะผลักดันและพยายามกีดกันให้คนรอบข้างหลีกเลี่ยงห่างจากตัวเอง

3.ระดับ Ideology รหัสนี้มีความสัมพันธ์กับรหัสในระดับ 2 เมื่อRepresentation ถูกจัดให้เป็นตัวการเชื่อมโยงของการยอมรับในสังคมผ่านทางคตินิยม (Ideology) เช่น แนวคิดทางด้านชนชั้น วัตถุนิยม ทุนนิยม สิ่งเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการถอดรหัสเพื่อหาความหมายที่แท้จริง ดังเช่นในเรื่อง Hart to Hart เมื่อใจถูกจับได้ มายาคติทางด้านกฎหมาย และรหัสแนวคิดเรื่องความดีชนะความชั่วของผู้รับชมแต่ละคนที่มีการรับรู้และถอดรหัสที่แตกต่างกัน ก็จะแปลความหมายของภาพที่ใจถูกจับได้ต่างกัน การถอดรหัสและการตีความเป็นวิธีการของผู้รับชมที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมนั้น รวมไปถึงพื้นฐานและเบื้องหลังของคนแต่ละคนที่ได้รับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป

3.แนวคิดการสร้างตัวละครให้มีพลังและสมจริง

ตัวละคร เป็นแรงขับเคลื่อนความเป็นไปของเนื้อเรื่อง โดยเฉพาะตัวเอกหรือตัวละครหลักของเรื่อง ต้องเป็นบุคคลที่คนดูดูแล้วสนใจและใส่ใจในตัวเอก มีเอกลักษณ์มีลักษณะชีวิตที่ไม่ธรรมดาหรือมีความเฉพาะตัว สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้ตัวละครหลักสร้างความดึงดูดและความน่าเชื่อถือให้กับเนื้อเรื่องได้ หากตัวเอกถูกสร้างขึ้นโดยมีเบื้องหลังหรือนำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของตัวเอก เช่น เบื้องหลังของตัวเอกที่รันทด พ่อแม่ถูกฆ่าตายตั้งแต่ตัวเอกยังเป็นเด็ก สิ่งเหล่านี้สามารถเพิ่มความน่าดึงดูดและความน่าสนใจให้กับตัวละคร และคนดู กล่าวอีกนัยหนึ่ง สถานการณ์ที่อยู่เบื้องหลังของตัวเอกที่เคยประสบพบมา จะสร้างแรงผลักดันให้ตัวเอกรอดพ้นจากสถานการณ์ที่เลวร้ายต่างๆในเนื้อเรื่องได้ มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นต้องมีการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลเช่นเดียวกับมนุษย์ปุถุชนทั่วไป มีแบบแผนของพฤติกรรมที่คงเส้นคงวา มีลักษณะนิสัย การพูด ท่าทาง ที่เหมือนคนปกติทั่วไป มีทั้งรัก โกรธ หลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างพัฒนาการของตัวละคร ให้มีจุดเด่นต่อโครงสร้างของเนื้อเรื่องได้

การทำความเข้าใจตัวละคร เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างเนื้อเรื่องและการเขียนบท ในช่วงต้นของกระบวนการสร้างสรรค์เนื้อหา เราไม่สามารถกำหนดชีวิตและจิตใจของตัวละครได้ รายละเอียดของตัวละครจะถูกพัฒนาต่อมา ช่วยให้เข้าใจว่าตัวละครแต่ละตัวมีความแตกต่างกันอย่างไร ตัวละครต่างๆมีลักษณะเป็นอย่างไร ตัวละครแต่ละตัวมีการปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งรอบข้างอย่างไร เมื่อเราทำความรู้จักความคิดหรือจิตใจของตัวละครที่สร้างขึ้นมาจะช่วยให้นักเขียนบทหรือผู้ประพันธ์รู้จักตัวตนภายในของตัวละครช่วยให้รู้จักตัวละครมากขึ้น เช่น เขาจะคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ในแต่ละเหตุการณ์ ประวัติของตัวละครแต่ละตัวสามารถพัฒนาไปได้เรื่อยๆ ในขณะที่บทได้ถูกเขียนขึ้น แต่บทที่เขียนขึ้นนั้นจะไม่เปิดเผยในส่วนที่สำคัญที่มีส่วนต่อการตัดสินใจ หรือรูปแบบที่สำคัญของการดำเนินเรื่องของตัวละครนั้นๆ

หนึ่งในเทคนิคที่ช่วยในการสร้างตัวละคร คือ "The Method" ซึ่งถูกนำมาใช้และปรับแนวคิดมาจากการแสดงของนักการละครชาวรัสเซีย ที่ชื่อ Constantin Stanislavski Constantin Stanislavski คือผู้กำกับการแสดงของ Moscow Art Theatre ใน รัสเซีย เทคนิคของเขานำเสนอเครื่องมือสร้างความสมจริงให้แก่ตัวละครสำหรับนักแสดง เขาได้นำเทคนิคนี้เข้าสู่อเมริกาในช่วงต้นของศตวรรษที่ 20 เทคนิคของเขา ได้ถูกดัดแปลงแก้ไข แม้แต่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในแง่มุมต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ เทคนิคของเขาถูกตีความและนำไปใช้ในรูปแบบที่ผิดแผกไปจากเดิมเกือบหนึ่งปี ต่อมาระบบของเขาได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้โดย Lee Strasberg, Stella Adler และเพื่อนๆ ในกลุ่ม ของโรงละครในนิวยอร์ก ในช่วง 1930 ต่อมาอีกไม่นาน Lee Strasberg ได้พยายามที่จะทำความเข้าใจในแก่นแท้ของแนวคิด "The Method" จนสามารถนำแนวคิดมาทำการฝึกฝนให้กับนักแสดงได้

ส่วน Stella Adler ที่ได้ทำการศึกษาแนวคิด "The Method" เช่นกัน กลับนำเสนอบทสรุปที่ต่างกัน Stella Adler เคารพแนวคิดดั้งเดิมของ Constantin Stanislavski คือ นักแสดงต้องทำความเข้าใจในตัวละครและวิเคราะห์ลักษณะตัวละครนั้นๆ จากบทแล้วแสดงออกมา แทนที่จะ นำตัวละครมาปรับให้เข้ากับตัวเองแล้วนำเสนอในมุมมองของตัวเองแล้วแสดงออกมา

รูปแบบเครื่องมือที่สร้างแรงบันดาลใจและความมีมิติของตัวละคร

1. แรงปรารถนาสูงสุด(Super Objective)

แรงปรารถนาสูงสุดของตัวละครเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ตัวละครต่างๆถูกสร้างขึ้นมา แต่ละตัวละครไม่ว่าจะมีที่มาอย่างไร ตัวละครนั้นๆต้องมีเป้าหมายที่จะต้องทำให้สำเร็จ

2. ตัวละครแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับแนวทางการดำเนินเรื่องหลักอย่างไร

ตัวละครแต่ละตัวเกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่เฉพาะของบทที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อปูทางไปสู่เป้าหมายหลักที่ตัวละครนั้นๆจะต้องทำให้สำเร็จ ซึ่งในแต่ละฉากนำเสนอว่าตัวละครนั้นเริ่มเดินทางใกล้เข้าสู่วัตถุประสงค์หลักแล้วเพียงใด

3. ความตั้งใจของตัวละคร(Character's Intention)

ความตั้งใจของตัวละครจะปรากฏในรูปแบบของการกระทำในแต่ละฉาก ความตั้งใจของตัวละครสามารถแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ในแต่ละฉาก ถ้าตัวละครถูกกระตุ้นด้วยบางสิ่งบางอย่าง ความตั้งใจของตัวละครก็จะปรากฏเพื่อต้องการทำสิ่งนั้นๆ เช่น ตัวละครต้องการตามหาตัวฆาตกรต่อเนื่องที่ลักพาตัวเพื่อนสนิทไป เป็นต้น

4. แรงจูงใจของตัวละคร(Character's Motivation)

แรงจูงใจของตัวละคร สามารถอธิบายได้ว่า ตัวละครต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นๆ มีจูงใจที่จะทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นประสบความสำเร็จ นำเสนอผ่านทางคำพูด หรือสภาพแวดล้อมที่ตัวละครปฏิสัมพันธ์ด้วย การเขียนบทโดยการวิเคราะห์แรงจูงใจของตัวละคร เพิ่มความลึกและมิติให้ตัวละครแสดงออกอย่างเป็นเอกลักษณ์

5. ความสามารถในการรับรู้สถานการณ์เฉพาะหน้าของตัวละคร

ความสามารถในการรับรู้สถานการณ์เฉพาะหน้าของตัวละครมักจะผูกติดกับรูปแบบของความตั้งใจและแรงจูงใจของตัวละคร ซึ่งนำเสนอความต้องการอย่างแรงกล้าที่ตัวละครนั้นๆ ต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายต่างๆหรือเติมเต็มความมุ่งมั่นและแรงผลักดันให้บรรลุเป้าหมายเร็วยิ่งขึ้น กฎของความตื่นตัวคือ ฉากที่ตื่นเต้นมากๆโดยเฉพาะฉากที่ตัวละครต้องการที่จะบรรลุเป้าหมาย แล้วอุปสรรคต่างๆก็ถาโถมเข้ามาหาตัวละครยิ่งสร้างแรงปะทะและความกดดันกับอารมณ์คนดูได้มากขึ้น เช่น ใน Jurassic Park ตัวละครต่างๆต้องต่อสู้โดยใช้ความคิดและพลังกายที่มากมายเพื่อพยายามเอาชีวิตรอดจากไดโนเสาร์ที่ดุร้าย

6. ลักษณะที่แท้จริงของตัวละคร

ลักษณะพื้นฐานของตัวละคร คือลักษณะทางจิตใจและทางกายภาพของตัวละคร ซึ่งลักษณะพื้นฐานนี้เป็นข้อมูลที่จะสร้างความเข้าใจที่มากขึ้นของตัวละครที่ปรากฏในแต่ละฉาก นักเขียนบทมักจะสร้างรูปแบบความสมจริงโดยนำแนวคิดของตัวละคร พฤติกรรม และทัศนคติประกอบสร้างรวมกัน ให้เกิดตัวละครนั้นๆขึ้นมา

7. ปฏิกริยาของตัวละครต่อสถานการณ์ที่ประสบในแต่ละเหตุการณ์

การตอบสนองของตัวละครในสิ่งต่างๆ ที่ตัวละครได้ประสบพบเจอมาระหว่างในฉากรวมทั้งการสร้างความประทับใจให้มิต่อตัวละครนั้นๆ เกิดขึ้นจากการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นทั้งกายภาพ และอารมณ์จิตใจของตัวละครที่แสดงต่อสิ่งแวดล้อมในแต่ละเหตุการณ์ที่ปรากฏในฉาก เพื่อสร้างความสมจริงของตัวละคร การลงรายละเอียด โดยสนใจปฏิกริยาของตัวละคร สามารถนำเสนอทัศนคติและความคิดที่แท้จริงของตัวละครได้ นอกจากนี้ช่วงเวลาที่เป็นส่วนตัวของตัว

ละคร เช่น ฉากที่ตัวละครอยู่คนเดียวในห้องน้ำ ห้องนอน สามารถสื่อตัวตนที่แท้จริงของตัวละคร คนดูก็จะทราบความคิดที่แท้จริงของตัวละคร ขณะเดียวกันช่วยสร้างบรรยากาศของความอันตราย ภาวะที่ยากลำบากที่ตัวละครแต่ละตัวต้องเผชิญ ทำให้ทราบตัวตนที่แท้จริงของตัวละครมากขึ้น ซึ่งในแต่ละช่วงเวลาสามารถสอดแทรกความน่าเชื่อถือของตัวละครผ่านทางกรกระทำที่ สมเหตุสมผลของตัวละคร ปฏิกริยาของตัวละครในแต่ละฉากที่สอดแทรกความตื่นเต้น ความประหลาดใจ เพื่อสร้างความน่าสนใจและตรึงคนดูให้อยู่ร่วมไปกับตัวละครนั้นๆ

8. การสมมุติเงื่อนไข(ถ้า.....)

เทคนิคนี้จะสร้างทางเลือกและหักเหเนื้อเรื่องเพื่อให้คนดูติดตามและลดความซ้ำซากหรือ ตามแนวสูตรสำเร็จแบบเดิมๆ ความน่าสนใจของตัวเนื้อเรื่อง มักจะเต็มไปด้วยความหลากหลาย ของเส้นทางการเลือกของตัวละคร เลือกที่จะทำอย่างไร ให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสร้างความงุนงงและ ความตื่นเต้น ของคนดูได้ หากตัวละครเลือกที่จะตัดสินใจทำบางอย่างแทนที่จะทำตามที่คนดู คาดคิดไว้ ตัวอย่าง ตัวละครถูกผู้ร้ายจับตัวไป ในขณะที่ผู้ร้ายกำลังจะยิงปืนนั้น ตำรวจก็เข้ามาช่วย ตัวเอกได้ทันเวลา ฉากเหล่านี้คนดูทราบและสามารถเดาทางได้ถูก เพราะเคยรับชมฉากแบบนี้มา หลายครั้ง ความน่าสนใจของเรื่องก็จะลดลง ซึ่งหนึ่งในการสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อเรื่องคือ การนำเสนอแนวคิดหรือทางเลือกที่หลากหลาย โดยยึดหลัก ถ้า..... ถ้าเกิดเหตุการณ์ต่างๆขึ้น ตัวละครจะทำอย่างไร ยิ่งขั้นตอนในการเลือกมีเหตุผลและมีความหลากหลายผสมผสานกัน แล้วยิ่ง ถ้า..... มีมากเท่าไร ยิ่งสร้างความน่าจะเป็นที่จะช่วยให้ตัวละครมีชีวิตรอดมากยิ่งขึ้นและยังสร้างความน่าเชื่อถือและความน่าสนใจของตัวละครให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

ตัวละครที่มีพัฒนาการ

ไม่เฉพาะเรื่องของแรงจูงใจของตัวละครที่ผลักดันให้ตัวละครต่างๆเดินตามทางเพื่อบรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้เท่านั้น ความเป็นมาของตัวละครนั้นก็ส่งผลต่อการดำเนินเนื้อเรื่องของตัวละครด้วยในละครหรือภาพยนตร์นั้น ตัวละครมักถูกสร้างให้ดูมีความเป็นธรรมชาติและสามารถ

ตอบสนองต่อสิ่งต่างๆที่มีพัฒนาการแบบเป็นธรรมชาติ ค่อยๆเป็นค่อยๆไป ตัวอย่าง ในภาพยนตร์เรื่อง American Beauty ตัวละครวัยกลางคนที่ชื่อ Lester มีความเป็นมิตินี่หลากหลายมาก Alan Ball คนเขียนบท ได้อธิบายคำจำกัดความของตัวละครตัวนี้ว่า อยู่ในช่วงที่มรสุมปัญหาธาโทมเข้ามาในช่วงวัยนี้ ด้วยประสบการณ์ที่ตัวละครพบเจอมา ตัวละครเริ่มตระหนักว่าชีวิตที่ผ่านมาอันดูมีคุณค่ามากกว่าช่วงชีวิตที่เหลืออยู่ สิ่งต่างๆที่ดูสำคัญมากในช่วงเวลานี้ดูจะไม่สำคัญเลย ตัวละครรู้สึกว่าการรันทดที่จะมีชีวิตแจ่มใสในช่วงเวลาที่ตัวละครอยู่ในวัยหนุ่ม เหมือนเป็นสิ่งที่ปลุกให้ตัวละครตัวนี้ตื่นขึ้น แล้วเดินทางกลับไปใช้ชีวิตในแบบวัยหนุ่ม แม้จะเป็นการเดินทางที่แสนจะเจ็บปวดก็ตาม อย่าง Home Alone ตัวเอกคือเด็กที่ชื่อ Kevin อายุแปดขวบ ที่ดูอ่อนไหว ในครอบครัวที่ดูจะยุ่งเหยิงตลอดเวลา เมื่อเขาถูกทิ้งให้อยู่บ้านตามลำพัง เขารู้สึกสนุกไปกับความอิสระที่เขาได้รับ ที่สามารถชนะความกลัวกับการที่ต้องอยู่คนเดียวได้ และพร้อมที่จะต่อกรกับสองโจรที่บุกเข้าบ้าน ประเด็นสำคัญอยู่ที่ตัวเขาเองเริ่มมีความมั่นใจและเข้าใจในตัวเองและครอบครัว ซึ่งความเป็นมิตินี้ของตัวละครนี้คือ ตัวละครถูกกระตุ้นจากเหตุการณ์ต่างที่เกิดขึ้นแล้วเหตุการณ์เหล่านั้นได้แปรเปลี่ยนตัวตนของเขาให้เป็นคนใหม่ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พนิดา หันสวาสดี (2544) ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงในภาพยนตร์ : กระบวนการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสังคมไทย สรุปได้ว่า ภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในภาพยนตร์ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่มีภาพลักษณ์ของ “ความเป็นหญิงที่สังคมคาดหวัง” และพบว่า “นางเอก” ของภาพยนตร์ส่วนใหญ่เป็น “ผู้หญิงที่ดีในอุดมคติ” ของสังคม และแม้ว่าในภาพยนตร์บางเรื่องผู้สร้างจะสร้างตัวละครหญิงให้มีลักษณะที่เบี่ยงเบนจากภาพลักษณ์ของผู้หญิงในอุดมคติ แต่ตัวละครหญิงเหล่านั้นก็จะถูกลดโทษจากสังคมในลักษณะต่างๆ

บงกช เสวตามร์ (2533) ศึกษาเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของภาพยนตร์ กรณีตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน ปี พ.ศ.2528-2530 พบว่า ตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน

ไปจากตัวละครแบบฉบับจะมีพฤติกรรมทั้งดีและเลวในคนๆเดียวกัน โดยจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังคงด้อยกว่าผู้ชาย เช่น ผู้หญิงแกร่งหากมีผู้ชายอยู่เคียงข้างก็จะทำให้มีโอกาสชนะมากขึ้น ผู้หญิงที่เป็นเมียอ่อนหากไม่ดีจะได้รับผลกระทบ คือ โดดเดี่ยว ผู้ชายทิ้ง โดยผู้ชายตัวต้นเหตุกลับไม่ได้รับการตำหนิมากนัก เป็นต้น ส่งผลให้ภาพของผู้หญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบนยังคงต้องพ่ายแพ้ และต้องพึ่งพิงผู้ชาย แต่ก็ถือได้ว่าการนำเสนอภาพของผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงไปจากตัวละครแบบฉบับแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของฝ่ายผู้ผลิต ซึ่งทำให้ตัวละครดูเหมือนคนจริงมากขึ้นและเปิดโอกาสให้ตัวละครหญิงแสดงศักยภาพมากขึ้น แม้ยังมีจุดจบตามแนวคิดแบบเก่าก็ตาม

มิตรภรณ์ อยู่สถาพร (2539) ศึกษาภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ในบทเพลงไทยสมัยนิยมระหว่างปี พ.ศ.2527-2539 พบว่า ลักษณะความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่โดยรวมที่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อเสียงเพลงนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ ความเป็นผู้หญิงกล้า แกร่ง และเก่ง โดยจากเนื้อหาของเพลงที่เกี่ยวข้องกับความรักเป็นส่วนใหญ่ ผู้หญิงสมัยใหม่จะมีลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความเข้มแข็ง อดทน ต่อสู้ชีวิต เชื้อมั่นในตนเอง มีอำนาจเหนือชาย และมักจะเป็นผู้วิพากษ์ นอกจากนี้ ผู้หญิงสมัยใหม่ยังแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระและมีหัวก้าวหน้า เคารพในศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น เชื้อมั่นในควมมีประสิทธิภาพของตนเอง และเป็นผู้ที่พร้อมรับประสบการณ์ใหม่ๆ

ฉลองรัตน์ ทิพย์พิมาน (2539) ศึกษาโครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์อเมริกันที่มีตัวเอกเป็นสตรี พบว่า ภาพยนตร์อเมริกันที่มีตัวเอกเป็นสตรี มีโครงสร้างการเล่าเรื่องที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษ ได้แก่ แก่นความคิดขัดแย้งที่เป็นเรื่องของหญิงกับความรัก ครอบครัวและสังคม โดยตัวละครหญิงจะมีบทบาทหลากหลาย และมีลักษณะเป็นผู้กระทำมากกว่าตัวละครหญิงในภาพยนตร์ทั่วไป สำหรับฉากที่ตัวละครหญิงมักเข้าไปเกี่ยวข้องคือ สถานที่ทำงาน และท้องถนน

นันทา วีรวิทยานุกูล (2541) ศึกษาถึงภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งระหว่างปี พ.ศ.2525-2540 พบว่า เพลงลูกทุ่งในช่วงแรก (พ.ศ.2525-2535) และเพลงลูกทุ่งช่วงหลัง(พ.ศ.2536-2540) มีการนำเสนอภาพของผู้หญิงครบทั้ง 3 ภาพ คือ ภาพของผู้หญิงหัวเก่า ภาพของผู้หญิงที่กำลังระหว่างผู้หญิงหัวเก่าและผู้หญิงสมัยใหม่ และภาพของผู้หญิงหัวสมัยใหม่ โดยบทเพลงในช่วงหลังจะนำเสนอภาพของผู้หญิงสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น และเสนอภาพของผู้หญิงหัวเก่าลดน้อยลง รวมทั้งคุณลักษณะภาพของผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งช่วงหลัง ยังมีความใกล้เคียงที่จะเสมอภาคกับผู้ชายมากขึ้นกว่าบทเพลงในช่วงแรกอีกด้วย

จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ (2535) ศึกษาอาชีพของสตรีในละครโทรทัศน์ช่วงหลังข่าวทางโทรทัศน์ช่อง 3, 5 และ 7 พบว่า ละครโทรทัศน์ได้นำเสนออาชีพของสตรีอย่างค่อนข้างจำกัดและตายตัว อาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพบริการ เช่น คนรับใช้ เลขานุการ ประชาสัมพันธ์โรงแรม แม้มีการนำเสนออาชีพระดับผู้บริหาร แต่ก็มักถูกนำเสนอในลักษณะที่ไม่พึงปรารถนา คือ จู้จี้ จุกจิก เจ้าอารมณ์ ในขณะที่ตัวละครชายล้วนมีอาชีพที่มีเกียรติ เช่น แพทย์ เจ้าของเหมือง ข้าราชการระดับสูง นอกจากนี้การนำเสนออาชีพของตัวละครหญิงนั้น ก็นำเสนอในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบเล็กๆน้อยๆ เท่านั้น สถานภาพการแต่งงานหรือโสดของตัวละครหญิงสำคัญกว่าการมีอาชีพ การแต่งงานถือเป็นการประสบความสำเร็จในชีวิต และหลังแต่งงาน ตัวละครหญิงมักละทิ้งงานเดิมเพื่อทำหน้าที่แม่บ้านเพียงอย่างเดียว ซึ่งตัวละครหญิงเหล่านั้นก็พอใจและมีความสุขกับการเป็นแม่บ้านที่ดี ดังนั้นอาจถือได้ว่า ละครโทรทัศน์ทำหน้าที่เป็นกลไกการถ่ายทอดมายาคติที่ว่าชีวิตผู้หญิงคือการแต่งงาน ไม่ใช่การทำงาน

Brown & Cody (1991) ศึกษาถึงผลกระทบของละครโทรทัศน์แบบส่งเสริมสังคมในการสนับสนุนสถานภาพของผู้หญิงในสังคมอินเดีย โดยได้วิเคราะห์จากละครเรื่อง “Hum Log” พบว่าการเปิดรับละครเรื่อง “Hum Log” เกี่ยวเนื่องในเชิงบวกกับผู้ชมที่เอาตัวเองไปผูกติดกับตัวละครและกับการฟังฟังโทรทัศน์ของผู้ชม แต่ก็ได้ไม่ได้ทำให้ผู้ชมตระหนักถึงประเด็นสถานภาพของผู้หญิงเลย ผู้ชมที่มีการรับรู้เนื้อหาส่งเสริมสังคมเรื่อง “Hum Log” อย่างมาก จะมีความเชื่ออย่างมากใน

อิสรภาพของการเลือกและวางแผนครอบครัวของผู้หญิง แม้ว่าคุณมีความเกี่ยวพันอย่างมากกับ
ตัวละคร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเก็ดดมรกตและจุดเจ็บในดวงใจ” เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ใช้วิธีการวิจัยหลักสองแบบคือ การสัมภาษณ์ เชิงลึกและการวิเคราะห์ตัวบทและบริบท เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ตัวละครหญิงจากเรื่องเก็ดดมรกตและจุดเจ็บในดวงใจ โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

แหล่งข้อมูลนี้ได้แก่

1.1.1 คุณอมรศรี เข็นสำราญ นักเขียนบทละครโทรทัศน์หญิงที่นำบทประพันธ์ ละครวิทยุเรื่องจุดเจ็บในดวงใจของคุณสมสุข กัลย์จาฤกไปดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์

1.1.2 คุณฐนัชช(ภิญโญ) กองทอง นักเขียนบทละครโทรทัศน์ชายที่นำบทประพันธ์ ละครวิทยุเรื่องเก็ดดมรกตของคุณสมสุข กัลย์จาฤกไปดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์

1.2 แหล่งข้อมูลประเภทวัตถุ

ละครโทรทัศน์เรื่อง เก็ดดมรกต ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ กองทัพบก ช่อง 7 ปี พ.ศ. 2546 ที่ถูกบันทึกทุกตอนในรูปแบบ ดีวีดี(DVD)

1.3 แหล่งข้อมูลเอกสาร

นวนิยาย เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2541

บทละครโทรทัศน์ เรื่อง จุดเจ็บในดวงใจ ออกอากาศในปี พ.ศ.2541

1.4 แหล่งข้อมูลออนไลน์

สืบค้นจากเว็บไซต์ www.youtube.com ละครโทรทัศน์เรื่อง เกล็ดมรกต ที่
ออกอากาศในปี พ.ศ. 2546

2.ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นการคัดเลือกมาแบบเฉพาะเจาะจง ค้นหาตัวละครที่น่าจดจำ และมีมิติ ดังนั้นจึงใช้วิธีการค้นหาประชากรแบบเฉพาะเจาะจง โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- เริ่มจากการสำรวจบทประพันธ์ที่มีตัวละครหญิงเป็นตัวเอกหรือมีความโดดเด่นในเรื่อง
- ผู้วิจัยเลือกเป็น 2 เรื่อง คือ เรื่องเกล็ดมรกต และ จุดเจ็บในดวงใจ เป็นที่มาของการได้ตัวละครเอกสองเรื่อง ซึ่งมีเงื่อนไขดังนี้คือ

เป็นบทประพันธ์มีตัวละครหญิงเป็นตัวเอกหรือตัวดำเนินเรื่อง
มีความโดดเด่นและแตกต่างจากตัวละครหญิงในเรื่องอื่นๆ

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูลของละครที่ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแล้ว โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ประเด็นคำถามที่สอบถามจะมีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

- บริบททางสังคมในขณะนั้น มีผลต่อการประพันธ์งานของตนเองอย่างไร
- ตัวละครในเรื่อง สร้างความน่าสนใจมากเพียงใด โดยเฉพาะตัวละครเอกหญิง
- บริบทที่อยู่รอบตัวละคร ส่งผลต่อตัวละครอย่างไร
- พฤติกรรมการแสดงออกของตัวละครเป็นอย่างไร
- ความแตกต่างของเนื้อเรื่องจากบทประพันธ์ดั้งเดิม

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประเภทดีวีดี (DVD) ของละครโทรทัศน์เรื่องเกดดีด มรกตที่ถูกบันทึกลงในดีวีดีทุกตอน รวมไปถึงแหล่งข้อมูลประเภทออนไลน์อย่าง www.youtube.com

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ทั้งนวนิยายเล่มเดี่ยวจบเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ และเรื่องย่อละครจุดเจ็บในดวงใจจากหนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2541-2542

5. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยนี้ จะใช้เครื่องมือในงานวิจัย คือ ชุดแนวคำถามที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ยังมี เครื่องบันทึกเสียง และการจดข้อมูลที่สำคัญ พร้อมกับตรวจสอบข้อมูลด้วยการย้อนกลับไป สัมภาษณ์กับแหล่งข้อมูลชุดเดิมในประเด็นที่ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจะทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลในบริบทนั้น โดยอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ การดำเนินการตามนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถหา ข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาต่างๆที่ปรากฏในสื่อได้โดยตรง

4.ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่ กล่าวข้างต้น ใช้เวลาตั้งแต่เดือน มกราคม – พฤษภาคม พ.ศ.2555 พร้อมกับย้อนกลับไปสอบถาม และตรวจสอบข้อมูลกับแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลอีกครั้ง ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม รวมไปถึงรับชมละครที่ถูกบันทึกข้อมูลลงในดีวีดี (DVD) และทางออนไลน์จาก www.youtube.com และบทประพันธ์ที่ถูกดัดแปลง อยู่ในรูปแบบ นวนิยาย และเรื่องย่อทางหนังสือพิมพ์ ในเดือน มกราคม – มีนาคม พ.ศ.2556

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์บริบทของสังคมในช่วงที่ละครออกฉายโดยใช้แนวทางการ ถอดรหัสทางโทรทัศน์ ของ จอห์น ฟิสต์ กรอบการวิเคราะห์อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการถอดรหัส มี 3 ระดับ คือ 1.Reality 2.Representation 3.Ideology รวมไปถึง ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์โดยใช้ แนวทางการสร้างตัวละครให้นำจดจำของ Linda Seger กรอบการวิเคราะห์อยู่บนพื้นฐานของ แนวคิดการสร้างตัวละครให้มีความน่าจดจำ ได้แก่ การสร้างตัวละครจากบริบท กับการวิเคราะห์ บริบท มิติของตัวละคร ปัจจัยของตัวละคร

ส่วนแรก

วิเคราะห์บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องของตัวละครเอกหญิงในช่วงเวลาที่ละครออกฉายในแต่ละเรื่อง นอกจากบริบททางสังคมแล้วยังวิเคราะห์ตัวละครเอกเพศหญิงแต่ละตัวละครในละครโทรทัศน์ทั้ง 2 เรื่อง คือ “จุดเจ็บในดวงใจ” และ “เกล็ดมรกต” โดยวิเคราะห์ตามรูปแบบเครื่องมือที่สร้างความน่าสนใจและควมมีมิติของตัวละคร โดยแยกเป็นหัวข้อ ดังนี้ วัตถุประสงค์หลัก(Super Objective), ตัวละครแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับแนวทางการดำเนินเรื่องหลักอย่างไร, ความตั้งใจของตัวละคร(Character's Intention), แรงจูงใจของตัวละคร(Character's Motivation), ความสามารถในการรับรู้สถานการณ์เฉพาะหน้าของตัวละคร, ลักษณะที่แท้จริงของตัวละคร, ปฏิกริยาของตัวละครต่อสถานการณ์ที่ประสบในแต่ละเหตุการณ์, การสมมุติเงื่อนไข (ถ้า.....)และ รหัสของโทรทัศน์ ที่ใช้ในการกำหนดและถ่ายทอดผ่านกลุ่มแต่ละกลุ่ม ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันหรือคล้ายกัน รหัสโทรทัศน์ที่จอห์น ฟิสค์นำเสนอ นั้น มี 3 ระดับ ได้แก่ Reality, Representation, Ideology

ส่วนที่สอง

วิเคราะห์มิติพิเศษที่สร้างความโดดเด่นของตัวละครเอกในละครทั้งสองเรื่อง ความสัมพันธ์ของบริบทและมิติที่ทำให้เนื้อหาและความเป็นมาของตัวละครสร้างความน่าเชื่อถือและความเป็นไปได้ในการแสดงออกของตัวละคร ทำให้ตัวละครสร้างความน่าจดจำแก่คนดู

7.การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลแต่ละเรื่องโดยเริ่มจากเรื่องเกล็ดมรกต และตามด้วยเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ในประเด็นต่อไปนี้

7.1 ปุ่มหลังและเรื่องย่อของละคร

- วิเคราะห์บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับละคร ได้แก่ วัฒนธรรม สถานภาพ
ช่วงเวลา สถานที่
- ความน่าจดจำและมิติของตัวละคร
- วิเคราะห์ตัวละคร

7.2 สรุปผลและอภิปรายผล พร้อมข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจ

ในการวิจัยเรื่อง “บริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจ” นั้นมีจุดประสงค์หลัก คือ การวิเคราะห์บริบททางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างตัวละครหญิงในทั้งสองเรื่องให้มีความน่าจดจำและมีมิติ

ผู้วิจัยได้ทำการการวิเคราะห์ในรูปแบบดังนี้ คือ วิเคราะห์ตัวละครเพศหญิงที่ถูกสร้างขึ้นในบริบททางสังคมที่แตกต่างกันในช่วงระยะเวลาของการสร้าง ตัวละครเพศหญิงที่ผู้วิจัยเลือกศึกษานั้นมาจากละคร 2 เรื่อง ได้แก่ 1.เกสต์มรกต 2.จุดเจ็บในดวงใจ ตัวละครในละครสองเรื่องที่ผู้วิจัยเลือกศึกษานั้นเป็นตัวละครหญิงที่มีความโดดเด่นแม้จะไม่ได้ เป็นตัวนางเอกของเรื่อง เป็นตัวร้ายหรือตัวอิจฉาแต่มีความโดดเด่นและน่าจดจำกว่าตัวเอกของเรื่อง

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ตัวละครเพศหญิงที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาจากบทละคร สองเรื่อง แล้วนำมาวิเคราะห์แยกตัวอย่างที่ละเรื่อง ซึ่งการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

4.1 เกสต์มรกต

ปูมหลังและเรื่องย่อเกสต์มรกต

เกสต์มรกตประพันธ์ขึ้นโดย คุณสมสุข กัลย์จาฤก เพื่อนำมาสร้างเป็นละครทางวิทยุ ต่อมาถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ ดังนี้

- ครั้งแรกออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 โดยบริษัท รัชฟิล์ม ในปี พ.ศ.2518

- ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2546 ได้ถูกนำมาสร้างขึ้นอีกครั้งเพื่อฉายทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 ได้รับความนิยมนเป็นอย่างมาก

ในปีพ.ศ.2546 เรื่องเกิลต์มรกต สองตัวละครเอกหญิงของเรื่อง นำแสดงโดย นุสบา ปุณณกันต์ เป็นนางพญาเกิลต์มรกต, อรัญญาณี และ อิศริยา สายสนั่น แสดงเป็น ดวงดาวและแสนคำ ด้วยความที่มีเนื้อหาที่เน้นเรื่องเร้นลับ โดยเฉพาะที่มาที่ไปของตัวละครนางพญาเกิลต์มรกต ทำให้ตัวละครมีความโดดเด่นในด้านอำนาจ ลึกลับ น่าติดตามและน่าค้นหา แม้ตัวละครอย่างนางพญาเกิลต์มรกตที่น่าเสนอภาพของผู้หญิงที่มีอำนาจเหนือเพศชาย แต่ตัวละครอย่างนางพญาเกิลต์มรกตที่ถึงแม้จะมีอำนาจเหนือมนุษย์ทั่วไป กลับดูอ่อนแอไม่สมบูรณ์ ผู้หญิงมีอำนาจพลังมากมายอย่างนางพญาเกิลต์มรกต กลับมีความลุ่มหลงในความรัก และไม่สามารถตัดใจได้ ทำให้ตัวละครดูอ่อนแอ ไม่สมบูรณ์แบบ แม้จะมีพลังอำนาจเหนือมนุษย์ทั่วไป

บทประพันธ์ที่เก่าแก่ ดังเช่น เรื่อง เกิลต์มรกต สิ่งที่น่าสนใจในเรื่องเกิลต์มรกตคือตัวละครที่มีลักษณะอย่างนางพญาเกิลต์มรกตนี้ไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นมา แต่มีปรากฏอยู่ในช่วงต้นปี พศ 2510 ความเป็นนางเอกถูกฉายวางให้เด่นชัด งานประพันธ์อย่างเรื่องเกิลต์มรกตที่ตัวละครกลายเป็นที่กล่าวขวัญ คือตัวละครที่เดินคู่ขนานไปกับนางเอก เราจะเรียกตัวร้ายก็ได้ แต่ร้ายแบบมีที่มาที่ไป ถือว่าเป็นนางเอกอีกคนหนึ่งของเรื่อง แต่เป็นนางเอกในอีกกลุ่มหนึ่ง ตัวละครอย่างนางพญาเกิลต์มรกตที่ถูกสร้างขึ้นในช่วงต้นปี พ.ศ. 2510 โดยคุณสมสุข ภัลย์จาฤก เป็นละครวิทยุ ซึ่งบริบททางสังคมในตอนนั้นยังไม่เอื้ออำนวย เกิลต์มรกต ีความเป็นมนุษย์ มีความต่อสู้ เป็นนางเอกอีกบทบาทหนึ่ง เป็นตัวละครที่สร้างขึ้นในช่วงบริบทของสังคมที่ย้อนไปนับ 30-40 ปี เมื่อถูกนำมาสร้างใหม่เป็นละครโทรทัศน์ มาสู่ในภาพของผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไมยอมจำนนแบบในอดีต ในการ

วิเคราะห์ครั้งนี้จะวิเคราะห์บริบททางสังคมของละครโทรทัศน์เรื่องเกล็ดมรกตที่ฉายในปี พ.ศ.2546 ทางช่อง 7 สภาพสังคมไทยในขณะนั้น เหตุการณ์ต่างๆ ความเชื่อต่างๆที่ ส่งผลต่อการสร้างตัวละครหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง “เกล็ดมรกต” ตัวละครเพศหญิงที่มีความโดดเด่นและเป็นตัวเอกของเรื่อง มีสองคน คนแรก คือนางพญาเกล็ดมรกต เดิมชื่อ “อรัญญาณี” เป็นราชินีปกครองดินแดนร่วมกับพระบาทเจ้า ก่อนที่อรัญญาณีจะกลายเป็นนางพญาเกล็ดมรกต หญิงสาวที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติจากการได้รำเรียนและฝึกวิชามาจากทาสคนสนิทอย่าง “แม่เต่า” มีทาสบริวารรับใช้ที่มีร่างแปลงเป็นงู มีพลังอำนาจในการสร้างอิทธิฤทธิ์ต่างๆ

เรื่องย่อละคร “เกล็ดมรกต”

นุสบา ปุณณกันต์ แสดงเป็น อรัญญาณี/นางพญาเกล็ดมรกต

ในอดีตอรัญญาณี เป็นหญิงสาวที่รูปร่างงดงามและเป็นคนรักของพระบาทเจ้าโดยชอบธรรม ด้วยฐานะราชินีของนคร อรัญญาณีรักและเทิดทูนพระบาทเจ้าเป็นอย่างมาก นางมอบกายมอบใจของนางให้แก่พระบาทเจ้าเพียงคนเดียว จนเมื่อแสนคำได้ก้าวเข้ามาในชีวิตของเธอ ทำให้นางรู้สึกโกรธแค้นในตัวแสนคำที่เข้ามาแย่งความรักของพระบาทเจ้าไปจากนาง ส่วนแสนคำหรือดวงดาวเป็นตัวละครหญิงอีกคน อยู่ในฐานะมณูษย์ธรรมดา ในอดีตเธอคือแสนคำ หญิงสาวที่พระบาทเจ้าหลงรักและนอกรีใจไปจากอรัญญาณีแสนคำไม่มีพลังอำนาจหรืออิทธิฤทธิ์ใดใด เช่นเดียวกับดวงดาวในยุคปัจจุบัน ดวงดาวถูกนางพญาเกล็ดมรกตควบคุมให้ทำตามคำสั่งของเธอ ดวงดาวถูกบังคับให้อยู่ได้อำนาจเนื่องจากนางพญาเกล็ดมรกตจับพี่สาวที่ชื่อว่าทับทิมเป็นตัวประกัน ต่อรองให้ดวงดาวตกอยู่ภายใต้อำนาจของนางและเป็นการแก้แค้นในอดีตที่เธอแย่งชิงความรักของพระบาทเจ้าไปจากนาง

อิศริยา สายสนั่น แสดงเป็น แสนคำ/ดวงดาว

นางพญาเกล็ดมรกต ฝ่ารอการกลับมาของพระบาทเจ้าตามคำมั่นสัญญาที่พระบาทเจ้าได้ให้กับนางไว้ จนนางมีอายุนับพันปี หนทางที่จะทำให้นางพญาฯ คงความงามไว้ได้ตลอดกาล คือ

การได้ดื่มกินเลือดสด ๆ จากสาวพรหมจารี แต่เป็นการสร้างบาปติดตัว แม่เฒ่า งูแก่ในร่างหญิงชราผู้มีอาคมแกร่งกล้า ซึ่งนางพญาชนับถือ ได้แนะนำให้นางพญาเป็นอมตะด้วยการบำเพ็ญภาวนาและทำพิธีอาบไฟแทน นางพญาฯ เห็นด้วย แต่นางพญาทำพิธีไม่สำเร็จ เพราะถ้าที่นางพญาเกล็ดมรกตพำนักและอาศัยเป็นที่บำเพ็ญภาวนาถูกรบกวนจากพรานป่า เนื่องจากทอง (พ่อของดวงดาว) นำพรรคพวกชาวบ้านมาขุดหาสมบัติในถ้ำเกล็ดมรกต นางจึงฆ่าชาวบ้านตายคงเหลือไว้แต่ทอง เพราะแม่เฒ่ามาขวางไว้ โดยบอกว่าตนจะจัดการเองแท้ที่จริงแล้วแม่เฒ่ามีความหลังกับทองเมื่อ เกือบ 20 ปีมาแล้ว งูแม่เฒ่าหาที่จำศีลแต่ระหว่างได้พบกับพรานทองก็เกิดหลงรัก จึงแปลงร่างเป็นหญิงสาวและได้สมรสกับทอง เมื่อคลอดลูกออกมา นางก็นำทารกเพศหญิงไปให้ทอง โดยมอบเกล็ดมรกตชิ้นเล็ก ๆ ไว้ให้ สั่งไว้ว่าให้รักษายิ่งชีวิต แล้วนางงูเฒ่าก็กลับมายังถ้ำเกล็ดมรกต เก็บเรื่องนี้ไว้เป็นความลับ แม่เฒ่าอยากรู้เรื่องของลูกสาว จึงลวงทองออกมาจากถ้ำทับทิม ลูกสาวคนโตของทอง ได้ติดตามมาช่วยพ่อ ซึ่งเป็นจังหวะเดียวกับที่นางพญาออกมาจากถ้ำและเห็นเหตุการณ์เข้า ก็จะจัดการฆ่าทองเพราะเห็นว่าแม่เฒ่ายังไม่ได้ฆ่า แต่ทับทิมขอชีวิตพ่อไว้ นางพญาเกล็ดมรกตไว้ชีวิตทอง แต่จับตัวทับทิมไว้เป็นเชลยแทน และมีข้อแม้ลูกสาวของทองอีกคนคือดวงดาว (ซึ่งก็คือลูกสาวของแม่เฒ่านั่นเอง) จะต้องรักษาพรหมจรรย์ไว้ หากให้ชายใดถูกเนื้อต้องตัวจะทำให้ร่างกายของดวงดาวกลายเป็นเกล็ดงู อีกทั้งดวงดาวจะต้องทำหน้าที่หลอกหญิงสาวบริสุทธิ์มาให้นางพญาเกล็ดมรกตดื่มเลือดจนกว่านางพญาจะพอใจ

วีรภาพ สุภาพไพบูลย์ แสดงเป็น พระบาทเจ้า/เสกสรร

สาเหตุที่นางพญาเกล็ดมรกตต้องการมีชีวิตที่อมตะเนื่องจากนางพญาเกล็ดมรกตได้เฝ้ารอการกลับมาของคนรักในอดีตชาติว่าจะได้กลับมาพบกันอีกครั้งหนึ่ง จนนางพญาเกล็ดมรกตได้พบเสกสรรผู้ชายที่ดวงดาวได้ช่วยชีวิตไว้ เสกสรรมีใบหน้าคล้ายคลึงกับคนรักเก่าของนางพญาเกล็ดมรกตมาก จนทำให้นางพญาเกล็ดมรกตอยากที่จะครอบครองในตัวเสกสรร หลังจากที่ดวงดาวได้ช่วยเหลือเสกสรรให้รอดพ้นจากพิษของนางพญาเกล็ดมรกต พ่อของดวงดาวต้องการให้ดวงดาวเข้ากรุงเทพฯกับเสกสรรเพื่อความปลอดภัยของดวงดาวจากนางพญาเกล็ดมรกต เสกสรรรับคำเพราะครอบครัวของดวงดาวได้ช่วยชีวิตเสกสรรเอาไว้ นางพญาเกล็ดมรกตปลอมตัวเป็นสาวไฮโซชื่อ อรัญญาณี โดยมีแม่เฒ่าแปลงเป็นหญิงรับใช้ ชื่อ มาลัย พร้อมเหล่าบริวารชบา, มาลีและพลับพลึง ติดตามมาด้วย ความลุ่มหลงในตัวเสกสรรทำให้การบำเพ็ญภาวนาของนางพญาเกล็ดมรกตไม่ได้ผลเหมือนเคยและเธอต้องการดื่มเลือดสาวพรหมจรรย์อีกครั้ง อรัญญาณีล่วงรู้จิตใจของเสกสรรว่าเขาตกหลุมรักดวงดาว ดวงดาวจึงถูกอรัญญาณีเล่นงานแต่เสกสรรเข้ามาใช้ดวงดาวไว้ได้ทัน

ดวงดาวถูกศิวาเข้ามาหมายจะปลุกปล้ำแต่ดวงดาวก็ต่อสู้ จนศิวาตาย และตามตัวของเธอ ก็ปรากฏเกล็ดงูขึ้นเต็มตัว เนื่องจากคำสาปของนางพญาเกล็ดมรกต ที่ห้ามชายใดแตะเนื้อต้องตัวเสกสรรตกใจมากกับภาพที่เห็น ดวงดาวจำต้องเปิดเผยความจริงว่า คำสาปนี้จะหายไปก็ต่อเมื่อนางพญาเกล็ดมรกตถึงแก่ความตายเท่านั้น

ที่ถ้ำเกล็ดมรกตกำลังงุ่นงาย อรัญญาณีกลายเป็นนางพญาเกล็ดมรกตทันทีเสกสรรตกใจมากเขาจึงรู้ว่าอรัญญาณีก็คือนางพญาเกล็ดมรกตนั่นเอง ที่ถ้ำมรกต นางพญาได้แปลงตัวเป็นนุ้ยกำมะเสี้ยมสะ กำนันชด ทอง และทับทิมจนตาย แม่เฒ่าตกใจมาก รู้สึกเสียใจที่ช่วยคนรักไว้ไม่ได้ เมื่อเสกสรรมารับดวงดาว เขาพบแต่เกล็ดมรกตตกอยู่ที่พื้น รู้ทันทีว่าดวงดาวต้องตกอยู่ในอันตราย เขารีบออกไปตามหาดวงดาว

ที่ถ้ำมรกต ดวงดาวขอให้เสกสรรกลับไป เหยยอมตายแทนเขา นางพญาเกล็ดมรกตได้ยินดังนั้นก็ยิ่งเจ็บปวดมากขึ้นเมื่อเห็นความรักความผูกพันของทั้งสองคน นางพญาตัดสินใจฆ่า

เสกสรรกับ ดวงดาว เพื่อยุติความเจ็บปวดในจิตใจให้หมดไป แต่เมื่อนางพญาจะทำร้ายดวงดาว แม่เฒ่าก็เข้ามาขวางไว้ ในที่สุดแม่เฒ่าก็เผยว่าดวงดาวคือลูกสาวของนางนั่นเอง หากนางพญาเกล็ดมรกตจะทำร้ายดวงดาว แม่เฒ่าก็จะถือว่านางพญาเกล็ดมรกตเป็นศัตรู แต่นางพญาเกล็ดมรกตหากกลัวไม่ เพราะมีสิ่งเดียวที่จะฆ่านางพญาได้ก็คือ เขี้ยวพังพอนศักดิ์สิทธิ์เท่านั้น

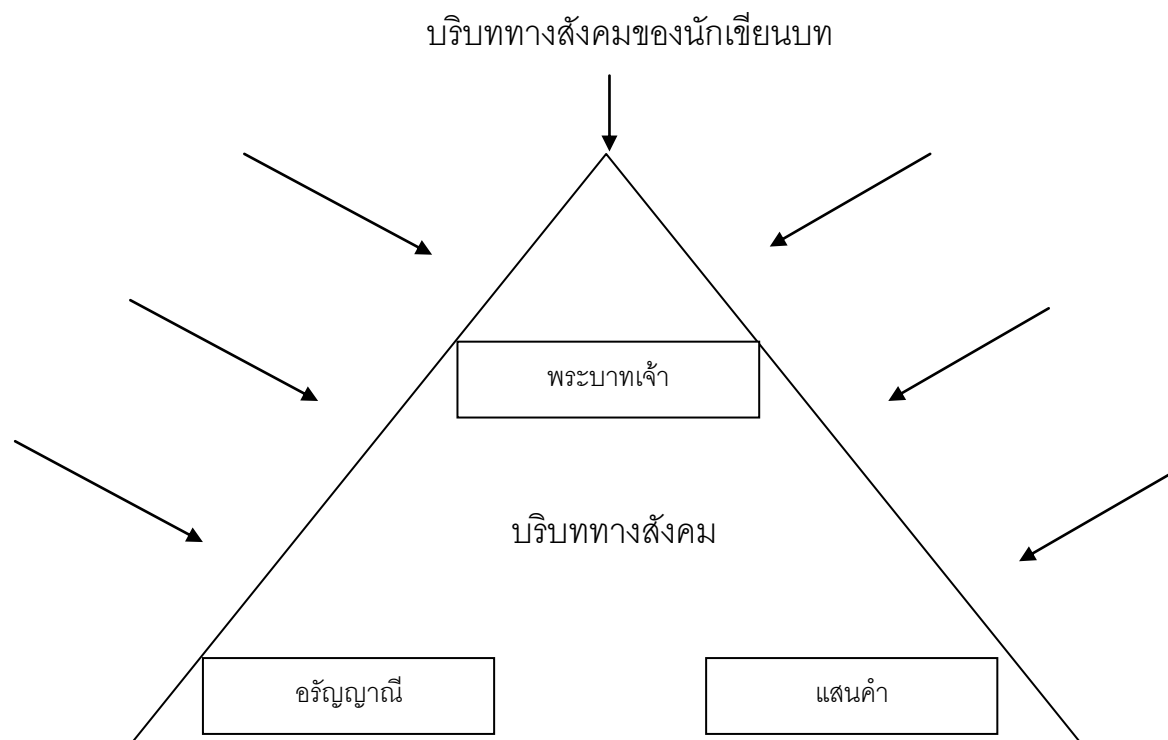
นางพญาเกล็ดมรกตโถมทำร้ายแม่เฒ่า ขณะที่แม่เฒ่าจะตาย แม่เฒ่าขอให้ดวงดาวโยนไม้เท้าให้ นางพญาเกล็ดมรกต กลายร่างเป็นนุ้ยยักษ์จะฉกเสกสรร เสกสรรจึงใช้ไม้เท้าฟาดนุ้ยยักษ์ไม้เท้าหัก แลเห็นเขี้ยวพังพอนที่ซ่อนฝังอยู่ในไม้เท้า เสกสรรใช้เขี้ยวพังพอนขว้างใส่นางพญาเกล็ดมรกตจนถึงแก่ความตาย ถ้ามรกตถล่ม สิ้นสุดอำนาจอันไร้ขอบเขตของนางพญาเกล็ดมรกตเมื่อหนุ่มสาวทั้งสอง ได้สติ จึงพบว่าร่างของดวงดาวไม่เป็นเกล็ดงูอีกต่อไปแล้ว

บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างตัวละคร “นางพญาเกล็ดมรกต”

จากคำกล่าวของ Linda Seger (1990) ที่กล่าวไว้ว่า บริบทคือสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม อาชีพ สถานะทางสังคมของตัวละคร ที่เป็นตัวกำหนดให้ตัวละครมีลักษณะนิสัย ท่าทาง การพูด ความคิดของตัวละคร สร้างให้ตัวละครมีความสมจริง ใกล้เคียงกับคนปกติทั่วไป เพราะตัวละคร ไม่ได้เกิดมาจากท่อหรือกระบอกไม้ไผ่ ซึ่งบริบทจะเป็นตัวกำหนดและมีความสำคัญต่อตัวละครในการดำเนินเรื่อง การตัดสินใจของตัวละคร จนนำไปถึงภาวะที่ตัวละครสามารถคลี่คลายปมปัญหาได้ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์หรือช่วงเวลาตัวละครปรากฏ สถานที่ อาชีพหรือสถานภาพทางสังคมของตัวละครคือ บริบทที่สามารถหล่อหลอมตัวละครให้มีความสมจริง และโดดเด่น ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตที่มีความโดดเด่น มีบริบทที่น่าสนใจอยู่มาก ผู้วิจัยจะวิเคราะห์บริบทของตัวละครเอกนี้ โดยแยกเป็น วัฒนธรรม ความเชื่อ อาชีพหรือสถานภาพของตัวละครทั้งในอดีตและปัจจุบัน ช่วงเวลาที่ตัวละครปรากฏ สถานที่

นางพญาเกล็ดมรกต ภาพที่ปรากฏ คือ มีความโหดเหี้ยมและมีอิทธิฤทธิ์ เชื่อมมั่นในความรัก รักเดียวใจเดียว รอคอยที่จะได้พบกับคนรักเก่าของตนเองในทุกทุกชาติ บริบทมีส่วนอย่างมากใน

การกำหนดและหล่อหลอมให้นางพญาเกิดมรกดมีท่าทางและอุปนิสัยข้างต้น บริบท (Context) ในเรื่องเกิดมรกด มีดังนี้

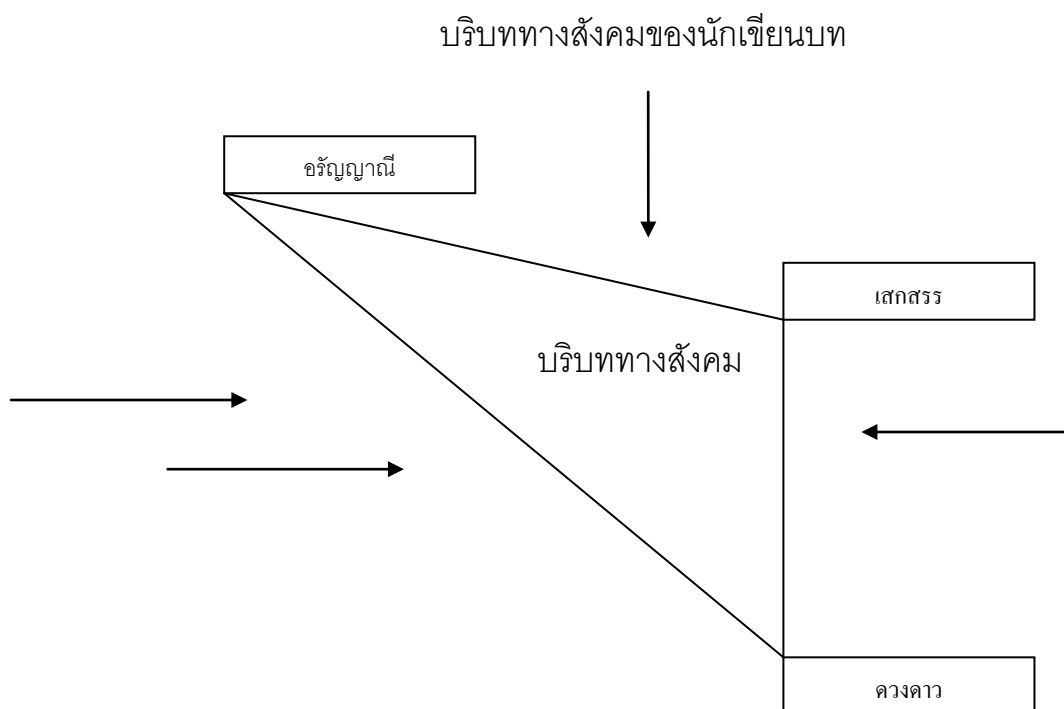

รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวละครหลักในเรื่องเกิดมรกดในช่วงเวลาอดีต

จากรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่องเกิดมรกดในช่วงเวลาอดีต พระบาทเจ้าถูกนำเสนอว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุดในนครแห่งนี้ ด้วยเพราะเป็นราชาผู้ปกครองนคร ซึ่งปรากฏอยู่ในบนยอดของปิรามิด ส่วนอรัญญาณีในฐานะที่เป็นพระมเหสีของพระบาทเจ้ากลับอยู่ในตำแหน่งเดียวกันกับแสนคำหญิงสาวที่พระบาทเจ้าพาเข้ามา ในความสัมพันธ์รูปแบบนี้นักเขียนบทเองมีบริบททางสังคมในช่วงนั้นที่ตนเองทราบและรับรู้ คือรูปแบบความสัมพันธ์แบบนี้พบได้ในสังคมไทยในอดีต ยุคที่ผู้หญิงไม่สามารถมีสถานภาพได้ด้วยตนเอง สถานภาพของตนเองนั้นจะถูก

กำหนดจากสามี่ของตนเอง นอกจากนี้การที่ผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชาย สะท้อนภาพสังคมไทยแบบดั้งเดิม ซึ่งตอกย้ำความสัมพันธ์ว่าชุดนี้ธัญญาณีหรือนางพญาเกิดมรกตแม้ว่าจะเป็นพระมเหสีของพระบาทเจ้าแต่เมื่อพระบาทเจ้ามีความพึงพอใจเสนาอำมาตย์สาวคนใหม่ พระบาทเจ้าก็สามารถกำหนดสถานภาพของเสนาอำมาตย์ให้เท่าเทียมกับธัญญาณีได้

ในช่วงเวลาที่เริ่มเขียนบทละคร นักเขียนบทได้เลือกใช้บริบททางสังคมบางอย่างที่น่าสนใจในแต่ละช่วงเวลาอธิบายและสร้างตัวละครในเรื่อง บริบททางสังคมนั้นมีพลวัตเสมอ เมื่อละครถูกนำมาสร้างใหม่ สภาพบริบททางสังคมที่แวดล้อมภายในเรื่องจะเปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตของสังคมในช่วงนั้น ดังเช่นรูปแบบความสัมพันธ์ที่แปรเปลี่ยนไปของนางพญาเกิดมรกตในยุคปัจจุบัน ดังนี้

รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวละครหลักในเรื่องเกิดมรกตช่วงยุคปัจจุบัน

รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่องเกิดมรกตในช่วงเวลาปัจจุบัน รูปปริามิตมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตัวละครที่มีอำนาจสูงสุดถูกเปลี่ยนมาเป็นธัญญาณีหรือนางพญาเกิด

มรกต ปัจจุบัน อำนาจของอริยญาณนี้ถูกค้ำยันด้วยไสยศาสตร์ เครื่องมือเชิงอำนาจที่นำมาต่อสู้ค้ำ
 จุนอำนาจของตัวเอง ต่างจากอดีต ส่วนเสกสรรพระบาทเจ้าในอดีต แม้ว่าจะมีอำนาจในเชิง
 เศรษฐกิจ เป็นลูกของผู้ดีเก่ามีทรัพย์สินเงินทอง ถือว่าอยู่ในช่วงชนชั้นเดียวกับอริยญาณ แต่ไม่มี
 อำนาจทางไสยศาสตร์ อำนาจแบบพระบาทเจ้าในอดีตที่เป็นผู้ปกครองนคร ปัจจุบันตัวละคร
 เสกสรรไม่มีอำนาจนั้นแล้ว อำนาจถูกเปลี่ยนผ่านไปสู่อริยญาณที่มีอำนาจทางด้านไสยศาสตร์ใน
 การและช่วงชิงคนรักอย่างเสกสรรมาจากดวงดาว เนื้อเรื่องในปัจจุบันยังสามารถอธิบายได้ว่า
 สังคมไทยยังเชื่อในอำนาจลึกลับ บ่อยครั้งที่เรื่องต่างๆไม่สามารถอธิบายได้มักถูกโยงไปกับเรื่องลึกลับ
 ไสยศาสตร์ สอดคล้องกับ สภาพสังคมไทยใน พ.ศ.2546 ช่วงเวลาที่ละครเรื่องเกิดมรกตออกฉาย
 ทางโทรทัศน์ ในช่วงเวลาขณะนั้นประเทศไทยยังไม่ฟื้นตัวจากช่วงเวลาอันเลวร้ายจากวิกฤต
 เศรษฐกิจในปี 2539-2540 ซึ่งส่งผลกระทบและรุนแรงมากขึ้นต่อสังคมไทย ความเลื่อมล้ำของการ
 กระจายรายได้ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น สภาพจิตใจของคนไทยในยุคสมัยที่เกิดมรกตออกฉาย จึงมี
 ความอ่อนไหว และพร้อมโอนอ่อนไปกับเรื่องราวลึกลับและไสยศาสตร์ ความเชื่อในเรื่องราวลึกลับ
 และไสยศาสตร์ในสมัยนั้น เป็นความเชื่อแบบย่าเเกรง รวมทั้งเรื่องราวของบั้งไฟพญานาคได้ถูก
 นำเสนอจากสื่อทั้งทางหนังสือพิมพ์ รวมไปถึงภาพยนตร์ เรื่อง 15ค่ำ เดือน11 ยิ่งช่วยตอกย้ำให้
 ความเชื่อของคนท้องถิ่นริมแม่น้ำโขงที่มีต่อพญานาคขยายออกไปมากขึ้น นอกจากนี้จังหวัดที่ติด
 กับริมแม่น้ำโขงอย่างหนองคาย ได้โหมกระแส โฆษณาและนำเสนอเรื่องราวความเชื่อความเป็นมา
 ของเหตุการณ์บั้งไฟพญานาค รวมไปถึงข่าวเรื่องรอยโคลนมีลักษณะการเลื้อยของงูใหญ่บนฝา
 กระป๋องรตที่จอดอยู่แถวนั้น รอยเลื้อยของงูขนาดใหญ่ที่ปรากฏบริเวณบ้านที่ติดกับริมแม่น้ำโขงที่
 ช่างนำเสนอออกมาก็ยังเพิ่มความน่าสนใจของผู้คนที่ติดต่อพญานาคมากขึ้น ผู้คนหลงใหลแห่ไป
 รับชมเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ทำให้สังคมไทยในขณะนั้นมีความตื่นตัวและสนใจใน
 เรื่องของพญานาคเป็นวงกว้าง

จากรูปแบบความสัมพันธ์ทั้งสองรูปแบบ จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยละเอียดแยกเป็นหัวข้อที่
 สอดคล้องกับบริบททางสังคมในละครและบริบททางสังคมของไทยที่ถูกนำมาใช้ บริบททางสังคม
 สัมพันธ์กับบริบททางสังคมในเรื่องได้อย่างไร นักเขียนบทได้อาศัยรูปแบบของรหัสทางสังคม ที่

ตนเองเข้าใจมาใช้ในการสร้างตัวละคร แต่ไม่ได้นำมาใช้ทั้งหมด นำมาใช้บางส่วนเพื่อให้คนดูเข้าใจ ดังนี้

วัฒนธรรม

สังคมในนครของพระบาทเจ้า เป็นสังคมที่คนมีความสัมพันธ์กันแบบลดหลั่นกันลงมาจากสูงลงต่ำ เป็นความสัมพันธ์ในแนวตั้งไม่ใช่แนวราบและเป็นความสัมพันธ์แบบมุลนาย - ทาส ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน และความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมนี้ จึงเป็นสิ่งปกติธรรมดาไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดแต่อย่างใด หากแต่เป็นการสะท้อนให้เห็นโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่เป็นแบบ “ศักดินา” ในอดีตชาติก่อนนางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในฐานะของแม่เจ้าหรือราชินีของนครปกครองคู่กับพระบาทเจ้า ในนครแห่งนี้ การปกครองของนครนี้ เน้นเพศชายเป็นใหญ่ สภาพสังคมในยุคนั้น มีลักษณะของโครงสร้างสังคมที่เน้นชายเป็นใหญ่ โดยเฉพาะพระบาทเจ้า

โครงสร้างสังคมเน้นที่ตัวพระบาทเจ้า คือ สถาบันต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ ให้ความสำคัญกับเพศชายโดยเฉพาะพระบาทเจ้าที่เป็นผู้ปกครองนคร มากกว่าเพศสภาพอื่น ๆ จะสังเกตได้ว่านางพระยาเกล็ดมรกต พระมเหสีเอกของพระบาทเจ้า ไม่มีอำนาจในการต่อรองกับพระบาทเจ้า นอกจากคอยปรนนิบัติ พระบาทเจ้าให้เพียงแต่มีความสำราญพระทัยเพียงเท่านั้น นั่นอาจหมายรวมว่าระบบการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การปกครอง โครงสร้างต่าง ๆ ภายในนครแห่งนี้ ได้ให้ความสำคัญกับเพศชายเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสืบสกุลของสถาบันครอบครัว, การเป็นผู้นำในสถาบันการเมืองการปกครอง, การเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในสถาบันศาสนา ซึ่งอำนาจทั้งหมดในสังคมของนครแห่งนี้พระบาทเจ้าคือผู้เดียวของอาณาจักรที่มีอำนาจปกครองทั้งหมดอย่างเบ็ดเสร็จ นอกจากวัฒนธรรมและสังคมของนครพระบาทเจ้าจะเป็นแบบศักดินาแล้ว สังคมแบบ “ผู้เดียวหลายเมีย” ก็มีที่มาจากที่วัฒนธรรมเน้นชายเป็นใหญ่ ระบบโครงสร้างทางสังคม การเมือง ความเชื่อ ค่านิยม ที่เปิดโอกาสให้ชายมีสถานะเหนือหญิงในทุกๆด้าน

เพศหญิงจึงต้องพึ่งพาเพศชายเพียงอย่างเดียว ลักษณะส่วนใหญ่ของราชินีเกล็ดมรกตจึงมีท่าทีอ่อนน้อม เชื่อฟังพระบาทเจ้าที่พระสวามีเป็นอย่างมาก ท่าทางลักษณะนิสัย ที่สุขุมและเรียบร้อยของราชินี สะท้อนวัฒนธรรมของเพศหญิงในสังคมยุคอดีต ที่ต้องมีกิริยาท่าทาง ที่อ่อนช้อย งดงาม มีหน้าที่ในการปรนนิบัติสามีให้มีความสุข นอกจากนี้การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะด้านการปกครองมีพระบาทเจ้าเป็นผู้ปกครอง คล้ายลัทธิการปกครองแบบเทวราชา ลัทธิเทวราชา ที่ได้รับอิทธิพลมาจากอาณาจักรขอม อาณาจักรขอมในอดีตที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก ได้รับวัฒนธรรมมาจากอินเดีย มีการปกครองแบบเทวราชา นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีการสร้างเทวรูปและปราสาทหิน อาจเป็นไปได้ว่า นครของพระบาทเจ้าอาจได้รับอิทธิพลการปกครองและแนวคิดการสร้างปราสาทมาจากอาณาจักรใกล้เคียงที่มีความเจริญรุ่งเรืองในสมัยนั้น อาจเป็นอาณาจักรขอมซึ่งมีความใกล้เคียงกับวัฒนธรรมในนครของพระบาทเจ้าในเรื่องเกล็ดมรกต คือยกฐานะกษัตริย์ให้เป็นเทพเจ้าหรือเทวราชา (Deva-Raja) คือการแบ่งแยกผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองออกจากกัน พระมหากษัตริย์ถูกยกย่องให้เป็นสมมุติเทพเช่นพระอิศวรหรือพระนารายณ์ การปกครองแบบเทวราชา ทำให้ชนชั้นปกครองกลายเป็นชั้นหนึ่งต่างหาก มีอภิสิทธิ์เสมือนเทพเจ้าตามคติของฮินดู ราษฎรกลายเป็นผู้อยู่ใต้อำนาจและผู้ถูกปกครองอย่างแท้จริง สมบูรณาญาสิทธิราชถือกำเนิดมาจากระบบนี้และเป็นที่มาของลัทธิมูลนายกับบ่าว หรือทาส และระบบศักดินา ระบบเทวราชานี้มีส่วนทำให้พราหมณ์เข้ามามีบทบาทในราชสำนัก ในฐานะผู้เชี่ยวชาญศิลปศาสตร์ต่างๆ และประกอบพิธีราชาภิเษกให้กับกษัตริย์ และพิธีกรรมต่างๆ พระบาทเจ้าในในเรื่องเกล็ดมรกตจึงมีอำนาจในการตัดสินใจและอำนาจบริหารอยู่ที่พระบาทเจ้าแต่เพียงผู้เดียว ราชินีไม่มีส่วนร่วม

ฉากที่สำคัญที่ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตเชื่อมั่นว่าคนรักของตนเองนั้นมีใจอยู่กับเธอเพียงผู้เดียวคือ ฉากที่พระบาทเจ้าสถาปนานางพญาเกล็ดมรกตเป็นราชินี แล้วกล่าวกับนางพญาเกล็ดมรกตว่า

“ต่อไปนี่เจ้าจงเป็นแม่เจ้าแห่งนครข้าไทของข้า ข้ารักเจ้า เราจักไม่มีวันแยกกันตลอดกาล”

คำกล่าวของพระบาทเจ้า ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตปลาบปลื้ม และเชื่อมั่นในคำพูดของพระบาทเจ้า ในอดีตคำพูดของพระราชาล้วนเป็นคำขาด ไม่มีการบิดพลิ้ว ยิ่งพระบาทเจ้าอยู่ในฐานะกษัตริย์ที่คนในสังคมเชื่อว่าเป็นเทพเจ้าหรือสมมติเทพ คำพูดของพระบาทเจ้าย่อมคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เสมือนคำพูดของทวยเทพที่ได้พูดออกไปแล้วย่อมไม่คืนคำ ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตจึงรักและเทิดทูนพระบาทเจ้าแต่เพียงองค์เดียวเท่านั้นเพราะเชื่อมั่นในตัวพระบาทเจ้าที่ได้เอ่ยวาจาออกมา นอกจากนี้นางพญาเกล็ดมรกต จะคอยย้ำเตือนผ่านทางคำพูดระหว่างปรนนิบัติพระบาทเจ้าเสมอเรื่องความรักที่จะครองรักกันชั่วกัลป์ชั่วกัล

อรัญญาณี(นางพญาเกล็ดมรกต)ในสมัยโบราณ

หลังจากพระบาทเจ้าได้รับชัยชนะจากการรบ พระบาทเจ้ากลับมานครพร้อมทั้ง “แสนคำ” (ดวงดาวในยุคปัจจุบัน) ราชนิดาของกษัตริย์ที่พ่ายแพ้ต่อพระบาทเจ้า พระบาทเจ้าสถาปนาให้แสนคำเป็นพระมเหสีองค์ที่สอง พระบาทเจ้าหลงใหลในตัวแสนคำพระมเหสีองค์สองอย่างออกหน้า

และละเลยนางพญาเกล็ดมรกตราชินีของนคร ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตเสียใจเป็นอย่างมาก ด้วยวัฒนธรรมในอดีต กษัตริย์สามารถมีพระมเหสีได้หลายองค์ แต่พระมเหสีคนเดียวที่อยู่เคียงข้างบัลลังก์คือราชินี เพียงองค์เดียว ด้วยการที่พระบาทเจ้าหลบหลู่เกียรตินางพญาเกล็ดมรกตที่มีตำแหน่งเป็นถึงราชินี โดยได้สถาปนาแสนคำเป็นราชินีองค์ที่สอง ทำให้นางพญาเกล็ดมรกต โกรธแค้นแสนคำเป็นอย่างมาก และสาบานว่าจะตามจงล้างจงผลาญทุกชาติไป การเข้ามาของพระมเหสีองค์ที่สอง ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตตกอยู่สถานะที่เป็นรอง ทั้งถูกแย่งคนรัก ถูกเมินเฉยจากคนที่ตนเองรักมากที่สุด สร้างความขมขื่นและเสียใจให้แก่ตัวนางพญาเกล็ดมรกตเป็นอย่างมาก

“พระบาทเจ้าเพคะ พระบาทเจ้ามีความสุขไหมเพคะ ถ้าพระบาทเจ้ามีความสุข พระบาทเจ้าอยู่ที่นี่เกิดเพคะ เราสองคนจักอยู่ด้วยกันตลอดไป และไม่มีใครมาพรากเราสองคนจากกันได้”

ประโยคข้างต้น นางพญาเกล็ดมรกตใช้อำนาจอิทธิฤทธิ์ของตนเอง ในการกระตุ้นความทรงจำของเสกสรร (พระบาทเจ้าในอดีต) เพื่อย้ำเตือนถึงคำมั่นสัญญาที่มีกับตนในอดีตชาติก่อนความยึดมั่นถื่อมั่นในความรักต่อพระบาทเจ้า ความรักที่แสดงออกของนางพญาเกล็ดมรกตต่อพระบาทเจ้าจึงรักแรง หึงหวงแรง หากมีหญิงใดมาแย่งความรักไปจากพระบาทเจ้า นางพญาเกล็ดมรกตจะเกลียดชังมาก และต้องกำจัดหญิงคนนั้นออกไปจากชีวิตของพระบาทเจ้า แม้จะต้องปลิดชีวิตคนไปก็ตาม เมื่อหมดรัชสมัยของพระบาทเจ้า นางพญาเกล็ดมรกตที่ได้บำเพ็ญเพียรจากการได้รับคำแนะนำมาจากข้าทาสคนสนิท ทำให้นางพญาเกล็ดมรกต มีอายุยืน ไม่แก่ชราไปตามกาลเวลา เพื่อที่จะรอคอยพระบาทเจ้ากลับมาครองรักด้วยกันอีกครั้ง

เมื่อนางพญาเกล็ดมรกตทราบว่า พระบาทเจ้ากลับชาติมาเกิดในยุคปัจจุบัน เป็นหนุ่มที่อยู่ในตระกูลร่ำรวย บริบทของวัฒนธรรมใหม่ที่นางพญาเกล็ดมรกตต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว คือวัฒนธรรมในสังคมปัจจุบันที่พระบาทเจ้ากลับชาติมาเกิด มีความแตกต่างกับวัฒนธรรมในอดีตมาก เพศหญิงและเพศชายมีความเท่าเทียมกัน สามารถทำทุกอย่างได้เหมือน หากสิ่งที่ทำนั้นไม่

ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สังคมเป็นสังคมของทุนนิยม วัฒนธรรมบางอย่างจึงได้หายไป แต่มีบางอย่างเข้ามาแทนที่

หากย้อนไปในอดีต โดยเริ่มแรกนั้นสังคมในนครของพระบาทเจ้าและนางพญาเกล็ดมรกต เป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นรูปแบบของสังคมพื้นฐานในยุคแรกๆ มีการติดต่อค้าขายกับต่างนครบ้าง แต่ส่วนใหญ่คือสังคมเกษตร มีพระบาทเจ้าปกครอง อำนาจอยู่ที่พระบาทเจ้าแต่เพียงผู้เดียว มีวัฒนธรรมของตนเองและสามารถยืนหยัดอยู่บนความเป็นเอกราชได้อย่างเต็มภาคภูมิ มีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพสังคมไทยในสมัยสุโขทัย แต่ในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนจากเศรษฐกิจเกษตรกรรมโบราณมาเป็นเศรษฐกิจการค้า อุตสาหกรรม และเกษตรกรรมที่ทันสมัยมากขึ้น วัฒนธรรมและสภาพสังคมในยุคปัจจุบันกำลังอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมทั้งหลาย อันได้แก่ การเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม มาสู่เกษตรกรรมสมัยใหม่ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางด้านอาชีพมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางด้านอื่น ๆ ก็เริ่มเกิดขึ้นเช่นกัน เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจากถิ่นที่อยู่ในเมืองและชนบท พบว่า ประชากรเริ่มเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองต่าง ๆ มากขึ้นโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ อย่าง เช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นฉากหลักในยุคปัจจุบันที่นางพญาเกล็ดมรกตเข้ามาตามหาพระบาทเจ้าที่กลับชาติมาเกิดเป็นเสกสรร หนุ่มชั้นสูงผู้ร่ำรวย รวมถึงการเข้ามาของดวงดาวที่เข้ามาดำเนินเรื่องในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการปกครองที่เปลี่ยนไป การเมืองการปกครองในยุคปัจจุบัน จัดได้ว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ พระมหากษัตริย์ในปัจจุบันก็อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ไม่ได้มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเหมือนยุคสมัยของพระบาทเจ้าในสมัยก่อน ส่งผลต่อวัฒนธรรมในสังคม ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการคิด การเลือก อาชีพหลักไม่ได้เป็นเกษตรกร การเข้ามาของทุนนิยมส่งผลกระทบต่อส่วนต่างๆของสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดความความเปลี่ยนแปลงของทุกสถาบันในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา

ศาสนา และด้านอื่นๆอีก สังคมในปัจจุบันได้ยอมรับและยกย่องผู้มีทรัพย์สินมีรายได้มากเป็นคนที่ชั้นสูง ส่วนคนที่มีฐานะพอมีพอกินไม่เดือดร้อนนัก แต่ก็ไม่ร่ำรวยจนเกินไปนั้น เป็นชนชั้นกลาง ส่วนกลุ่มคนที่หาเช้ากินค่ำ อดคัดัดสน รายได้ไม่พอกับรายจ่าย จัดอยู่ในชนชั้นต่ำ ซึ่งสังคมจะให้ความสนใจน้อยไม่ค่อยได้รับการยกย่องและให้เกียรติเท่าคนที่ อยู่ในชนชั้นสูง อย่างไรก็ตาม สังคมในปัจจุบันก็ได้ยกย่องเฉพาะการมีเงินมีทรัพย์สินสมบัติมากเท่านั้น แต่จะยกย่องเมื่อบุคคลนั้นมีตำแหน่งทางสังคมอีกด้วย ที่กล่าวว่านี่ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและการแสดงออกต่อสังคมในยุคปัจจุบันของนางพญาเกล็ดมรกต

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องและปรับปรุงตามสภาพของสังคมในยุคทุนนิยม เป็นการส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ นอกจากนี้ได้เกิดวัฒนธรรมเมืองหลวงขึ้นมาใหม่ ที่รับเอาวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามาผสมผสานแล้วเผยแพร่แทรกซึมไปทั่ว ผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ สังเกตจาก เสกสรรค์(พระบาทเจ้าในยุคอดีต) มีอาชีพทำสารคดี และรับจัดงานโฆษณาสินค้าอีเวนท์ต่างๆ ให้แก่พวกเจ้าของบริษัทสินค้าหรือพวกคนที่ร่ำรวย จัดโฆษณาสินค้าต่างๆ การมีชนชั้น และวัฒนธรรมใหม่ๆ ทำให้คนจำนวนมากในยุคปัจจุบันมีความรู้สึกต่อวัฒนธรรม ประเพณี รูปแบบเดิมๆ ที่เคยมีมา โดยเฉพาะของชนบทในทางที่ไม่ดีและเป็นเรื่องที่ล้าสมัย คือ จะเห็นว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เขย ไม่ทันโลก ปฏิบัติหรือทำตามแล้วน่าอาย เราจะพบการดูถูก ดวงดาว(แสนคำในอดีต) ว่าเขย บ้านนอกอยู่เสมอ รวมไปถึงแม่ของเสกสรรค์ที่ปฏิเสธและไม่ยอมรับ แม้ว่าดวงดาวเป็นบุคคลที่ช่วยลูกชายของตนเองให้รอดตายและปลอดภัยกลับมา แต่กลับมองว่าที่ดวงดาวช่วยเหลือเสกสรรค์ก็เพราะว่าต้องการจับเสกสรรค์เพราะเสกสรรค์มีฐานะที่ร่ำรวยกว่าตนเพียงเพราะว่าดวงดาวเป็นหญิงชาวบ้าน มีฐานะยากจน ไม่มีความรู้ สะท้อนมุมมองของบริบทของสังคมไทยในปี พ.ศ.2546 เรื่องความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ และปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการตัดสินใจและตีค่าความเป็นมนุษย์

นอกจากนี้การให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรมข้ามชาติที่เดินทางมาตามสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบนวนิยาย วรรณกรรม ละครโทรทัศน์ การ์ตูน การแต่งกาย การใช้ชีวิต จะเห็นได้จาก

คำพูดและการแต่งกายของนางพญาเกล็ดมรกตที่ได้มีการปรับเปลี่ยนและมีความเป็นสากลมากขึ้น การใส่ชุดราตรี ไปร่วมงาน เครื่องประดับที่บ่งบอกถึงฐานะ เพื่อบ่งบอกและส่งสัญญาณรหัสให้คนดูรับรู้และถอดรหัสที่ละครนำเสนอออกมาได้ว่า ชุดราตรี เครื่องเพชร นั้นเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับคนชั้นสูง ผู้มีอันจะกิน เนื่องจากในยุคนี้คนส่วนใหญ่มักจะเทิดทูนและมองจากรูปลักษณ์ภายนอก โดยไม่สนใจว่าเบื้องหลังรูปลักษณ์การแต่งกายที่สวยงามนี้จะมีที่มาอย่างไร

การที่จะเข้าหาและทำความเข้าใจกับเสกสรรได้ นางพญาเกล็ดมรกตต้องทำตัวให้เป็นที่น่าสนใจ นางจึงตัดสินใจว่าต้องเปิดตัวในงานสังคัม ในงานเดินแบบเครื่องเพชรที่ “เสกสรร” (พระบาทเจ้าในอดีตชาติก่อน)จัดขึ้น นางพญาเกล็ดมรกตวางแผนที่จะปรากฏตัวต่อหน้าเสกสรรและคนทั่วไป ด้วยสภาพทางสังคัมและวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันมีความนิยมในวัตถุสิ่งของ หรือที่เรียกว่า บริโภคนิยม คือ ยึดติดกับสิ่งของ เลียนแบบค่านิยมจากต่างชาติ เช่น การแต่งตัว การใช้ชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือย เป็นต้น การเรียนรู้ที่จะปรับตัวของตัวเองละครให้เข้ากับวัฒนธรรมในปัจจุบัน นางพญาเกล็ดมรกตเรียนรู้จากการใช้จิตในการอ่านความคิดของคนในงาน นางพญาเกล็ดมรกตได้ใช้อิทธิฤทธิ์ทำให้นักข่าวและคนในงานมุ่งความสนใจมาที่เธอเพียงผู้เดียว เสื้อผ้าที่นางพญาเกล็ดมรกตสวมใส่สะท้อนถึงค่านิยมในวัฒนธรรมปัจจุบัน คือ การแต่งกายด้วยชุดราตรีที่หรูหรา ตามวัฒนธรรมของต่างชาติ ที่คนส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ไถ่กันสมัย ด้วยบริบททางสังคัมในปี พ.ศ.2546 ที่สภาพเศรษฐกิจไทยยังไม่ฟื้นตัว การนำเสนอภาพของความหรูหรา ส่งผลต่อความคิดของคนดูว่า นางพญาเกล็ดมรกตนั้นร่ำรวยมากจริงๆ นอกจากนี้การแต่งกายที่หรูหรา ส่งเสริมสร้าง ความสงสัยให้กับคนในงานว่าเธอคือใคร สวยสง่า มีเสียงพุดคุยแทรกเป็นระยะๆ เป็นสาวสังคัมชั้นสูงที่เพิ่งกลับมาจากต่างประเทศ ไม่มีใครทราบว่าเธอคือใคร พร้อมกับแนะนำตัวเองว่าชื่อ “อรัญญาณี” ชื่อที่นางพญาเกล็ดมรกตเลือกใช้ในยุคปัจจุบันนั้นคือชื่อเดิมในอดีตชาติก่อน ให้ความรู้สึกเหมือนคนยุคก่อน ใกล้เคียงกับชื่อของคนชั้นสูงในอดีต นอกจากนี้การเปิดตัวของนางพญาเกล็ดมรกตสู่สายตาสาธารณชนนั้น เน้นภาพของสาวสังคัมชั้นสูง เพื่อรักษาสถานภาพของตนเองให้ใกล้เคียงกับสถานภาพในอดีตของตนเองที่อยู่ในสถานะราชินีของนคร ความแตกต่างวัฒนธรรมด้านยุคสมัย ไม่เป็นอุปสรรคต่อนางพญาเกล็ดมรกต

นอกจากบริบททางด้านวัฒนธรรมที่ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบชายเป็นใหญ่ในอดีตจนมาถึงการมีสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมในยุคปัจจุบันตลอดการใช้ชีวิตของนางพญาเกตุมรกต บริบทเรื่องไสยศาสตร์ มนต์ดำที่มีมาอย่างช้านาน และแทรกซึมเข้าไปในสังคมไทย ก็มีผลและทุก นำเสนอในการกำหนดพฤติกรรมและพลังอำนาจของตัวนางพญาเกตุมรกตด้วย ในอดีตชาติก่อน ย้อนหลังไปเกือบพันปี ศาสนาในที่ปรากฏในยุคนั้น เป็นเพียงลัทธิความเชื่อที่เน้น สักการะบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ บูชาฟ้าดิน สิ่งสสารสัตว์ เนื่องจากในอดีตมนุษย์มีความกลัว สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นทาง ธรรมชาติ มนุษย์ไม่สามารถหาคำตอบได้ หากมีสิ่งแปลกประหลาดเกิดขึ้น โดยที่มนุษย์ไม่สามารถ หาคำตอบได้ว่าสิ่งเหล่านั้นมีที่มาที่ไปอย่างไร มนุษย์เชื่อว่าคนเบื้องบนมีอำนาจในการเนรมิตสิ่งที่ แปลกประหลาดเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็น ปรากฏการณ์ฟ้าผ่า ไฟไหม้ ลมพายุที่รุนแรง เป็นต้น เนื่องจากไม่พอใจในมนุษย์ เมื่อสิ้นหวังจนตรอกว่าสิ่งเหล่านั้นมีที่มาอย่างไร จนบางครั้งมีการนำ พรรคพวกของตนเอง ส่วนมากเป็นเพศหญิงมาบูชาัญญ์ สักการะ และแสดงความนอบน้อมที่สละ ชีวิตคนในกลุ่มตนเอง เพื่อมอบให้แก่คนเบื้องบน โดยหวังว่าความพิโรธที่มีต่อคนด้านล่างจะลด น้อยลงบ้าง

ท่าทางการแสดงออกของนางพระยาเกตุมรกต ที่แสดงออกอย่างอ่อนน้อมและให้ความเคารพเลื่อมใสในตัวพระบาทเจ้า คล้ายคลึงกับการบูชาและแสดงความเคารพเทพเจ้าเบื้องบน เทียบได้กับว่า พระบาทเจ้าคือพระอิสรของเทพเจ้าเบื้องบนที่ลงมาจุติและคอยปกครองนครให้มีความร่มเย็น สะท้อนถึงความเชื่อในบริบททางสังคมไทยสมัยโบราณ ที่กล่าวว่า กษัตริย์คืออิสร ของพระเจ้า มีบุญบารมีมาก งานเฉลิมฉลองต่างๆที่จัดขึ้นภายในนครล้วนแล้วแต่เป็นการ สรรเสริญพระบาทเจ้า ท่าทางการรำรำของนางรำ มีความคล้ายคลึงกับการบูชาถวายทวยเทพ บริบทในส่วนนี้เป็นการนำเสนอและสร้างความหมายว่าเหตุใด นางพญาเกตุมรกตจึงได้เลื่อมใส และยึดมั่นในความรักของตนเองที่มีต่อพระบาทเจ้าอย่างรุนแรง ด้วยเหตุที่พระบาทเจ้าในสังคมคือ อยู่ในฐานะผู้ปกครองที่ได้รับสิทธิอันชอบธรรมมาจากเบื้องบน คอยคุ้มครองปกป้องประชาชนใน นครให้มีความร่มเย็น เป็นสุข หากพระบาทเจ้าตกลงและยอมรับตนเองเป็นพระมเหสีแล้ว ตัว

นางพญาเกล็ดมรกตจึงมีความปลอดภัยและยึดถือมั่นในคำพูดของพระบาทเจ้า เพราะคำพูดของพระบาทเจ้าก็ไม่ต่างจากคำพูดของพระเจ้าหรือทวยเทพที่มีอำนาจและศักดิ์สิทธิ์มาก

ความเชื่อและเลื่อมใสในเรื่องไสยศาสตร์ของนางพญาเกล็ดมรกตเกิดขึ้นหลังจากที่ผิดหวังในความรักกับพระบาทเจ้า สะท้อนถึงบริบททางความเชื่อของคนไทยด้านคุณไสย มนต์มหาเสน่ห์ น้ำมันพราย ให้สามีรักสามีหลง ซึ่งมีปรากฏอยู่ในทุกยุคทุกสมัย ทุกวันนี้ก็ยังมีปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน การเข้ามาของแสนคำพระมหาลือลือใหม่ที่มิสถานะทางสังคมใกล้เคียงกับตน ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตพยายามหาวิธีทุกอย่างในการที่จะกำจัดแสนคำออกไปจากชีวิตของพระบาทเจ้าให้ได้ หลังจากที่ทาสคนสนิทได้แนะนำและแสดงอิทธิฤทธิ์ นางพญาเกล็ดมรกตจึงได้หันไปศึกษาและเริ่มเรียนรู้ลัทธิไสยศาสตร์มนต์ดำกับนางทาสคนสนิท

ลัทธิไสยศาสตร์ที่นางพญาเกล็ดมรกตเริ่มเรียนรู้และศรัทธานั้น และได้เรียนรู้จากทาสคนสนิท สามารถทำให้นางพญาเกล็ดมรกตแสดงอำนาจที่ประหลาดมหัศจรรย์ได้ บริบทด้านไสยศาสตร์ลัทธิที่นางพญาเกล็ดมรกตเชื่อถือ นำเสนอโดยการที่นางพญาเกล็ดมรกตได้เริ่มบำเพ็ญเพียรและฝึกจิตตนเอง เพื่อให้มีชีวิตที่เป็นอมตะ นอกจากนี้ยังได้รับการฝึกฝนวิชาทางไสยศาสตร์และมนต์ดำจากทาสคนสนิท

บริบทรอบตัวของนางพญาเกล็ดมรกตเริ่มเปลี่ยนไป สิ่งแวดล้อมต่างๆ การแต่งกายรูปแบบการพูด สีหน้า แววตา ที่อยู่รอบตัวนางพญาเกล็ดมรกต เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากที่นางพญาเกล็ดมรกตผิดหวังและถูกเมินเฉยจากพระบาทเจ้า ความรู้สึกที่ไม่มีใคร การเมินเฉยไม่ไยดี ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตท้อแท้และหมดหวัง เพราะพระบาทเจ้าคือคนคนเดียวที่ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตมีชีวิตชีวาและอิมเอมใจเวลาที่ได้อยู่ดูแลและปรนนิบัติพระบาทเจ้า เช่น ฉากที่เข้าไท เข้ามาบอกว่า พระบาทเจ้ากลับมาจากศึกแล้ว สีหน้าท่าทางนางพญาเกล็ดมรกตที่เศร้าหมอง เนื่องจากเฝ้ารอคอยการกลับมาของพระบาทเจ้ามาแรมเดือน กลับสดใส เหมือนความหวังที่เลื่อนกลางกลับมาสดใสอีกครั้ง

“พวกเจ้าจงไปเตรียมอาหารทั้งคาวหวานให้พร้อม อีกทั้งเหล้ายา เครื่องประโคมสังคีต ไว้ให้พระบาทเจ้าสำเร็จสำราญพระทัยให้เต็มที”

คำพูดของนางพญาเกล็ดมรกตที่พูดกับข้าไทนั้น แสดงถึงความเลื่อมใสและศรัทธาในตัวพระบาทเจ้าเป็นอย่างมาก การจัดเตรียมทั้งอาหารหลากหลายชนิด เครื่องดื่มชั้นดี พร้อมกับการร่ายรำบรรเลงต่างๆ ล้วนไม่ต่างจากการบูชาเทพเจ้า การใช้ข้าทาสบริวารเป็นจำนวนมาก จัดถวายของกิน งานรื่นเริง ใหญ่โตเพื่อคนคนเดียว แสดงถึงการเชื่อฟังและหวาดกลัวต่อองค์พระบาทเจ้าที่มีศักดิ์คล้ายเทพเจ้ามาจตุติ นอกจากนี้ยังแสดงถึงเหตุใดคนเพียงคนเดียวถึงได้มีอิทธิพลและสามารถกำหนดการกระทำต่างๆ ของนางพญาเกล็ดมรกตได้ เนื่องจากฐานะของพระบาทเจ้า (เสกสรรในยุคปัจจุบัน) มีฐานะที่สูงกว่านางพญาเกล็ดมรกตมาก แม้ว่าตัวนางพญาเกล็ดมรกตเองจะเป็นพระมเหสีเอกของพระบาทเจ้า แต่ก็เพียงเป็นเพียงในนามเท่านั้น การมีส่วนร่วมในการปกครองนครนั้นอยู่ที่พระบาทเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

สุนัช กงทอง ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่องเกล็ดมรกต ได้กล่าวถึงกรณีที่นางพญาเกล็ดมรกตมีนิสัยและอารมณ์ที่รุนแรง เนื่องจากการถูกละเลยจากพระบาทเจ้าคนรักของนาง และการเข้ามาของหญิงสาวคนใหม่

“แต่เมื่อพระบาทเจ้าหมางเมินและไม่สนใจใยดีในตัวนางพญาเกล็ดมรกต ในฐานะพระมเหสีที่อยู่เคียงข้างพระบาทเจ้ามาตลอด การเข้ามาของแสนคำ มาแย่งชิงของรักซึ่งก็คือพระบาทเจ้าไป ความโกรธแค้นและแค้นเคืองจึงมีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แสนคำยังทำให้สถานะของนางพญาเกล็ดมรกตเริ่มสั่นคลอน”¹

¹ สัมภาษณ์ สุนัช กงทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

หากมองอีกมุมหนึ่ง อาจเปรียบได้ว่านางพญาเกดัดมรกต เริ่มรู้สึกว่าตนเองนั้นถูกพระเจ้า เบื้องบนที่ตนเองเลื่อมใส สักการะบูชาตลอดเวลาทอดทิ้ง ไม่สนใจใยดี ทั้งที่ตนเองคอย บูชาและ ปรนนิบัติพระเจ้าหรือพระบาทเจ้าอย่างดี ทั้งเลื่อมใส และเชื่อมั่นในคำพูดและการกระทำต่างๆ เมื่อลัทธิที่ตนเชื่อและศรัทธาอย่างหมดหัวใจ สั่นคลอน นางพญาเกดัดมรกตจึงหันไปหาที่พึ่งอื่นที่ สามารถตอบสนองความต้องการของนางได้ นางพญาเกดัดมรกตเริ่มเรียนรู้และศึกษาเรื่องมนต์ดำ และไสยศาสตร์ จากทาสคนสนิท ที่นางเรียกว่า “แม่เฒ่า” “แม่เฒ่า” ได้นำเสนอลัทธิความเชื่อ ใหม่แก่นางพญาเกดัดมรกต อิทธิฤทธิ์ที่แม่เฒ่าแสดงให้เห็นปรากฏแก่นางพญาเกดัดมรกต สร้างความ ศรัทธาและเลื่อมใสในลัทธิมนต์ดำและไสยศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง อาจกล่าวได้ว่านางพญาเกดัด มรกตได้เริ่มปรับเปลี่ยนความเชื่อทางด้านศาสนาของตนเอง โดยหันไปเชื่อและบูชาลัทธิที่อยู่นอก วรริต ที่อยู่นอกเหนือจากความเชื่อหลักของคนส่วนใหญ่ คือการเคารพและบูชาพระบาทเจ้า

ความเชื่อที่เปลี่ยนไปของนางพญาเกดัดมรกต ยังส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่ เปลี่ยนไป พื้นฐานของมนต์ดำและไสยศาสตร์นั้นเป็นเรื่องลึกลับ มีดหม่น การมีเวทมนต์มา เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ที่ศรัทธาหรือเชื่อและต้องการเรียนรู้ในลัทธินี้ต้องเสียสละบางอย่าง ดังที่นางพญา เกดัดมรกต ที่ต้องการเป็นอมตะ จะต้องอยู่ร่างครึ่งคนครึ่งงู ต้องมีการบริกรรมคาถา บำเพ็ญเพียร จนกว่าจะบรรลุอมตะได้ ระยะเวลาที่บำเพ็ญเพียร ห้ามฆ่าสัตว์ทุกชนิด แต่จะต้องดื่มเลือดของสาว พรหมจรรย์สดๆ เพื่อให้ร่างกายตนเองคงความงามตลอด ดังนั้น นางพญาเกดัดมรกตจึงต้องมีข้า ทาสบริวาร ที่คอยหาเลือดหญิงสาวพรหมจรรย์มาให้นางพญาเกดัดมรกตได้ดื่มตลอดเวลา

นอกจากนี้การที่นางพญาเกดัดมรกต (อริยัญญาณี) หันมาเลื่อมใสและศรัทธาในลัทธินอกวรริต อย่างมนต์ดำและไสยศาสตร์ จนสามารถแปลงร่างเป็นพญางูได้ ชนิดของงูที่นางพญาเกดัดมรกต สามารถแปลงร่างได้ คือ พญางูจงอาง ในการนำเสนอภาพของนางพญาเกดัดมรกต เพื่อสะท้อนถึง ความยิ่งใหญ่และน่าเกรงขาม

ฐนัชช กงทอง ได้กล่าวว่า ในเรื่องเกล็ดมรกตได้สะท้อนเรื่องความเชื่อเรื่องพญานาคที่มีอยู่ในสังคมไทย²

ตรงกับอิทธิฤทธิ์ของนางพญาเกล็ดมรกตหากแปลงร่างเป็นพญานาค สามารถชกกัดด้วยพิษอันร้ายแรงที่มีอันตรายต่อชีวิตได้ เมื่อบริบทที่เกี่ยวข้องกับพญานาคหรือนาคเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้นางพญาเกล็ดมรกตมีวิถีชีวิตที่ลิ้กลับแตกต่างจากคนปกติทั่วไป อาจมองได้ว่านางพญาเกล็ดมรกตเป็นคนชายขอบสังคม ที่มีพื้นที่ของตนเอง ไม่สูงส่งกับใคร อาศัยอยู่แต่ในถ้ำ อารมณ์ที่ดุนเฉียว อาฆาต นอกจากนี้ผลมาจากการเฝ้ารอคนรักกลับชาติมาเกิดแล้ว ยังสะท้อนถึงความเกรี้ยวกราดของลักษณะนิสัยของงูที่แฝงอยู่ในร่างของนางพญาเกล็ดมรกต นอกจากนี้การเรียนรู้และศรัทธาในมนต์ดำและไสยศาสตร์ ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตต้องแลกกับการใช้ชีวิตในสังคมยุคต่างๆ เนื่องจากนางต้องฝึกจิตและบำเพ็ญเพียรอยู่ในถ้ำเกล็ดมรกตตลอดเวลา การมีชีวิตที่เป็นอมตะต้องแลกมาด้วยการต้องอยู่โดดเดี่ยวอย่างเศร้าหมองและหดหู่มากที่สุด

บริบททางด้านสถานภาพในอดีต นางพญาเกล็ดมรกตมีสถานภาพทางสังคมที่คนดูสามารถรับรู้ได้ว่านางพญาเกล็ดมรกตดำรงอยู่ฐานะของ “ราชินี” เป็นรองแค่พระบาทเจ้าที่เป็นกษัตริย์และเป็นผู้ปกครองนคร นางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในสถานภาพราชินีของนคร จากการอภิเษกสมรสกับพระบาทเจ้า และได้รับการแต่งตั้งจากพระบาทเจ้าให้ดำรงตำแหน่งเป็นพระมเหสีเอกคู่พระบาทเจ้า แต่ในสถานการณ์นี้ถึงแม้ว่านางพญาเกล็ดมรกตจะมีตำแหน่งเป็นถึงราชินีของนคร แต่ไม่มีบทบาทอำนาจในการปกครองนคร เนื่องจากรูปแบบการปกครองของนครเป็นการปกครองแบบกษัตริย์ที่มีอำนาจเสมือนพระเจ้า (เทวราชา) กษัตริย์ในที่นี้คือพระบาทเจ้าองค์เดียวที่สามารถปกครอง ออกกฎหมาย และควบคุมประชาชนในนครได้เพียงคนเดียวเท่านั้น นางพญาเกล็ดมรกตจึงเป็นราชินีแค่เพียงในนามเท่านั้น สถานภาพที่ได้จากการสมรสกับพระบาทเจ้าคือภรรยาและราชินี สังเกตจากบริบทในทางด้านการเมืองและการปกครองในเรื่องเกล็ดมรกต ในยุคอดีต การปกครองโดยพระมหากษัตริย์ หรือราชาธิปไตย (Monarchy) เป็นหนึ่งในระบอบการปกครองที่เก่าแก่ที่สุด ซึ่งสืบทอดมาจากระบบการปกครองแบบมีหัวหน้าเผ่า ในที่นี้อาจกล่าวได้ว่านครของ

² สัมภาษณ์ ฐนัชช กงทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

พระบาทเจ้าอาจเป็นเผ่าๆหนึ่ง เนื่องจากในอดีตยังไม่มีรูปแบบความสัมพันธ์ในรูปแบบประเทศหรือการแบ่งเขตแดน ดินแดนส่วนใหญ่จึงมีการปกครองที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามแต่ละภูมิภาค

พระมหากษัตริย์บางพระองค์อาจอ้างว่าได้สิทธิอันศักดิ์สิทธิ์จากพระเจ้าให้ ดังเช่น พระบาทเจ้าในเรื่องเกล็ดมรกต แม้ว่าพระบาทเจ้าอาจไม่ได้อ้างว่าตนเองเป็นบุตรหรือได้รับสิทธิมาจากพระเจ้าหรือทวยเทพเบื้องบน แต่การแสดงออกของข้าทาสบริวารที่แสดงออกและปฏิบัติต่อพระบาทเจ้ารวมถึงราชินีของนครอย่างนางพญาเกล็ดมรกต แสดงออกด้วยท่าทีที่นอบน้อมและเลื่อมใสในตัวพระบาทเจ้าเป็นอย่างยิ่ง การปกครองในนคร จึงเป็นไปตามตามความปรารถนาของพระเจ้าเบื้องบน ซึ่งมักอ้างอิงกับหลักความเชื่อทางศาสนา (Divine right of King)

บทบาทของพระบาทเจ้าส่วนใหญ่ที่ปรากฏอย่างเด่นชัดคือบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง เพราะพระบาทเจ้าคือราชาของนคร การสร้างนครและขยายอาณาเขตของนครให้กว้างใหญ่ไพศาลเป็นงานสำคัญ เปรียบเสมือนการขยายอำนาจของพระบาทเจ้าไปด้วยภายในตัว ด้วยการสร้างอาณาเขตของนครให้ขยายออกไปจากการยกทัพตีเมืองต่างๆรอบนคร ฉากที่พระบาทเจ้ากลับจากศึก สามารถบ่งบอกได้ว่า การออกศึกนั้นเป็นเรื่องของเพศชายเพียงอย่างเดียว ทหารติดตามเป็นเพศชายทั้งหมด จอมทัพคือพระบาทเจ้า ยิ่งตอกย้ำสถานะภาพของเพศหญิงในสังคมของนางพญาเกล็ดมรกตได้เป็นอย่างดีว่า สถานภาพและบทบาทของเพศหญิงในนครแห่งนี้ ด้อยกว่าเพศชายหากมองถึงบทบาทและหน้าที่ของราชินีของนคร นั่นก็คือ นางพญาเกล็ดมรกต มีหน้าส่วนใหญ่ในการดูแลบ้านเมืองให้สุขสงบชั่วคราวเวลาพระบาทเจ้าไม่สามารถปกครองนครได้ อำนาจการปกครองจึงถ่ายโอนจากพระบาทเจ้าให้ตัวราชินีบ้างเป็นครั้งคราว แต่ในเรื่องไม่มีปรากฏในการแสดงออกของบทบาทของราชินีในฐานะผู้ปกครอง

ฐนรัช กองทอง นักเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่องเกล็ดมรกต ได้กล่าวถึงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันของนางพญาเกล็ดมรกตและพระบาทเจ้า ว่า

“อำนาจของพระบาทเจ้ามีส่วนอย่างมากในการกำหนดพฤติกรรมของนางพญาเกล็ดมรกต เนื่องด้วยพระบาทเจ้าคือบุคคลที่มีอำนาจสูงสุดในนคร พระบาทเจ้าเปรียบเสมือน พระเจ้าหรือบุตรของพระเจ้าที่ลงมาจุติในนครแห่งนี้ ความน่ายำเกรงและเกรงกลัวต่อพระบาทเจ้าจึงมีส่วนในการสร้างประชาชนให้เชื่อฟังจึงมีมาก รวมไปถึงนางพญาเกล็ดมรกตเอง แม้จะอยู่ในฐานะของราชินี แต่อำนาจของพระบาทเจ้า ฐานะ ได้สร้างความยำเกรงและเกรงกลัวต่อตัวพระบาทเจ้า นางพญาเกล็ดมรกตจึงแสดงออกและไม่พยายามแสดงพฤติกรรมที่สร้างความขัดใจต่อพระบาทเจ้า อาจรวมถึงการพยายามมีบทบาทที่ใกล้เคียงกับพระบาทเจ้า ร่วมวางแผนการปกครองนคร ซึ่งหากนางพญาเกล็ดมรกตพยายามที่จะมีบทบาทและส่วนร่วมในการบริหารนคร อาจทำให้พระบาทเจ้าไม่พอใจในตัวของนาง เพราะหน้าที่การปกครองและบริหารนครเป็นหน้าที่ของเพศชาย อย่างไรก็ตามพระบาทเจ้าที่มีสิทธิอันชอบธรรมมาจากเบื้องบน ซึ่งนางยินดีที่จะทำ และยินดีที่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจและการปกครองของพระบาทเจ้า”³

หากดูอย่างผิวเผิน อำนาจในการปกครองนครของนางพญาเกล็ดมรกตใกล้เคียงกับพระบาทเจ้า แต่เป็นเพียงในนามเท่านั้น อำนาจเบ็ดเสร็จอยู่ที่พระบาทเจ้าแต่เพียงผู้เดียว การที่นางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในฐานะราชินีของนครและเป็นพระมเหสีของพระบาทเจ้า

สุนรัช กองทอง ได้กล่าวถึง การที่ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกต ตระหนักรู้ในสถานภาพที่ไม่เท่าเทียมกันของตนเอง ว่า

“สถานภาพของราชินี ตัวนางพญาเกล็ดมรกตตระหนักทราบว่าหน้าที่ราชินีของนครเป็นเพียงนามสมมุติและนางพญาเกล็ดมรกตทราบว่าตนเองไม่สามารถมีบทบาทในตำแหน่งสถานภาพของราชินีนั้นได้ จึงเหลือเพียงแต่สถานภาพของภรรยาของพระบาทเจ้า นางพญาเกล็ด

³ สัมภาษณ์ สุนรัช กองทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

มรดกให้ความเอาใจใส่และมุ่งมั่นในสถานภาพของภรรยามาก นางจึงพยายามทำหน้าที่ตรงนี้ให้ดีที่สุด”⁴

นางพญาเกล็ดมรดกต้องการให้พระบาทเจ้ามีความสุขและรักนางเพียงคนเดียวในฐานะภรรยาของพระบาทเจ้า การท่อมเทและปฏิบัติตัวของนางพญาเกล็ดมรดกในฐานะภรรยา สังเกตจากการแสดงออก และคำพูดของนางพญาเกล็ดมรดก มักใช้คำพูดที่นุ่มนวล นอบน้อมเวลาสนทนากับตัวละครพระบาทเจ้า สถานภาพภรรยาทำให้ลักษณะนิสัยและท่าทางของนางพญาเกล็ดมรดก ถูกกำหนดโดยสถานภาพนี้ คือการมีนิสัยที่ซอบดูแลเอาใจใส่ต่อพระบาทเจ้า ไม่ต้องการให้พระบาทเจ้าไม่สบายใจ นางพญาเกล็ดมรดกจึงต้องพยายามทำทุกอย่างที่พระบาทเจ้าต้องการให้ออกมาดีที่สุด และเนื่องจากสถานภาพอีกสถานภาพของนางพญาเกล็ดมรดกคือราชินีของนคร นางจึงมีข้าทาสบริวารคอยดูแลรับใช้ตลอดเวลา อยากได้สิ่งใดก็สามารถที่จะเอ่ยปากสั่งให้ข้าทาสบริวารจัดแจงหามาให้ คำว่า “ราชินี” จึงบ่งบอกได้เป็นอย่างดีว่านางพญาเกล็ดมรดก แม้จะไม่มีอำนาจหรือส่วนร่วมในการปกครองแต่ อำนาจโดยชอบธรรมในฐานะที่เป็นราชินีที่สามารถสั่งหรือจัดการข้าทาสบริวาร ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของนาง แม้แต่สิ่งลงโทษหากมีข้าทาสคนใดสร้างความไม่พอใจให้แก่นางพญาเกล็ดมรดกก็ไม่ลดน้อยลงไป

การอยู่ในฐานะ “ราชินี” ทำให้ นางพญาเกล็ดมรดกสามารถที่จะทำตามใจตนเองปรารถนาได้ การอยู่ในวังวนของอำนาจและสถานภาพที่เกือบสูงสุดในสังคม ได้หล่อหลอมให้นางพญาเกล็ดมรดก มีลักษณะนิสัย ที่เอาแต่ใจตนเอง ไม่พอใจหากมีใครคนหนึ่งขัดใจ อยากได้สิ่งใดก็ต้องได้ เพราะการที่มีทาสบริวารมากมายรายล้อม รวมถึงทาสบริวารคนสนิทที่คอยให้คำปรึกษา การตัดสินใจใดใด นางพญาเกล็ดมรดก มักจะสอบถามและปรึกษา “แม่เฒ่า” ทาสคนสนิทเสมอ จึงดูเหมือนว่านางพญาเกล็ดมรดกนั้นแม้จะมีอำนาจมาก แต่ความมั่นใจในตัวเองกลับไม่ได้มีมากตาม จะต้องปรึกษาทาสคนสนิทเสมอ โดยเฉพาะเมื่อ “แสนคำ” ได้เข้ามามีบทบาทในนคร นางพญาเกล็ดมรดกเริ่มขาดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น จนต้องปรึกษากับทาสคนสนิทบ่อยมากขึ้น

⁴ สัมภาษณ์ สุณัฏฐ์ กองทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

บางครั้งทาสคนสนิทให้คำแนะนำที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ตัวทาสเอง นางพญาเกล็ดมังกรตียินยอมรับฟัง เพราะคิดว่าคำแนะนำที่ออกมาจากปากของทาสคนสนิทนั้น เชื่อถือได้ที่สุดแล้ว เพราะอยู่กับตนเองมานาน จึงไม่น่าจะให้คำแนะนำที่ผิด

นอกจากสถานภาพทางสังคมคือ “ราชินี” แล้ว สถานภาพที่สองของนางพญาเกล็ดมังกรคือภรรยา หรือพระมเหสีของพระบาทเจ้า ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ในเรื่องสถานภาพ “ภรรยา” ถูกเน้นมากกว่า สถานภาพราชินีของนคร นางพญาเกล็ดมังกรพยายามทำหน้าที่ภรรยาที่ดีต่อพระบาทเจ้าตลอดเวลา ความต้องการที่ให้พระบาทเจ้ารักตนเองตลอดเวลา เทิดทูนพระบาทเจ้า หากมองบริบท และรูปแบบวัฒนธรรมที่น่าเสนอ พระบาทเจ้าเป็นทั้งสามีและเปรียบเสมือนบุตรของเทพเจ้าที่จุติมาจากเบื้องบน นางพญาเกล็ดมังกรจึงเคารพและเทิดทูนพระบาทเจ้าเหนือสิ่งอื่นใด คอยปรนนิบัติอย่างดี พยายามที่จะทำให้พระบาทเจ้ามีความสุขความสำราญตลอดเวลา เราจึงมักเห็น นางพญาเกล็ดมังกรมักจะเชื่อเชิญพระบาทเจ้าไปหาความสำราญที่เรือนของนางพญาเกล็ดมังกร ทั้งการแสดง ร่ายรำ อาหารคาวหวาน ที่จัดเตรียมไว้ภายในเรือนของนางพญาเกล็ดมังกร เปรียบเสมือนการสักการะต่อทวยเทพ

การนำเสนอบริบทเรื่องผู้หญิงในบทบาทของภรรยาในสังคมของนครพระบาทเจ้านั้น นำเสนอถึงความคาดหวังและภรรยาทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อสามีของตนเอง ว่าจะต้องยกย่องเชิดชูสามีโดยการที่ต้องอ่อนน้อมเชื่อฟังไม่ด่าทอหรือยกยอตนเหนือสามี ปรนนิบัติสามีอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ดังเช่น ที่นางพญาเกล็ดมังกรปฏิบัติต่อพระบาทเจ้า ต้องเคารพเชื่อฟังสามีทั้งกาย วาจา ใจ

เช่น ฉากที่พระบาทเจ้าพา “แสนคำ” หญิงคนใหม่เข้ามายังภายในนคร นางพญาเกล็ดมังกร สอบถามพระบาทเจ้าด้วยน้ำเสียงที่โกรธเคืองและแข็งกระด้าง

นางพญาเกล็ดมังกร : หญิงผู้นั้นคือใครเพคะ ตอบเข้ามาสิเพคะว่านางผู้นั้นคือใคร ?

พระบาทเจ้า : แสนคำ คือราชธิดาของเมืองที่ข้าชนะศึก แสนคำคือเมียของพี่

เมื่อพระบาทเจ้าตอบกลับนางพญาเกล็ดมรกตด้วยน้ำเสียงอันดัง ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตจำยอมที่จะยอมที่จะเคารพในคำตอบของพระบาทเจ้า เนื่องด้วยพระบาทเจ้าคือสามีของตนเอง นอกจากบทบาทของภรรยาที่นางพญาเกล็ดมรกตแสดงออกถึงการเคารพและเชื่อฟังในสามีอย่างพระบาทเจ้าแล้ว บทบาทของภรรยาที่ดีที่นี่ก็ยังจะต้องให้เกียรติสามี เป็นผู้รับฟังที่ดีของสามีและเป็นเพื่อนคู่คิดแสดงความคิดเห็นของตัวเองบ้าง ตามสมควร

แต่สถานภาพ “ภรรยา” ของนางพญาเกล็ดมรกต ถูกสั่งคลอนหลังจากสงครามสงบลง สงครามไม่ได้สร้างแค่วีรบุรุษและวีรสตรีเท่านั้น สงครามการรบพุ่งทั้งภายในราชอาณาจักรและระหว่างอาณาจักรยังได้ทำให้มีเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย โดยผู้หญิงไม่ว่าจะมาจากชนชั้นสูงหรือสามัญชนจะถูกส่งไปเพื่อเป็นการปูนบำเหน็จความดีความชอบหลังสงคราม ดังเช่น แสนคำ ที่ถูกนำตัวมายังนครของพระบาทเจ้า หลังจากที่พระบาทเจ้าได้รับชัยชนะจากศึก การเข้ามาของแสนคำ ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตเริ่มสงสัยในสถานภาพที่มีอยู่ของตนเอง

ฉากที่นางพญาเกล็ดมรกตทราบว่พระบาทเจ้าได้กลับมาจากศึกและได้รับชัยชนะ นางพญาเกล็ดมรกตมีความยินดีที่จะได้พบกับพระบาทเจ้า

“พระบาทเจ้ากลับมาแล้ว ต่อไปนี้ข้าจะไม่เหงาแล้ว ต่อให้พระบาทเจ้าปราศัย พระบาทเจ้าก็คือพระสวามีของข้า”

นางพญาเกล็ดมรกตยึดมั่นและเชื่อมั่นในความรักและหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างมาก หากแม้กระทั่งพระบาทเจ้าปราศัยการศึกนางไม่ได้สนใจว่าพระบาทเจ้าจะแพ้หรือชนะในฐานะของราชินีของนคร แต่นางพญาเกล็ดมรกตกลับยึดมั่นในสถานภาพของภรรยา มากกว่าสถานภาพอื่น

ฐนรัช กงทอง ในกล่าวถึงความมั่นคงในความรักที่มีต่อพระบาทเจ้าว่า

“นางจะคอยย้ำเตือนตลอดเวลาว่า นางคือภรรยาคนเดียวที่จะคอยดูแลและปรนบัติพระบาทเจ้า นางคือผู้หญิงคนแรกของพระบาทเจ้า บริบทนี้ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของพระบาทเจ้า”⁵

แต่เมื่อนางพญาเกล็ดมรกตเห็นผู้หญิงอีกคนยืนอยู่หลังพระบาทเจ้า นางพญาเกล็ดมรกตเริ่มกังวลในสถานภาพภรรยาและตำแหน่งพระมเหสีของตนเองพร้อมกับถามพระบาทเจ้า เรื่องผู้หญิงคนนั้น แทนที่จะถามว่าพระบาทเจ้าเป็นอย่างไร นางกลับแสดงสีหน้าที่ผิดหวังอย่างรุนแรงพร้อมกับถามพระบาทเจ้าว่า

“หญิงผู้นั้นคือใครพะคะ”

การเข้ามาของ “แสนคำ” ธิดาของกษัตริย์ที่ปราชัยให้แก่กองทัพของพระบาทเจ้า พระบาทเจ้าหลงรัก แสนคำ เป็นอย่างมาก พร้อมสถาปนาให้แสนคำเป็นพระมเหสีองค์ที่สอง นางพญาเกล็ดมรกตเสียใจมากที่พระบาทเจ้านั้นหลงรักแสนคำมากกว่าตน แต่ที่เจ็บช้ำยิ่งกว่าเดิมคือ แสนคำกลายเป็นพระมเหสีของพระบาทเจ้าเหมือนกับตน สภาพสังคมในยุคนั้น กษัตริย์สามารถมีภรรยาได้หลายคนแต่ราชินีที่อยู่เคียงข้างกษัตริย์ส่วนใหญ่ต้องมีเพียงองค์เดียว เมื่ออำนาจและสถานภาพทางสังคมที่นางพญาเกล็ดมรกตมีกลับมาลดน้อยถอยลงเพราะแสนคำ หญิงไร้หัวนอนปลายเท้า กลับมามีอำนาจและสถานภาพที่ใกล้เคียงกับตนและอาจมากกว่า เพราะพระบาทเจ้านั้นหลงใหลจนถอนตัวไม่ขึ้น นางพญาเกล็ดมรกตจึงโกรธแค้น เพราะตนเองถูกดูหมิ่นจะไม่สามารถมีความไว้วางใจในฐานะพระมเหสีที่เคยครองรักร่วมกันมากับพระบาทเจ้า อีกทั้งคำพูดของพระบาทเจ้าที่เคยพูดกับนางพญาเกล็ดมรกตตลอดเวลา ว่า

⁵ สัมภาษณ์ ฐนรัช กงทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

“ต่อไปนี่เจ้าจงเป็นแม่เจ้าแห่งนครข้าไทของข้า ข้ารักเจ้า เราจักไม่มีวันแยกกันตลอดกาล”

ยิ่งทำให้นางพญาเกล็ดมรกตมีความเจ็บช้ำและโกรธแค้นแสนคำ ผู้หญิงที่เข้ามาแย่งคนรักไปจากตนเองมากยิ่งขึ้น

ในสังคมยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม แนวคิด ค่านิยม ทำให้สถานภาพทางสังคมมีความหลากหลายมากขึ้น ส่วนใหญ่สถานภาพทางสังคมในยุคปัจจุบันมักถูกกำหนดโดยฐานะทางเศรษฐกิจ คนชั้นสูง คือกลุ่มคนที่ร่ำรวยมีทรัพย์สินเงินทองมากมาย จึงมีอำนาจในการกำหนดแนวคิดหรือค่านิยมต่างๆ แต่อำนาจเหล่านี้ยังอยู่ใต้การควบคุมของกฎหมาย จึงมีสถานภาพไม่ต่างจากกลุ่มคนชั้นสูงในอดีตที่มีอิทธิพลในนครของนางพญาเกล็ดมรกตในอดีตสักเท่าไร เมื่อเงินเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดสถานภาพ รูปแบบของพฤติกรรมและการแสดงออกจึงเปลี่ยนไป

นางพญาเกล็ดมรกตจึงต้องปรับพฤติกรรมและปรับเปลี่ยนสถานภาพของตนเองจากราชินีของพระบาทเจ้า เป็นสาวสังคมชั้นสูง พร้อมการแต่งกายและเครื่องประดับที่สวมใส่แสดงออกถึงสาวสังคมชั้นสูง ที่มีสถานภาพใกล้เคียงกับตนในอดีต ด้วยอำนาจอิทธิฤทธิ์ที่ตนเองได้ฝึกมา ทำให้คนทั่วไปสนใจเริ่มนับถือและเชื่อว่านางพญาเกล็ดมรกต อยู่ในฐานะ สาวสังคมชั้นสูงที่เพิ่งกลับมาจากต่างประเทศ ในงานเปิดตัวเดินแบบเครื่องเพชรที่เสกสรร(พระบาทเจ้า)จัดขึ้น แม้ว่าสถานภาพที่เปลี่ยนไปจากราชินีเป็นบุคคลธรรมดา แต่ความใกล้เคียงสถานภาพดั้งเดิมยังคงอยู่ คือเป็นคนในสังคมชั้นสูง การปรับตัวของนางพญาเกล็ดมรกตจึงไม่ต้องปรับอะไรมากมาย เพราะท่าทาง กริยา การแสดงออก ในอดีต ยิ่งส่งผลให้นางพญาเกล็ดมรกต ดูท่าทางเป็นคนชั้นสูงและผู้ดีเก่ามากขึ้นในยุคปัจจุบัน

บริบทช่วงเวลาและสถานที่

ช่วงเวลาที่มีตัวละครดำเนินและอาศัยอยู่ เป็นบริบทในการกำหนดพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกมา เช่น หากตัวละครเกิดเป็นไพร่ในยุคสมัยอยุธยา ไพร่คือ ประชากรทั่วไปของอยุธยา ลักษณะท่าทางการพูดของตัวละครย่อมแตกต่างกับตัวละครที่อยู่ในชนชั้นขุนนางหรือทาส พฤติกรรม กริยา ท่าทาง ล้วนแตกต่างกันตามสถานะของสังคมในสมัยอยุธยา ไพร่ในสมัยอยุธยา ย่อมมีพฤติกรรมหรือท่าทาง ลักษณะคำพูดที่คล้ายกับคนในยุคปัจจุบัน รวมถึงภาษา แม้ว่าจะเป็นคนไทยเหมือนกัน แต่ภาษาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกัน ย่อมมีวิธีการพูดที่ต่างกัน นอกจากนี้ ช่วงเวลาที่ตัวละครปรากฏตัวหรือใช้ชีวิตอยู่นั้น สามารถช่วยกำหนดกรอบแนวคิดและพฤติกรรมของตัวละครว่าเหตุใดตัวละครจึงต้องทำเช่นนั้น เป็นเหตุเป็นผลกันโดยมีช่วงเวลาเป็นตัวกำหนด ส่วนพฤติกรรมที่สามารถเห็นได้ชัดถึงความแตกต่างทางช่วงเวลาคือการแสดงออกและลักษณะการพูดของตัวละครที่แสดงออกมาจะแตกต่างกับยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งคนดูสามารถรับรู้ถึงความแตกต่างทางบริบทด้านช่วงเวลาได้ แต่หากตัวละครปรากฏในช่วงเวลาหนึ่งแต่กลับมีพฤติกรรมและการแสดงออกคล้ายคลึงกับอีกช่วงเวลาหนึ่ง เช่น ไพร่ในสมัยอยุธยามีวิธีการพูดที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับคนไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ย่อมทำให้ตัวละครขาดความสมจริงและเกิดความสับสนของคนดู จะเห็นได้เด่นชัดมากขึ้นเรื่องความแตกต่างในบริบทของช่วงเวลา หากเนื้อเรื่องของละครเกี่ยวข้องกับตัวละครที่เดินทางย้อนเวลา เช่น มณีจันทร์ในละครเรื่อง “ทวิภพ” ท่าทางการแสดงออก รวมไปถึงการแต่งกายของมณีจันทร์นั้นบ่งบอกถึงความแปลกแยกต่างจากตัวละครอื่นๆ ในยุคสมัยที่ตัวละครเดินทางย้อนเวลาไป ความแตกต่างทำให้ตัวละครมณีจันทร์มีการพัฒนาและเริ่มเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับช่วงเวลานั้นๆ คนดูก็เริ่มที่จะเข้าใจในเป้าหมายของตัวละครและเริ่มเข้าใจในตัวละคร

บริบททางด้านช่วงเวลาเป็นส่วนที่ทำให้คนดูรับรู้และเข้าใจในพฤติกรรมของตัวละครว่าการกระทำนั้นสัมพันธ์กับเหตุผลของตัวละครโดยมีช่วงเวลาเป็นกรอบที่ทำให้คนดูไม่รู้สึกรัดแย้งไปกับตัวละคร เพราะตัวละครนั้นอยู่ในกรอบของช่วงเวลานั้นๆ เช่น ตัวละครธรรมดาทั่วไปหากปรากฏอยู่ในช่วงเวลาในสมัยอดีต อย่างสมัยอยุธยา แล้วอยู่ในฐานะของไพร่ ซึ่งมีพฤติกรรมการกินหมาก

นิยมชมชอบเล่นการพนัน เนื่องจากมีบ่อนการพนันเปิดกันอย่างกว้างขวาง บ่อนการพนันเหล่านี้ในสมัยอยุธยาถือว่าไม่ผิดกฎหมาย การสุบยาเส้น นิยมสูบกันอย่างกว้างขวาง ผิดกับยุคปัจจุบันที่การสูบบุหรี่ไม่แพร่หลายและการเล่นการพนันถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย การพูดคุยที่แตกต่างจากยุคปัจจุบัน และประเพณีต่างๆที่ตัวละครแสดงออกมา สิ่งเล็กๆน้อยๆเหล่านี้ คนดูก็สามารถรับรู้และไม่รู้สึกว่าตัวละครนั้นไม่มีความสมจริงและนำไปเปรียบเทียบกับยุคปัจจุบัน เพราะกรอบของเรื่องช่วงเวลา ทำให้คนดูรับรู้และรู้สึกคล้อยตามกับการแสดงออกทางพฤติกรรมและการรับรู้ของตัวละคร ทำให้ตัวละครมีความสมจริงและมีมิติมากขึ้น

สุนัษ กงทอง นักเขียนบทละครโทรทัศน์ เรื่อง เกล็ดมรกต ต้องการนำเสนอถึงความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงทำให้คนดูรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของตัวละครในแต่ละช่วงเวลา

“ที่ผู้เขียนบทต้องการนำเสนอ บริบททางด้านช่วงเวลาโดยเฉพาะช่วงเวลาปัจจุบัน ต้องการนำเสนอการกระทำและผลของการกระทำของนางพญาเกล็ดมรกตมากขึ้นกว่าเดิม ผู้เขียนบทได้กำหนดพฤติกรรมของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตให้มีการเคลื่อนไหวภายนอกถ้าเกล็ดมรกตมากกว่าอยู่ในถ้ำเพียงอย่างเดียว เพื่อให้คนดูสามารถรับรู้ที่ไปที่มาที่ไปถึงเป้าประสงค์หลักของนางพญาเกล็ดมรกตให้เห็นอย่างเด่นชัดมากขึ้น”⁶

“นอกจากนี้ช่วงเวลาที่แตกต่างกัน คนดูสามารถรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ในช่วงเวลาในสมัยที่พระบาทเจ้าเป็นผู้ปกครองนครและนางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในฐานะราชินีของนคร ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีการแสดงออกต่อพระบาทเจ้าอย่างนอบน้อม เชื้อพียง เทิดทูน ด้วยบริบททั้งทางด้านวัฒนธรรมของช่วงเวลา รูปแบบการแสดงออกของตัวละครต่างๆ ทำให้คนดูสามารถรับรู้ได้ถึง อำนาจของพระ

⁶ สัมภาษณ์ สุนัษ กงทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

บาทเจ้าที่มีต่อนางพญาเกล็ดมรกตและตัวละครอื่นๆในนคร ว่าอำนาจของพระบาทเจ้านั้นมีมากมายเหนือตัวละครอื่นๆ”⁷

การอยู่ในฐานะพระราชาของนคร การที่ตัวละครอย่างนางพญาเกล็ดมรกต ต้องคอยดูแลจัดเลี้ยง สร้างความสำราญให้แก่พระบาทเจ้า แสดงถึงความรักที่นางมีต่อตัวละครพระบาทเจ้าอย่างมากมาย นอกจากรักแล้ว ความเลื่อมใส และเทิดทูนในตัวพระบาทเจ้าในฐานะกษัตริย์ของนครก็มีไม่ต่างกัน

ความเปลี่ยนแปลงของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกต ผันแปรไปตามช่วงเวลาที่น่างได้เฝ้ารอการกลับมาเกิดของพระบาทเจ้า การที่นางบำเพ็ญเพียรมาตลอดหลายยุคหลายสมัย จนถึงยุคปัจจุบันที่นางทราบว่าพระบาทเจ้าได้กลับชาติมาเกิด บริบททางช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป ยุคปัจจุบัน ไม่มีการปกครองแบบในอดีต ข้าทาสบริวารไม่มี คนในยุคปัจจุบันมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ไม่มีการปกครองแบบทวารวดีหรือการปกครองที่กษัตริย์อยู่เหนือกฎใดใด แต่การปกครองในระบบประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันภายใต้รัฐธรรมนูญเดียวกัน การแบ่งแยกทางชนชั้นศักดินาแบบในอดีตได้หายไป แต่กลับมีการแบ่งแยกชนชั้นจากความร่ำรวยมากกว่าแบ่งชนชั้นทางศักดินา มีคนจนและคนรวยที่ถูกแบ่งแยกอย่างชัดเจน สถานภาพถูกกำหนดจากความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ นางพญาเกล็ดมรกตจึงต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับบริบทของช่วงเวลาและวัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงด้านช่วงเวลา พฤติกรรมที่แสดงออกของนางพญาเกล็ดมรกตที่แสดงออกและคนดูสามารถรับรู้ได้ คือ ท่าทางการพูด ที่คล้ายคลึงกับคนในปัจจุบันมากกว่าเดิม ในอดีตคำพูดของนางพญาเกล็ดมรกตจะสามารถสื่อและแบ่งชนชั้นหรือสถานภาพอย่างชัดเจน เช่นการพูดกับทาสบริวาร มักจะใช้คำแทนตัวเองว่า ข้า พร้อมกับน้ำเสียงที่ดูดัดัน ออกคำสั่ง หรือหากนางพญาเกล็ดมรกตสนทนากับพระบาทเจ้าที่มีตำแหน่งและสถานภาพสูงกว่าตนเอง ท่าทาง คำพูดจะมีท่าที่ที่อ่อนน้อม แต่ในช่วงเวลาปัจจุบัน สถานะภาพทางชนชั้นที่ถูกแบ่งโดยระบบศักดินาต่างๆได้หายไป แต่ยังมีความเป็นชนชั้นอยู่ โดย

⁷ สัมภาษณ์ ฐนัชช กงทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

อาศัยความร่ำรวย ทรัพย์สินเงินทองในการจัดแบ่งว่า คนไหนรวยหรือจน ซึ่งคนจนมักจะถูกกลุ่มคนที่รวยกว่าดูถูกอยู่เสมอ การพูดและท่าทางนางพญาเกล็ดมรกตจึงเปลี่ยนไป โดยแทนตัวเองว่า ฉันทเรียกตัวละครอื่นว่า คุณ การแต่งกายก็ปรับเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา สืบเนื่องจากนางพญาเกล็ดมรกตใส่ชุดราตรีสีดำ เรียบ หู ไปงานเปิดตัวเครื่องเพชร แสดงถึงการพัฒนาของตัวละครที่พยายามปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของช่วงเวลา

นอกจากนี้ สถานที่บางสถานที่ยังเป็นตัวกำหนดในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวละคร นางพญาเกล็ดมรกตในด้านการเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลา ถ้าเกล็ดมรกตคือสถานที่ ที่นางพญาเกล็ดมรกตอาศัยอยู่ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสถานที่ช่วงเวลาไม่ค่อยมีผลต่อพฤติกรรมของนางพญาเกล็ดมรกต ถ้าเกล็ดมรกตเปรียบเสมือนบริบททางด้านช่วงเวลาในอดีตที่นางพญาเกล็ดมรกตสามารถแสดงพฤติกรรมที่แท้จริงได้ คือ ในฐานะราชินีของนคร มีข้าทาสบริวาร คอยดูแลและให้คำปรึกษา ถ้ามรกตจึงเปรียบเสมือนนครของพระบาทเจ้าที่ยังหลงเหลืออยู่มาจนถึงปัจจุบัน ถ้าเกล็ดมรกตจึงเปรียบเสมือนสถานที่ที่บริบททางด้านช่วงเวลาในยุคปัจจุบันไม่มีผลต่อนางพญาเกล็ดมรกต เนื่องจากถ้าเกล็ดมรกตสะท้อนถึงบริบททางด้านช่วงเวลาในยุคอดีต ที่ยังมีสภาพเป็นนครอยู่ เช่น ฉากที่พวกพรานป่าพยายามจะบุกเข้าไปขโมยของมีค่าในถ้ำมรกต นางพญาเกล็ดมรกตโกรธมาก พร้อมกับสั่งให้ข้าทาส ออกไปจัดการกลุ่มคนเหล่านั้น เนื่องจากบุกรุกพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ของนาง นางจึงสั่งให้ข้าทาสบริวารของนางรวมถึงตัวนางเอก ออกไปจัดการกลุ่มคนที่พยายามบุกรุกพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของนาง ถ้าเกล็ดมรกตจึงมีความหมายโดยนัยว่าเป็นนครอันศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้ใดจะล่วงล้ำมิได้ ดังเช่นศัตรูต่างนครพยายามบุกรุกนคร นอกจากนี้ ถ้ำมรกตยังมีความหมายโดยตรงต่อนางพญาเกล็ดมรกต เพราะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่นางบำเพ็ญเพียรมาตลอดทุกชาติ ดังนั้นทั้งนางพญาเกล็ดมรกตและเหล่าข้าทาสบริวารจึงต้องช่วยกันป้องกันอย่างเต็มที่

ภาพของกรุงเทพฯ คือเมืองหลวงของประเทศไทย หลังจากที่นางพญาเกล็ดมรกตบำเพ็ญเพียรจนมีอายุที่ยืนยาวข้ามภพข้ามชาติมาถึงยุคปัจจุบัน สถานที่ได้แปรเปลี่ยนเป็นกรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทย

ฐนัทธ กงทอง คนเขียนบทละครโทรทัศน์ได้กล่าวว่า

“การที่เลือกสถานที่ในปัจจุบันเป็นกรุงเทพมหานคร เพื่อต้องการให้คนดูเห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดในพฤติกรรมของนางพญาเกสต์มรกต และความเปลี่ยนแปลงทางด้านช่วงเวลาที่นางพญาเกสต์มรกตมีชีวิตยืนยาวจนมาถึงปัจจุบัน”⁸

กรุงเทพสถานที่ที่มีความแตกต่างกับนครในอดีตของนางพญาเกสต์มรกต สถานที่เปลี่ยนยุคสมัยเปลี่ยน พฤติกรรมและการแสดงออกของนางพญาเกสต์มรกตก็พัฒนาและแปรเปลี่ยนปรับตัวตามยุคสมัยและสถานที่ กรุงเทพเป็นเมืองมีความแตกต่างจากนครในอดีต การที่สถานที่ในยุคปัจจุบันที่ตัวละครหลักอย่างนางพญาเกสต์มรกต ได้ปรากฏตัวคือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย การปกครองที่เปลี่ยนไปจากอดีต มีการปกครองแบบประชาธิปไตย กษัตริย์ไม่ได้มีอำนาจเบ็ดเสร็จแบบในอดีต ประชากรที่มีหลากหลายความคิดเห็น หลั่งไหลมาจากทั่วทุกสารทิศ แออัดอยู่ในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพ นอกจากนี้มีพื้นที่ในการรองรับจำนวนประชากรได้ไม่เพียงพอ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น คนหันมายกย่องบุคคลตามจำนวนของทรัพย์สินเงินทอง วิธีการใช้ชีวิตจึงแตกต่างจากสมัยอดีต นางพญาเกสต์มรกตจึงต้องปรับตัวและเรียนรู้ว่าวัฒนธรรมและลักษณะนิสัยของคนเมืองหลวงเป็นอย่างไร และแปรเปลี่ยนให้เข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่างกับนครในอดีตในสถานที่แห่งใหม่นี้ นางพญาเกสต์มรกตจึงปรากฏตัวมากขึ้นเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมโดยเฉพาะสังคมชั้นสูง การที่จะเข้าไปยังสังคมที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มจะต้องนำเสนอภาพลักษณ์ของตนให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนในสังคมนั้น คือทำตัวให้ดูสง่าหรูหรา เหมือนคนที่มีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก การใช้ชีวิตต้องมีความข้องเกี่ยวกับคนต่างชาติ จึงจะสามารถเข้ากลุ่มและไม่รู้สึกแปลกแยกจากกลุ่มดังกล่าว สาเหตุที่นางพญาเกสต์มรกตต้องพยายามผลักดันให้ตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมกับสังคมชั้นสูงนี้เพราะสังคมชั้นสูงมีความเกี่ยวข้องกับคนรักเก่าของนางในอดีตที่กลับชาติมาเกิด อยู่ในตระกูลของคนชั้นสูงมีหน้ามีตาในสังคม การ

⁸ สัมภาษณ์ ฐนัทธ กงทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

เปิดตัวของเธอในงานสังคมชั้นสูงเพื่อให้นักทั่วไปและเสกสรรได้พบเห็นตัวตนของเธอว่าเธอเป็นใคร มาจากไหน

นางพญาเกลิ็ดมรกตจึงพยายามที่จะทำตัวให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อป้องกันถึงสถานภาพของตนเองในร่างมนุษย์ว่าตนเองเป็นชั้นสูงที่เพิ่งกลับมาจากต่างประเทศ การแต่งกายจึงต้องมีความทันสมัย เครื่องประดับต่างๆ จึงสอดคล้องกับยุคสมัยนิยม สะท้อนถึงการผลิตต่างๆ ในยุคสมัยปัจจุบันที่ผู้ผลิตจะต้องใช้ความสามารถทางด้านความคิดและศิลปะทำให้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อกระตุ้นการอุปโภคและการบริโภคของลูกค้า การเลือกเครื่องมือต่างๆ ที่สอดคล้องกับสถานที่และช่วงเวลาของนางพญาเกลิ็ดมรกต แสดงถึงพัฒนาการและการปรับตัวของตัวละคร ที่พยายามในทุกทางเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายหลักให้ได้ คือการได้กลับมาครองรักกันอีกครั้งระหว่างเธอกับพระบาทเจ้า

ตัวละครหญิงที่สำคัญในเรื่อง “เกลิ็ดมรกต”

ในหัวข้อนี้จะนำแนวคิดสื่อโทรทัศน์ของ จอห์น ฟิสค์ ที่ได้นำเสนอรหัสของโทรทัศน์ ที่ใช้ในการกำหนดและถ่ายทอดผ่านกลุ่มแต่ละกลุ่ม ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันหรือคล้ายกัน รหัสโทรทัศน์ที่จอห์น ฟิสค์นำเสนอ นั้น มี 3 ระดับ ได้แก่ Reality, Representation, Ideology

4.1.1 นางพญาเกลิ็ดมรกต

รูปลักษณ์ภายนอก และการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก

นางพญาเกลิ็ดมรกต ในเนื้อเรื่องกล่าวไว้ว่า มีอายุเกือบพันปี แต่รูปร่าง หน้าตาอยู่ในวัยสาว ช่วงอายุระหว่าง 25-30 ปี การแต่งกายเน้นใช้สีดำเป็นองค์ประกอบหลัก สวมใส่ชุดคลุมสีดำที่ปกปิดมิดชิด มีแผงคอของชุดคลุมตั้งตระหง่านเพื่อสะท้อนภาพของงูพิษที่กำลังแผ่แม่เบี้ยอยู่

ตลอดเวลา ผมวัดเกล้ามวยสูง นอกจากนี้เครื่องประดับที่สวมใส่มีลักษณะคล้ายเกล็ดของงู สาเหตุที่เน้นโทนสีดำ เพื่อสะท้อนความมืดมิด เร้นลับ คล้ายงูพิษ แม้ในร่างมนุษย์ การแต่งกายและแต่งหน้าก็เน้นโทนสีดำ ทำให้ดูเร้นลับ รูปลักษณะภายนอกที่เด่นชัด คือมีใบหน้าทึงดงาม รูปร่างสมส่วน มีผิวขาวสวย รหัสที่ผู้สร้างได้นำเสนอผ่านลักษณะท่าทาง การแต่งกายและคำพูดของนางพญาเกล็ดมรกต ในรูปแบบรหัสของ จอห์น ฟิสค์ คือ รหัสระดับแรก Reality คนดูสามารถตีความหรือถอดรหัสได้จากรหัสทางสังคมในวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น เสื้อผ้า การแต่งหน้า คำพูด ท่าทาง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลผลิตมาจากรหัสทางวัฒนธรรม

นางพญาเกล็ดมรกตมีการแสดงออกทางอารมณ์ไม่มั่นคง ไม่ว่าจะการแสดงออกทางกิริยาที่น่าเกรงขาม หรือกิริยาที่อ่อนไหว ตามสถานการณ์ บางครั้งมักจะระบายความอัดอั้นภายในใจกับงูแม่แต่ว่า ข้าทาสคนสนิท ที่คอยให้คำปรึกษาและแนะนำนางพญาเกล็ดมรกต แต่ส่วนใหญ่นางพญาเกล็ดมรกตมีใบหน้าที่เคร่งขรึมตลอดเวลาและมักไม่แสดงออกให้เห็นท่าทีของความอ่อนแอหรือหวั่นไหวต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในร่างแปลงมนุษย์ นางพญาเกล็ดมรกตมักจะใช้คำพูดที่ห้วน เวลาออกคำสั่งหรือสนทนากับตัวละครอื่นๆ ยกเว้นเวลาสนทนากับเสกสรร นางพญาเกล็ดมรกตจะใช้คำพูดที่ขวยขวานเพื่อให้เสกสรรระลึกความทรงจำในอดีตชาติก่อนที่เคยเป็นคู่รักกันมาก่อน การใช้คำพูดที่สั้นและห้วนก็เพื่อแสดงอำนาจกับทาสบริวารและฝ่ายตรงข้าม เมื่อไม่พอใจหรือถูกขัดใจมักแสดงออกด้วยอารมณ์ที่เกรี้ยวกราด หน้าตาถมึงทึง อย่างเคียดแค้น ดูร้ายเหมือนอสรพิษที่กำลังแผ่แม่เบี้ย มักจะแปลงร่างเป็นงูพิษแล้วฉกกัดฝ่ายตรงข้ามหรือใช้อำนาจเหนือธรรมชาติในการทำร้ายฝ่ายตรงข้าม

ลักษณะนิสัย

นางพญาเกล็ดมรกตมีนิสัยที่เจียบ ไม่ชอบสูงส่งกับกับใคร จะพูดก็ต่อเมื่อต้องการในบางสิ่งบางอย่าง ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตดูเร้นลับและน่าเกรงขาม นอกจากความเจียบแล้วนางพญาเกล็ดมรกตยังมีนิสัยที่ขี้โอ้อวด โดยเฉพาะผู้หญิงที่เข้ามาใกล้ชิดหรือข้องเกี่ยวในชีวิตของพระบาทเจ้า สาเหตุที่ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตมีนิสัยที่โอ้อวดริษยาอย่างรุนแรงเนื่องจาก ในอดีตชาติ พระ

บาทเจ้า(เสกสรรในยุคปัจจุบัน) และนางพญาเกล็ดมรกตเป็นผู้ปกครองของเมืองเมืองหนึ่ง นางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในฐานะของพระมเหสีของพระบาทเจ้า จนเมื่อพระบาทเจ้าได้พาผู้หญิงอีก คนเข้าในวังและได้ละเลยและไม่สนใจนางพญาเกล็ดมรกตเพราะแสนคำ(ดวงดาว) ลูกสาวของ เจ้าเมืองที่พระบาทเจ้ายกทัพไปตีเมืองแล้ว เจ้าเมืองในถวายนางสาวแก่พระบาทเจ้า พระบาทเจ้า ได้นำแสนคำกลับมาในฐานะพระวรชายาและบั่นใจไปให้แสนคำแต่เพียงผู้เดียว ทำให้นางพญา เกล็ดมรกตทุกข์ระทม และสาบานว่า ตนจะเป็นของพระบาทเจ้าแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีหญิงอื่น สามารถเข้ามาทดแทนได้ เมื่อเห็นดวงดาวที่มีหน้าตาคล้ายแสนคำในอดีตชาติมีความใกล้ชิดกับ เสกสรรทำให้นางพญาเกล็ดมรกตเกิดความหึงหวงอย่างรุนแรง แสดงอารมณ์เกรี้ยวกราด อยากรู้ที่จะทำร้ายและปลิดชีวิตของดวงดาวทั้ง คู่ร้ายคล้ายอสรพิษหวง

นอกจากนิสัยที่อิจฉาและริษยาอย่างรุนแรงแล้ว นางพญาเกล็ดมรกตมีนิสัยที่ชอบความ โหดร้าย ชอบทำร้ายผู้คนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวนางพญาเอง เอาแต่ใจตนเอง ใครขัดใจหรือสร้าง ความไม่พอใจให้กับเธอ นางพญาเกล็ดมรกตจะเล่นงานด้วยพลังอำนาจเวทมนต์ของเธอ เธอไม่เคยต่อรองเลยไว้ชีวิตใครคนใดที่สร้างความไม่พอใจให้กับเธอ อาจมองว่าสาเหตุที่นางพญาเกล็ด มรกตมีนิสัยที่โหดเหี้ยม ไร้ความปราณี แต่บางครั้งนางพญาเกล็ดมรกตมักจะมีท่าทีที่โอนอ่อนลง ในระดับหนึ่งหากแม่เฒ่าให้คำชี้แนะและให้คำแนะนำแก่นางพญาเกล็ดมรกต เนื่องมาจากการที่ นางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในฐานะผู้ปกครองมีข้าทาสบริวาร เธอจำเป็นต้องสร้างบารมีให้ทาส บริวารเห็นและใช้อำนาจที่เธอมีสร้างความเกรงกลัวให้ทาสบริวารได้รับรู้และไม่กล้าต่อกรกับ นางพญาเกล็ดมรกต เพื่อให้สามารถควบคุมและกำหนดบทบาทของทาสบริวารได้โดยง่าย นอกจากนี้การที่นางพญาเกล็ดมรกตมีหน้าที่ในการปกป้องถ้ำมรกต ที่อยู่อาศัยของเธอและทาส บริวารไม่ให้บุคคลใดเข้ามาอย่างกราย จึงส่งผลให้นางพญาเกล็ดมรกตมีนิสัยที่โหดเหี้ยม คู่ร้าย เวลาถูกคุกคาม และยิ่งนางพญาเกล็ดมรกตผิดหวังหรือได้รับความเสียใจ นางพญาเกล็ดมรกตจะ ใช้อิทธิฤทธิ์ต่างๆในการจัดการกับคนอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้หญิงที่เข้ามาข้องเกี่ยวกับ เสกสรรอย่างราณี แม้เสกสรรจะไม่ได้ชอบราณีหรือแสดงความความรักใดต่อราณี แต่การที่ราณี เข้ามาข้องเกี่ยวและแสดงความเป็นเจ้าของในตัวเสกสรร ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตไม่พอใจเป็น

อย่างมากและมักแสดงอิทธิฤทธิ์ให้ราณีเห็นอยู่บ่อยๆ แต่สิ่งที่ตอกย้ำให้นางพญาเกล็ดมรกตมีนิสัยที่โหดเหี้ยมคือการที่เสกสรรคอยดูแลดวงดาว โดยที่ทั้งสองแสดงความห่วงใยต่อกัน ยิ่งสร้างความโกรธแค้นและต้องการกำจัดดวงดาวออกไปจากชีวิตของเสกสรรเพิ่มเป็นทวีคูณ

สถานภาพทางสังคม

ในอดีตชาติก่อนนางพญาเกล็ดมรกตเป็นพระมเหสีของพระบาทเจ้าในจักรวรรดิแห่งหนึ่งมีอำนาจรองจากพระบาทเจ้าเพียงผู้เดียวเท่านั้น นางพญาเกล็ดมรกตมอบความรักให้แก่พระบาทเจ้าองค์เดียวเท่านั้น จนเมื่อพระบาทเจ้าได้นำแสงดาวเข้ามาในพระราชวังและเริ่มแปรเปลี่ยนไปหาแสงคำ ทำให้สถานภาพของนางพญาเกล็ดมรกตเปลี่ยนแปลงไป แม้จะอยู่ในฐานะพระมเหสีแต่อำนาจการตัดสินใจกลับตกไปอยู่ที่พระบาทเจ้าแต่เพียงผู้เดียว เวลามีปัญหาพระบาทเจ้ามักที่จะขอคำปรึกษาจากแสงคำมากกว่านางพญาเกล็ดมรกต นางพญาเกล็ดมรกตรู้สึกว่สถานภาพของตนเองเริ่มสั่นคลอนจากการเข้ามาของแสงคำ เธอจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อให้กลับมามีอำนาจและพระบาทเจ้ากลับมาหลงรักตนเองอีกครั้ง โดยที่มีแม่เฒ่าคอยช่วยเหลือด้วยอำนาจมืดของไสยศาสตร์ ที่ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตคงความสาวและมีชีวิตที่อมตะรอคอยที่จะได้พบรักกับพระบาทเจ้าทุกชาติไป

ในยุคปัจจุบันที่นางพญาเกล็ดมรกตได้เฝ้ารอการกลับมาของพระบาทเจ้า อดีตคนรักเก่าในอดีตชาติก่อน ทำให้เธอเฝ้ารอและจำศีลอยู่ในถ้ำมรกต นางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในสถานภาพหัวหน้าผู้ปกครองถ้ำมรกตมีข้าทาสบริวารคอยรับใช้และให้คำปรึกษา สถานภาพที่สูงส่งนี้ที่มีอำนาจล้นเหลือ ซึ่งเป็นชีวิตที่ได้ เป็นตัวกำหนดการแสดงออกทางพฤติกรรมของนางพญาเกล็ดมรกต จนทำให้เธอเป็นผู้กระทำฝ่ายเดียว ไม่มีใครสามารถทำอะไรหรือต่อรองกับเธอได้ มีเพียงแม่เฒ่าเท่านั้นที่สามารถให้คำแนะนำแก่นางพญาเกล็ดมรกต เนื่องจากแม่เฒ่าเปรียบเสมือนผู้ดูแลหรือคนใกล้ชิดกับนางพญาเกล็ดมรกตมาตั้งแต่สมัยอดีตชาติก่อน สถานภาพทางสังคมนี้เองทำให้นางพญาเกล็ดมรกตมีจิตใจที่โหดเหี้ยมทำทุกอย่างเพื่อได้มาซึ่งความรักที่มีต่อพระบาทเจ้า มีความมั่นใจในตัวเอง โดยเฉพาะรูปร่าง หน้าตาที่อ่อนเยาว์ เพื่อคงสภาพ และสถานภาพของพระมเหสี

ของพระบาทเจ้าที่คอยเฝ้ารอการกลับมาของคนรักอย่างไม่ย่อท้อ ด้วยสถานภาพ อำนาจที่มีและ
รูปลักษณะที่สมบูรณ์แบบ ทำให้นางพญาเกลิ็ดมรกต คิดว่าเธอสามารถควบคุมทุกอย่างได้ หากใคร
คนใดขัดคำสั่งหรือสร้างความไม่พอใจให้กับเธอ พวกเขาเหล่านั้นต้องจบชีวิตลงด้วยฝีมือของเธอ
แต่เสกสรรและดวงดาวคือบุคคลที่คอยถ่วงดุลสถานภาพและอำนาจของนางพญาเกลิ็ดมรกตไว้
ทำให้เธอไม่ได้อยู่ในสถานะผู้กระทำเพียงฝ่ายเดียว

ทัศนคติของตัวละคร

ความมีอำนาจและดำรงอยู่ในฐานะผู้ปกครอง ทำให้ทัศนคติของนางพญาเกลิ็ดมรกตมีแต่
ความหม่นหมอง โหดร้าย ทัศนคติที่รุนแรงในฐานะผู้กระทำที่มีอำนาจ ได้สร้างทัศนคติในแง่ลบให้
เกิดขึ้นกับนางพญาเกลิ็ดมรกต เธอมองว่าทุกสิ่งทุกอย่าง เธอสามารถครอบครองได้แม้กระทั่ง
จิตใจของคน ความเห็นแก่ตัวและทะเยอทะยานที่จะเป็นคู่ครองตลอดไปกับพระบาทเจ้า ทำให้
นางพญาเกลิ็ดมรกตสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความรักนั้น ความรักที่เป็นอมตะ
สังเกตจากการที่นางพญาเกลิ็ดมรกตจะต้องดื่มเลือดสาวพรหมจรรย์ เพื่อให้ตนเองอ่อนเยาว์อยู่
ตลอดเวลาเธอไม่ได้สนใจว่าคนอื่นจะเป็นอย่างไร สนใจแต่ตัวเองเท่านั้น การได้สิ่งที่ได้มานั้นจะ
นำพามาซึ่งความเดือดร้อนของคนหมู่มาก นอกจากนี้ ทัศนคติที่มั่นคงในความรัก รักเดียวใจเดียว
เธอบูชาในความรักของเธอ ส่งผลต่อการกำหนดทัศนคติของนางพญาเกลิ็ดมรกตจนกลายเป็น
ความหึงหวงที่ต้องการครอบครองพระบาทเจ้าเพียงคนเดียวโดยไม่สนใจว่าเขาคนนั้นมีใจให้กับเธอ
หรือไม่

ทัศนคติที่มีต่อความรักในรูปแบบผิดๆ คือต้องการที่จะครอบครองคนรักและกำจัดทุกคนที่
เข้ามาข้องเกี่ยวกับคนรักของตนเอง ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมแบบรุนแรงและขัด
ศีลธรรม นางพญาเกลิ็ดมรกตคิดว่าความสาวอ่อนเยาว์ จะทำให้พระบาทเจ้ากลับมาหาเธอ จนทำ
ให้เธอต้องการมีชีวิตที่เป็นอมตะและคงความสาวในร่างมนุษย์ตลอดไปแม้จะสร้างความเดือดร้อน
ให้กับเหยื่อของหญิงสาวที่จะต้องคอยถูกจับดื่มเลือด นอกจากนี้เธอยังไม่ต้องการให้ผู้หญิงคนอื่น
เข้ามาข้องเกี่ยวกับคนที่เธอรัก นั่นก็คือเสกสรร ที่เธอเข้าใจว่าเขาคือคนรักในอดีตชาติที่กลับมาพบ

กับเธออีกครั้งในชาตินี้ ผู้หญิงคนใดที่ข้องเกี่ยวหรือมีความรักกับเสกสรร จะสร้างความไม่พอใจให้แก่เธอเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะดวงดาว

วิเคราะห์ตัวละคร “นางพญาเกล็ดมรกต”

นางพญาเกล็ดมรกต หรือ อรัญญาณี ตัวละครเอกในการดำเนินเรื่องที่มีบทบาทและมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในละครโทรทัศน์เรื่อง “เกล็ดมรกต” เป็นตัวละครเพศหญิงที่มีความความลึกซึ้ง ซ่อนเร้น ไม่สามารถคาดเดาได้ มีความน่าสนใจในมุมมองของการใช้อำนาจในการควบคุมและกดดันตัวละครอื่นๆ แม้จะมีอำนาจ ดูน่าเกรงขาม แต่บทบาทของนางพญาเกล็ดมรกต ถูกสลบให้พัฒนามีความเป็นมนุษย์ กล่าวคือเป็นทั้งผู้กระทำและถูกกระทำ ในคราวเดียวกัน ไม่ดีมีเพียงแต่รูปแบบเชิงผู้กระทำอย่างเดียวนั้น ทำให้เนื้อเรื่องของเกล็ดมรกตมีความเร้าใจ น่าค้นหา น่าสนใจ

ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกต แม้จะเป็นตัวละครร้ายที่มีความตรงกันข้ามกับตัวละครนางเอกแต่กลับมีความน่าสนใจและสามารถสร้างความน่าจดจำให้กับผู้รับชมได้ ตัวร้ายของคุณสมสุข ก็ลึกลับมีความโดดเด่นมาก เด่นมาตั้งแต่ครั้งแรกในตอนทำเป็นละครทางวิทยุ พอนำมาดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ การคัดเลือกฉากที่เด่นๆ ของตัวร้าย เพื่อเพิ่มความมีมิติและน่าจดจำแก่คนดู ด้วยความที่มีลักษณะเป็นขั้วตรงกันข้ามกับตัวเอก มีความแตกต่างอย่างชัดเจน ไม่ใช่ตัวอิจฉาหรือตัวร้ายแบบขนบของตัวร้ายในละครไทย จึงทำให้ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีองค์ประกอบทางละครที่ครบถ้วน สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์หลักของตัวละครที่แน่วแน่ที่ตัวละครถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ ตัวนางพญาเกล็ดมรกตมีเป้าหมาย คือโยยหาความรักจากคนรักในอดีตชาติก่อน เฝ้ารอคอยและตามหาคนรักของตนเองว่าจะกลับมาเกิดในชาติใด บำเพ็ญคาถาเพื่อให้ตนเองมีชีวิตที่เป็นอมตะเพื่อที่จะสามารถครองรักและเฝ้ารอคนรักของตนกลับชาติมาเกิดในทุกๆ ชาติตลอดไป มีอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรงเนื่องจากถูกคนรักทรยศบั่นใจไปให้หญิงนางอื่น ตัวละครนางพญาเกล็ด

มรกต เป็นตัวละครที่ขาดความรักมาตลอด การโหยหาและการยอมรับความรักจากชายที่ตนเองรัก คือสิ่งสำคัญที่สุดที่กำหนดให้เกิดปมขัดแย้งกับนางเอกจนทำให้ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีความน่าสนใจ เพราะปมหลังที่ผูกติดกับตัวนางเอกมาจากอดีตชาติก่อน ด้วยเป้าหมายของตัวละครที่มีความน่าสนใจการบรรลุเป้าหมายโดยการให้พลังอำนาจเหนือธรรมชาติเพื่อต่อกรกับอำนาจความดีของนางเอกทำให้ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีความน่าสนใจมากกว่าตัวนางเอกที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้คนดูเห็นความแตกต่างระหว่างความดีและความชั่วอย่างชัดเจนมากขึ้น

นอกจากวัตถุประสงค์หลักของนางพญาเกล็ดมรกตที่น่าสนใจแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครต่าง ๆ ล้วนถูกสร้างขึ้นเพื่อให้นางพญาเกล็ดมรกตมีความโดดเด่นมากขึ้น ลักษณะและบทบาทของนางเอกที่เป็นคนดี กตัญญู มีความสัมพันธ์กับนางพญาเกล็ดมรกตในฐานะคนที่แย่งชิงความรักของนางพญาเกล็ดมรกตไปทั้งในอดีตชาติก่อนและในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้นางพญาเกล็ดมรกตพบอุปสรรคระหว่างทางที่จะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ของตนเอง คือครองรักกับคนรัก ความสัมพันธ์ของทั้งตัวนางเอกและนางพญาเกล็ดมรกตนั้นตรงกันข้ามกัน เราอาจมองว่าตัวนางเอกคือนางเอกของเรื่อง แต่ในความเป็นจริงแล้ว นางเอกเองเป็นคนแย่งคนรักไปจากนางพญาเกล็ดมรกตในอดีตชาติก่อน จนทำให้นางพญาเกล็ดมรกตกลับมาทวงของคืนตามสิทธิอันชอบธรรมที่ตนเองเคยครอบครองมาก่อน ฉากต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้น อุปสรรคต่างๆ ที่ตัวนางพญาเกล็ดมรกตพบเจอนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับตัวละครนางเอกตลอดเวลา ความสัมพันธ์ระหว่างความดีถูกนำเสนอในรูปแบบนางเอกแสนกตัญญู รักครอบครัว และความชั่ว คือนางพญาเกล็ดมรกตที่ใช้อำนาจอิทธิฤทธิ์เหนือธรรมชาติในการต่อกรและรับมือกับตัวนางเอก ภาพนำเสนอระหว่างนางพญาเกล็ดมรกตและนางเอกจึงต้องเด่นชัด ทำยสุดแล้วความดีต้องชนะความชั่วแม้ความชั่วจะมีอำนาจมากเพียงใด

นางพญาเกล็ดมรกตมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์รักคือโหยหาความรักและต้องการครองรักกับคนรักของตน ความตั้งใจของนางพญาเกล็ดมรกตที่ต้องทำให้ตนเองบรรลุเป้าหมายไปที่ละขั้นนั้น ถูกนำเสนอผ่านฉากในแต่ละฉาก ในการดัดแปลงในรูปแบบโทรทัศน์ ในเพิ่มฉากของเมือง

มากขึ้นกว่าในรูปแบบทางละครวิทยุที่เน้นฉากในชนบทเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะฉากในป่า เพื่อแสดงถึงเนื้อเรื่องที่เน้นการผจญภัยและผู้รับฟังส่วนใหญ่ต่างอาศัยอยู่ในชนบท เมื่อตัวละครถูกย้ายสถานที่ ความตั้งใจที่จะบรรลุนิเวศน์ในป่าหมายก็ถูกแปรเปลี่ยนไปตามสถานที่นั้นๆ

ฐนรัช กองทอง นักเขียนบทละครโทรทัศน์ ได้กล่าวว่า

“เมื่อมีความเป็นเมืองตัวละครนางพญาเกล็ดมรกต ถูกกระตุ้นให้ออกมาจากถ้ำเกล็ดมรกต มากขึ้น มีบทบาทกับตัวละครอื่นๆมากขึ้น อีกนัยหนึ่ง การเป็นละครโทรทัศน์ การติดต่อและการนำเสนอภาพนั้นสามารถนำเสนอได้มากกว่าวิทยุ ตัวละครจึงมีการแสดงออกมากขึ้น”⁹

เช่น ฉาก ที่นางพญาเกล็ดมรกตแปลงร่างตนเอง เป็นสาวชั้นสูงที่มีรูปร่าง ปรางภูตว์ในงานสังคมนตรีต่างๆ เพื่อที่ตั้งใจจะนำเสนอภาพของตนเองให้ปรากฏทางสื่อมากขึ้น ให้คนรักในอดีตชาติ ก่อนที่กลับชาติมาเกิดใหม่เห็นตนเองแล้วจะสามารถระลึกถึงตนเองได้ ฉากนี้เป็นอีกฉากที่นำเสนอความตั้งใจของนางพญาเกล็ดมรกตเพื่อจะทำให้ตนเองนั้นบรรลุเป้าหมายหลักหรือวัตถุประสงค์หลักของตนเองให้ได้

นางพญาเกล็ดมรกตเป็นตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อตามมาทวงสิทธิอันชอบธรรมในคนรักของตนเองที่ถูกแย่งชิงไป แรงจูงใจส่วนใหญ่ของนางพญาเกล็ดมรกต จึงมักใช้อำนาจหรือแรงพยายาม ความเกลียดชัง ในการต่อกรต่อหญิงสาวที่เข้ามาเกาะเกาะและใกล้ชิดกับคนรักของตนเอง รวมไปถึงใช้พลังอำนาจเหนือธรรมชาติของตนเองให้บรรลุเป้าหมายต่างๆ นางพญาเกล็ดมรกตมักแสดงถึงความเป็นเจ้าของอยู่ตลอดเวลา ผ่านการแสดงออกทางอารมณ์ หรือคำพูดที่แข็งกร้าว หากคนรักของตนเองนั้น แสดงความใกล้ชิด หรือมีท่าทีที่อ่อนโยนกับนางเอก โดยแท้จริงแล้ว ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตถูกสร้างขึ้นจากพื้นฐาน เจ้าของหัวใจอันชอบธรรม เนื่องจากได้แต่งงานและเป็นคู่ครองปกครองบ้านเมืองอย่างชอบธรรม สิทธิของภรรยาที่มีต่อสามี

⁹ สัมภาษณ์ ฐนรัช กองทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

การนำเสนอจึงปรากฏออกมาในรูปแบบของการกลับมาทวงสิทธิอันชอบธรรมในตัวคนรักจากอดีตชาติก่อน จึงทำให้แรงจูงใจของตัวละครนั้นอยู่บนพื้นฐานของการครอบครอง และต้องการเป็นหนึ่งในสิ่งสิ่งนั้น นั่นก็คือคนรักที่กลับมาเกิดใหม่

ความสามารถในการรับรู้สถานการณ์เฉพาะหน้าของตัวละครมักจะผูกติดกับรูปแบบของความตั้งใจและแรงจูงใจของตัวละคร ยิ่งตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ต้องการบรรลุเป้าหมายต่างๆหรือเติมเต็มและเพิ่มแรงผลักดันให้บรรลุเป้าหมายโดยเร็ว มักปรากฏในฉากที่แสดงอำนาจอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ยิ่งนางพญาเกล็ดมรกตมีแรงปรารถนาที่แรงกล้ามากเท่าไรหว่าที่ต้องการบรรลุเป้าหมายนั้นๆ อำนาจที่นำเสนอยิ่งมากขึ้นตาม แม้กระทั่งการปลิดชีวิตตัวละครอื่นๆ เพื่อให้ตนเองสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตนเองต้องการ เช่น ฉาก ที่กลุ่มชาวบ้านบุกเข้าไปในถ้ำเกล็ดมรกต เพื่อหาสมบัติและของมีค่า นางพญาเกล็ดมรกตต้องการที่จะปกป้องข้าทาสบริวารและรักษาถ้ำเกล็ดมรกตที่ตนอาศัยอยู่ไว้ให้ได้ จึงได้ทำการสังหารชาวบ้านทั้งหมดที่เข้ามาในถ้ำดังกล่าว นางพญาเกล็ดมรกตมีแรงปรารถนาที่ต้องการรักษาถ้ำที่ตนอาศัยอยู่ อุปสรรคที่เข้ามาคือกลุ่มชาวบ้าน นางพญาเกล็ดมรกตจึงต้องต่อสู้และใช้อำนาจที่ตนมีกำจัดชาวบ้านเหล่านั้น เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ไว้ได้ คือ การรักษาถ้ำเกล็ดมรกตไว้ให้ได้

การเพิ่มลักษณะที่แท้จริงของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตแทนที่จะมีความแข็งแกร่งและเกรี้ยวกราดเพียงอย่างเดียว

ฐนัทธ กงทอง นักเขียนบทละครโทรทัศน์ได้กล่าวว่า

“ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตเป็นตัวละครหญิง การเพิ่มความน่าสงสารเข้าไปในตัวละครแทนที่จะมีแต่ความโหดร้ายเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ตัวละครมีความเป็นมิติและใกล้เคียงความเป็นปุณชน และทำให้คนดูเข้าใจและยอมรับในสาเหตุและการกระทำของนางพญาเกล็ดมรกต และ

สร้างความสำเร็จถือต่อตัวเนื้อเรื่องด้วย ว่าเหตุใดตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตถึงต้องมีพฤติกรรมที่โหดร้าย และไม่ลดลาวาศอกกับตัวนางเอก”¹⁰

ความน่าสงสารของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีสาเหตุมาจากการที่คนรักของตนเองปั่นใจไปให้หญิงคนอื่น และไม่เคยรักนางพญาเกล็ดมรกตเลย ความน่าสงสารของนางพญาเกล็ดมรกต มักเห็นได้จากการเฝ้าพรรณนาและรอคอยที่จะรักกับคนที่ตนเองรักเพียงคนเดียวเท่านั้น แม้บางฉากนางพญาเกล็ดมรกตจะใช้เสน่ห์ที่ตนเองมีในการยั่วยวนเพศตรงข้าม แต่สาเหตุที่นางพญาเกล็ดมรกตทำ เพื่อต้องการใช้คนเหล่านั้นเป็นเหยื่อหรือเป็นทางเดินก้าวไปสู่เป้าหมายหลัก ความสงสารทำให้ มุมมองแนวคิด พฤติกรรมของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีถูกนำเสนอผ่านอารมณ์ที่หวั่นไหวและไม่แน่นอนของนางพญาเกล็ดมรกต รักแรง และอาฆาตแรง อารมณ์ที่แปรเปลี่ยนตลอดเวลา ทำให้ตัวละครมีความใกล้เคียงกับมนุษย์จริงๆ ทำให้ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีความน่าจดจำมากกว่าตัวละครนางเอกอย่างดวงดาว

มิตินี้ทำให้ตัวละคร “นางพญาเกล็ดมรกต” มีความโดดเด่น

- ความแน่วแน่ และเชื่อมั่นในความรักของนางพญาเกล็ดมรกต ทำให้ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตมีเป้าหมายและแรงจูงใจที่ชัดเจนมากกว่าตัวละครที่เป็นนางเอกของเรื่องอย่างดวงดาว

- นางพญาเกล็ดมรกตมีพฤติกรรมการแสดงออกที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่รุนแรงและแรงจูงใจที่แน่วแน่มาตั้งแต่แรกเริ่มของนาง มุ่งมั่นที่จะทำเป้าหมายให้สำเร็จให้จงได้ คือ การได้ครองรักกับชายที่ตนเองรัก

- นอกจากนี้การถูกแย่งชิงและละเลยจากคนรักในอดีตชาติก่อน ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตมีการแสดงออกที่รุนแรงในการสรรหาวิธีต่างๆในการที่จะบรรลุเป้าหมายหลัก (Super objective)

¹⁰ สัมภาษณ์ ฐนัชช กองทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

เพื่อสอดคล้องกับเป้าประสงค์หลักนั้นก็คือ การได้ครองรักคนที่ตนรักตลอดกาลไม่พรากจากกัน การถูกกระตุ้นจากตัวละครที่มีสถานภาพที่ด้อยกว่าตนในทุกๆด้านอย่างตัวละครนางเอก (ดวงดาว) ทำให้ความมั่นคงในอำนาจของนางถูกสั่นคลอน นางพญาเกล็ดมรกตถูกทำทลายในเชิงอำนาจอย่างรุนแรง นางจึงต้องใช้พลังทั้งหมดที่นางมีในการจัดการและทำให้ชีวิตของนางกลับมามีคุณภาพอีกครั้งหนึ่ง การที่นางจะสามารถกลับมาดูคุณภาพอีกครั้งหนึ่ง คือ การที่นางจะต้องสรรหาวิธีต่างๆที่จะสามารถเอาชนะใจคนรักและกลับมาครองรักกันอีกครั้งหนึ่ง

4.1.2 จุดเจ็บในดวงใจ

ปฐมหลังจุดเจ็บในดวงใจ (ปมด้อย)

จุดเจ็บในดวงใจ หรือปมด้อยในชื่อของบทละครทางวิทยุประพันธ์ขึ้นโดย คุณสมสุข กัลย์จาฤก

- ถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ครั้งแรกโดยใช้ชื่อเรื่องว่า “ปมด้อย” โดยบริษัท รัชฟิล์ม ตามชื่อเดิมของบทละครที่เผยแพร่ทางวิทยุ ในปี พ.ศ.2519

- ในปี พ.ศ.2531 ได้ถูกนำมาสร้างขึ้นอีกครั้งเพื่อฉายทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 ในครั้งนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

- ปี พ.ศ.2541 ถูกนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์อีกครั้ง ฉายทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 โดยอมรศรี เย็นสำราญ เป็นผู้เขียนบทละครโทรทัศน์

ด้วยเนื้อหาที่ต่างจากละครเรื่องอื่นๆ จึงทำให้ละครจุดเจ็บในดวงใจได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีสาเหตุมาจาก ตัวละครหญิงที่มีความโดดเด่นในลักษณะนิสัย ตัวละครเอกหญิงที่ชื่อว่า โหนก(เจี๋ยง) เป็นตัวละครเพศหญิงที่มีความโดดเด่นอย่างมาก มีพลวัตการเปลี่ยนแปลง

ตั้งแต่ต้นเรื่องไปจนถึงท้ายเรื่องเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เนื้อเรื่องของจุดเจ็บในดวงใจน่าสนใจและน่าติดตามและมีความเร้าลับน่าค้นหา

มาริสสา สัมฤทธิ์สุข แสดงเป็นโหนด/สำรวจสุดา

งานประพันธ์ “จุดเจ็บในดวงใจ” ที่ตัวละครโหนด กลายเป็นที่กล่าวขวัญ เนื่องจากตัวละครที่เดินคู่ขนานไปกับนางเอกอย่างจิตต์ศศิ์ ส่วนใหญ่เราจะเรียกตัวละครอย่างโหนดว่าตัวร้าย แต่ร้ายแบบมีที่มาที่ไป โหนดถือว่าเป็นนางเอกอีกคนหนึ่งในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ แต่เป็นนางเอกในอีกกลุ่มหนึ่ง ตัวละครในเรื่องถูกสร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2510 โดยคุณสมสุข กัลย์จาฤก เป็นละครวิทยุซึ่งบริบททางสังคมในตอนนั้นยังไม่เอื้ออำนวย โดยได้นำเรื่องการผ่าตัดใบหน้าเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในเนื้อหาของละคร โดยเฉพาะบริบทด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผ่าตัด ศัลยกรรมทำให้เนื้อเรื่องของจุดเจ็บในดวงใจมีความแปลกใหม่และน่าสนใจมากในสมัยนั้น

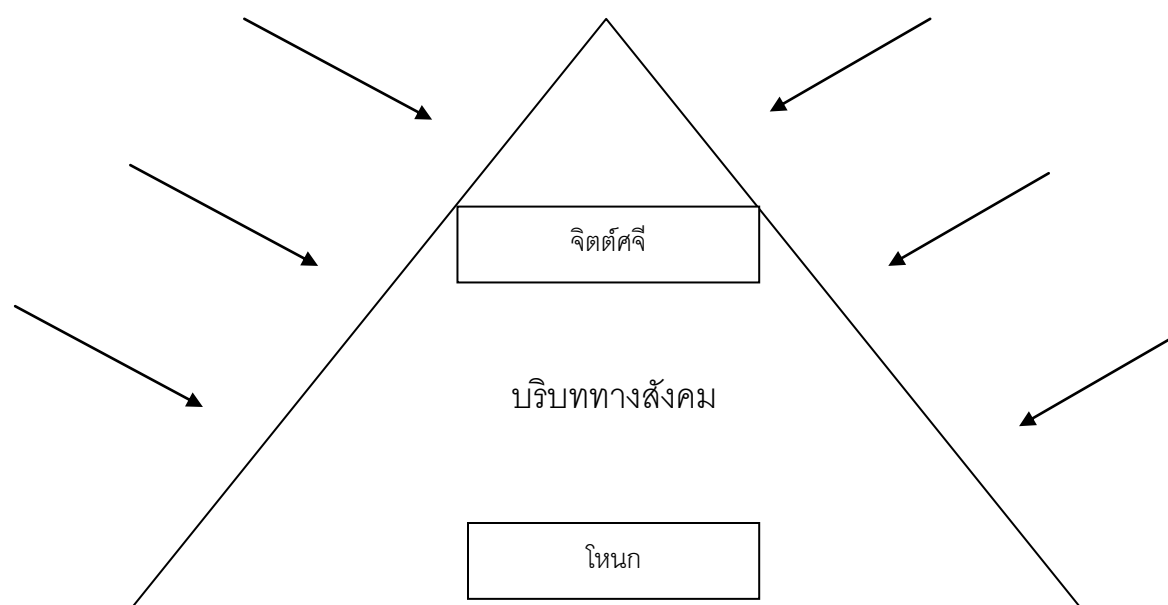

สาริน บางยี่ขัน แสดงเป็น วีรพล

เนื่องด้วยโหนกเป็นตัวละครที่สร้างขึ้นในช่วงบริบทของสังคมที่ย้อนไปเกือบ 40 ปี เมื่อถูกนำมาสร้างใหม่เป็นละครโทรทัศน์ ตัวละครหญิงตัวเดียวกันแต่เมื่อถูกนำมาถ่ายทอดในยุคสมัยใหม่ บริบททางสังคมกับการสร้างตัวละครที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมจึงต้องสอดคล้องกับบริบททางสังคมในช่วงปี พ.ศ.2541 แม้ว่าเทคโนโลยีทางการแพทย์จะก้าวหน้าไปมากในช่วงปีที่ละครเรื่องนี้ออกฉาย การทำศัลยกรรมเปลี่ยนรูปแบบใบหน้าเริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยแล้ว รวมไปถึงการนำเสนอข่าวที่แสดงถึงความมหัศจรรย์ของการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงรูปใบหน้า เช่น บังอรอน อาชญากรตัวร้ายที่มีคดีเรื่องยาเสพติด ถูกนำเสนอว่าได้ผ่าตัด ศัลยกรรมใบหน้าใหม่ ทำเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้เวลาในการสืบสวนและตามจับ จนทำให้บังอรอนรอดพ้นจากการถูกจับมาได้ต่อหลายครั้ง เพราะใบหน้าที่เปลี่ยนไปของบังอรอน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสับสน แต่ก็ไม่มีที่ยืนยันว่าบังอรอนได้ทำการศัลยกรรมเปลี่ยนแปลงใบหน้าจริงหรือไม่ เนื่องจากข่าวที่นำเสนอได้เพียงแต่ตั้งข้อสงสัยว่าเหตุใด บังอรอนจึงมีช่องทางในการหลบหนีมากมาย จนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถจับกุมได้

บริบททางด้านสังคมไทยในขณะนั้น ส่งผลต่อการดำเนินเรื่องของตัวละครในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจด้วย รวมไปถึงเรื่องวิวัฒนาการทางการแพทย์ทางด้านศัลยกรรมใบหน้าที่ละครได้นำเสนอ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ใหม่มากและยังไม่แพร่หลายในเมืองไทยดังเช่นยุคปัจจุบัน การศัลยกรรมใบหน้าให้ออกมาในรูปแบบใหม่แตกต่างจากเดิม ต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ซึ่งตัวละครอย่างโหนกที่เป็นแค่สาวใช้ ไม่มีทางเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้แน่นอน รวมไปถึงแพทย์เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี สร้างเนื้อเรื่องให้มีความน่าสนใจและตื่นเต้นว่าเหตุใดตัวละครอย่างโหนกจึงสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่แบบนั้นได้ น้อยคนนักที่จะเข้าถึงได้ในขณะนั้น

บริบททางสังคมของผู้ประพันธ์

รูปแบบความสัมพันธ์ในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจก่อนที่โหนกจะได้รับการศัลยกรรมใบหน้า จากรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจช่วงก่อนที่โหนกจะได้รับการศัลยกรรมทางใบหน้า จิตต์ศจี นางเอกของเรื่องซึ่งเป็นเจ้านายของโหนก จิตต์ศจีและโหนกถูกแบ่งแยกด้วยสถานะภาพทางชนชั้นทางเศรษฐกิจ จิตต์ศจีเป็นผู้ดีเก่า มีทรัพย์สินสมบัติมากมาย ส่วนโหนกอยู่ในฐานะคนดูแลบ้านมีสถานะภาพที่ต่ำที่สุดในคฤหาสน์หลังนี้ จิตต์ศจีจึงปรากฏอยู่บนตำแหน่งยอดของปิรามิด ส่วนโหนกในฐานะที่เป็นคนดูแลบ้านนั้นอยู่ในตำแหน่งต่ำสุดนั่นก็คือฐานปิรามิด ในความสัมพันธ์รูปแบบนี้นักเขียนบทเองมีบริบททางสังคมในช่วงนั้นที่ตนเองทราบ

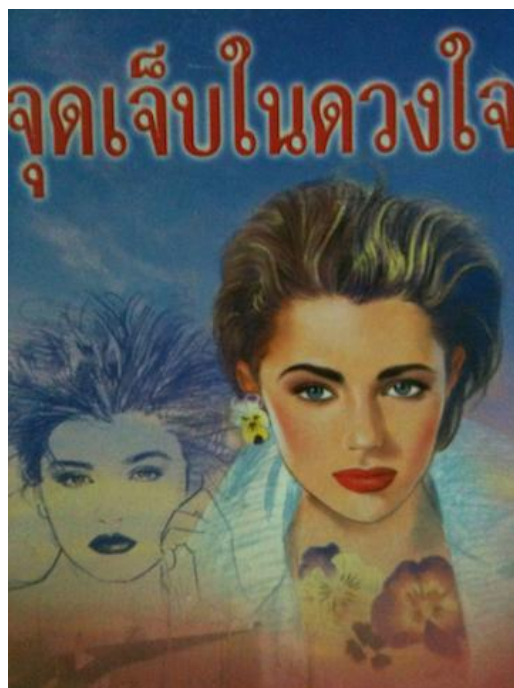
และรับรู้ คือรูปแบบความสัมพันธ์แบบนี้พบได้ในสังคมไทยปัจจุบัน ยุคที่แบ่งแยกสถานภาพทางชนชั้นเศรษฐกิจ สถานภาพของตนเองนั้นจะถูกกำหนดจากฐานะทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงหน้าที่การงานของตนเอง นอกจากนี้การที่ผู้หญิงต้องพึ่งพารูปทรัพย์ของตนเอง ดังเช่นโหนก ที่มีใบหน้าอัปลักษณ์ สะท้อนภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มองคนและตีคุณค่าจากรูปลักษณ์ภายนอกและฐานะทางเศรษฐกิจ

โหนกเกิดในคฤหาสน์หลังนี้ พร้อมกับจิตต์ศจี คุณนายเจริญศรีเจ้าของคฤหาสน์ เลี้ยงดูเอ็นดูโหนกเหมือนญาติ เนื่องจากแม่เลี้ยงแม่ของโหนกอาศัยและทำงานในคฤหาสน์นี้มานาน คุณนายเจริญศรีส่งเสริมและให้ไปเรียนที่เดียวกันกับจิตต์ศจีลูกสาวของตนเอง รวมไปถึงจิตต์ศจีที่เอ็นดูโหนกเหมือนน้อง แบ่งปันสิ่งของที่ตนเองใช้มาให้โหนกเสมอ แต่โหนกเองสับสนในความสัมพันธ์รูปแบบนี้ ไม่มีความชัดเจนว่าโหนกอยู่ในสถานะไหนของคฤหาสน์หลังนี้ คือ เอ็นดูเหมือนน้อง แต่ต้องอาศัยอยู่ในเรือนคนใช้ และคอยดูแลรับใช้ทั้งจิตต์ศจีและคุณนายเจริญศรี สิ่งเหล่านี้เป็นภาพที่อธิบายถึงบริบททางสังคมที่มีผลต่อโหนก เหมือนในสังคมไทย ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและสาวใช้เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เด่นชัดแบบความสัมพันธ์ของอาชีพอื่นๆ แต่สาวใช้เป็นอาชีพในสังคมไทยที่มันทับซ้อนกันอยู่ระหว่างสองวิถี คือวิถีแบบเดิมที่นายจ้างเลี้ยงรุ่นพ่อแม่มา เมื่อมีลูกมีหลานเกิดมา นายจ้างก็เอ็นดู ดูแลเหมือนคนในครอบครัว แต่อยู่สถานะของคนใช้ของบ้าน ไม่มีเงินเดือน ไม่มีค่าจ้าง เนื่องจากนายจ้างถือว่าให้ที่อยู่หลับนอน อาหาร และดูแลเหมือนญาติ

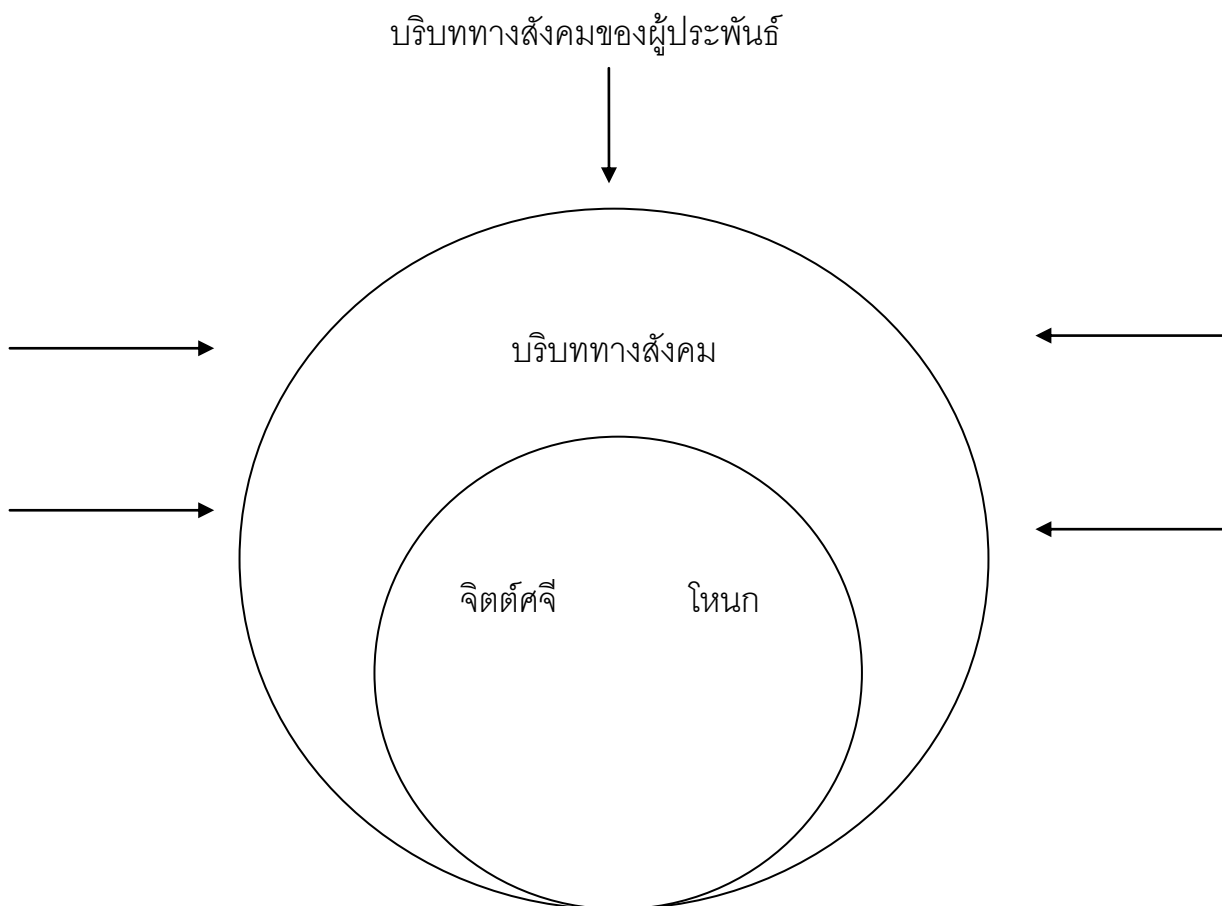
ดังเช่นรูปแบบของสังคมไทยก่อนเลิกทาส คนไทยส่วนใหญ่ในอดีต จึงสำนึกในบุญคุณของนายจ้างหรือเจ้านายที่ตนเองและครอบครัวได้พึ่งพิง ไม่สามารถทดแทนบุญคุณได้หมด ตลอดชีวิตยังให้ไม่หมด เหมือนกับคุณนายเจริญศรีและจิตต์ศจีที่เข้าใจว่าตนเองนั้นมีพระคุณต่อครอบครัวโหนกเพราะคอยดูแลให้ที่พักอาหารการกินอย่างดีแก่ครอบครัวของโหนก แม่เลี้ยงของโหนกจึงมักจะพูดเสมอว่า บุญคุณของคุณนายเจริญศรีใช้เท่าไรก็ไม่หมด โหนกมักจะถูกดูด่าว่ากล่าวเวลาที่โหนกแสดงท่าทีที่ไม่เคารพจิตต์ศจีหรือคุณนายเจริญศรีว่าเป็นคนเนรคุณ หรือไม่สำนึกว่าตนเองนั้นอาศัยพึ่งพาบุญคุณของคุณนายเจริญศรีและจิตต์ศจีอยู่

รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจนั้นถูกอุ้มสมโดยบริบทของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนาน เรื่องความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ โดยมีมุมมองเฉพาะของฝ่ายผู้ให้อย่างเจ้าของบ้านหรือนายจ้างว่ามีพระคุณอย่างไม่สิ้นสุด ไม่ได้มองถึงมุมมองของลูกจ้างว่าสิ่งที่พวกเขาทำมานั้นก็มากพอหรือเกินกว่าบุญคุณที่เจ้าของบ้านหรือนายจ้างมอบให้ ซึ่งในขณะที่ละครออกฉายในช่วงปี พ.ศ.2541 บริบททางสังคมรูปแบบนี้ยังมีอยู่

รวมไปถึงการที่โหนดถูกสังคมกีดกันและไม่ยอมรับ ละครแสดงให้เห็นถึงความเจ็บปวดรวดร้าวของมนุษย์คนหนึ่งที่ถูกสังคมผลักให้เป็นอื่น เพียงเพราะรูปลักษณ์ใบหน้าอัปลักษณ์ เป็นที่มาของการเกิดแรงปรารถนาสูงสุด(Super Objective) ของโหนด เพื่อให้ตัวละครต้องก้าวพ้นจากความเจ็บปวดเหล่านี้ วิธีเยียวยาของโหนดที่มีต่อปัญหาเหล่านี้ จึงถูกเลือกวิธีที่ไม่ถูกต้องและเลวร้ายมาใช้ในการเยียวยาความเจ็บปวดนั้น

รูปของโหนดหลังได้รับการศัลยกรรมบนหน้าปกหนังสือนวนิยายเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ

รูปแบบความสัมพันธ์ในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจหลังจากที่โหนกได้รับการคัดลอกกรรมใบหน้า

หลังจากที่โหนกได้รับการคัดลอกกรรมใบหน้าทำให้โหนกมีใบหน้าที่สวยงามจนไม่มีใครจำได้ว่ารูปร่างและใบหน้าที่สวยงามนี้คือโหนกสาวใช้ที่มีรูปร่างหน้าอัปลักษณ์มาก่อน สถานะภาพของโหนกได้ถูกเลื่อนขั้นขึ้นมาเทียบเท่ากับจิตต์ศลี ด้วยรูปทรัพย์ที่งดงามรวมไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจของโหนกที่มีเงินใช้จ่ายได้ตามอำเภอใจ จากนายแพทย์บรรเจิดที่หลงใหลในความงามของโหนก จนยอมปรนเปรอโหนกทุกอย่าง บริบททางสังคมที่นักเขียนบทได้สอดแทรกผ่านการทำช่วงนี้ของตัวละครคือ สะท้อนภาพความฟุ้งเฟ้อ และเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ สังคมที่มองแต่เปลือกนอก วัตถุนิยมค่าความดีเงินทองและการแต่งกาย รวมไปถึงการร้านเสนอกภาพของหญิงสาวอย่างโหนกที่พยายามดิ้นรนไปสู่วิถีชีวิตที่ตนเองคิดว่าเหมาะสมกับตนเอง คิดว่าความร่ำรวยคือทางออกของทุกอย่าง

อมรศรี เย็นสำราญ นักเขียนบทละครโทรทัศน์ เรื่อง จุดเจ็บในดวงใจ ที่ฉายทางโทรทัศน์ เมื่อปี พ.ศ.2541 ได้กล่าวถึงตัวละคร โหนกว่า

“ตัวละครอาจมีความผิดพลาดบางอย่างในลักษณะนิสัย แต่โหนกหรืออีไฟก็มีพลังแห่งการต่อสู้ โหนกเป็นตัวละครที่ได้รับความเจ็บปวดจากร่างกายของตนเอง ความเจ็บปวดไม่ถูกสร้างขึ้นจากสิ่งแวดล้อมรอบกายนอกหรือการกระทำของตัวละครตัวอื่นๆ ซึ่งแม้แต่คนเขียนบทละครโทรทัศน์อย่างตัวเราเอง แม้แต่ตอนเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่องนี้ยังรู้สึกเจ็บไปด้วยกับตัวละครจริงๆ”¹¹

มีหลายๆฉากที่โหนกมักแสดงออกถึงความเกลียดชังและรังเกียจความอัปลักษณ์ของตนเอง เช่นคำพูดของโหนกที่พูดกับแม่สามารถสะท้อนถึงความเจ็บปวดและไม่พอใจในรูปร่างหน้าตาของโหนกเอง

โหนก : “อย่ามาว่าโหนกนะแม่ ถ้าส่องแล้วสวยขึ้นได้ละก็ โหนกจะนอนส่องมันทั้งวันทั้งคืนเลย ที่นั่งมองยิ้มนั่งมองอยู่นี้เพราะเจ็บใจ เจ็บใจว่าทำไมไฉ่หน้ามันถึงได้ไม่เหมือนผู้เหมือนคนเขา ทำไมแม่ ทำไม”¹²

โหนกตัดพ้อโชคชะตาของตนเองกับพี่ชาย

โหนก : “เออ พี่ลองหน้าไม่เป็นอย่างฉันทิ้งก็แล้วไป คอยดูนะถ้าฉันทสวยละก็ ฮืม! วันหนึ่งเถอะ โหนกคนนี้ จะต้องสวยให้ได้”¹³

¹¹ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 4 เมษายน 2554

¹² บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 1 ฉากที่ 3,2541

¹³ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 1 ฉากที่ 9,2541

เรื่องย่อ “จุดเจ็บในดวงใจ”

ในละครโทรทัศน์เรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” ตัวละครเพศหญิงที่มีความโดดเด่นและเป็นตัวเอกของเรื่อง ชีวิตที่พลิกผันจากคนหน้าตาอัปลักษณ์จนกลายเป็นหญิงสาวหน้าตางดงาม รูปร่างสวยงาม แต่สุดท้ายความทะเยอทะยานและความอหังการของตัวละครทำให้ความสวยงามที่ได้รับกลับกลายเป็นความอัปลักษณ์หวนย้อนมาดังเช่นที่เคยเป็นในอดีต ตัวละครเป็นสาวใช้ มีชื่อจริงว่า “เจรีียง” แต่มักถูกคนทั่วไปเรียกว่าว่า “โหนก” เพราะมีใบหน้าที่อัปลักษณ์มาแต่กำเนิด อาศัยอยู่กับแม่และพี่ชายที่ชื่อว่าจำลองในเรือนคนรับใช้ ชีวิตของโหนกเริ่มต้นจากการที่โหนกมักถูกล้อเลียนเรื่องใบหน้าที่อัปลักษณ์ตั้งแต่เด็กจนโต รวมไปถึงจากเพื่อนของเจ้านาย โดยเฉพาะ บุศรินทร์ อยู่บ่อยๆ ปมด้อยที่โหนกมีใบหน้าอัปลักษณ์และถูกล้อเลียนและถูกรังเกียจ สร้างความปวดร้าวและเกลียดคนทีล้อเลียนเธอ “โหนก” อาจมีมุมที่เศร้าสร้อย หมดอาลัยตายอยากกับชีวิต แต่ก็ได้ตัวละครสาวใช้ข้างบ้านที่ชื่อ “ออม” ที่คอยรับฟังปัญหาและเรื่องราวชีวิตของโหนกในแต่ละวัน

โหนกริษยาคนที่สวยงามกว่าเธอเพราะการถูกเปรียบเทียบกับจิตต์ศจีเจ้านายของโหนกอยู่ตลอดเวลา

โหนก : “ฉันไม่ได้อยากหาเรื่องใครซักหน่อย ไม่เคยนึกอยากจะคุยกับมนุษย์หน้าไหนทั้งนั้นแหละ เกลียดๆ เกลียดทุกคนในโลกที่สวยกว่าฉัน”¹⁴

โหนกคิดว่าการที่จิตต์ศจีสงสารเธอและทำดีต่อเธอ รวมไปถึงการให้เสื้อผ้าและสิ่งของที่จิตต์ศจีไม่ใช้แล้วให้กับเธอ เพราะจิตต์ศจีนั้นสมเพชในรูปร่างของโหนก โหนกแอบหลงรักวีรพล คู่หมั้นของจิตต์ศจี เพราะวีรพลไม่เคยล้อเลียนโหนก หน้าซ้ำครั้งหนึ่งวีรพลเคยชมโหนกว่ามีดวงตาที่สวยงามต่อหน้ากลุ่มเพื่อนของเขา ทั้งยังช่วยเหลือให้กำลังใจโหนกสารพัด จนทำโหนกคิดว่า

¹⁴ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 1 ฉากที่ 24,2541

วีรพลมีใจให้กับเธอ โหนกทนทำงานเป็นสาวใช้อยู่ได้สักพัก จนทนการล้อเลียนจากบุศรินทร์และสุเมธเพื่อนของจิตต์ศจีและวีรพลไม่ไหว โหนกตัดสินใจหนีออกจากบ้าน ทั่วๆที่เป็นห่วงแม่ที่เลี้ยงดูตนมา โหนกหนีออกจากบ้าน จนบังเอิญไปพบกับครอบครัวนายแพทย์บรรเจิดและภรรยาชาวญี่ปุ่นที่ชื่อมิชิโกะ ซึ่งโหนกมาทราบทีหลังว่า ตัวสามีนั้นเป็นแพทย์ศัลยกรรมมือหนึ่ง

นายแพทย์บรรเจิดเสนอที่จะช่วยผ่าตัดใบหน้าของโหนกให้กลับมาเป็นปกติเพราะซาบซึ่งบุญคุณที่โหนกได้ช่วยชีวิตของเขาจากการถูกยิงได้อย่างบังเอิญ โหนกตัดสินใจที่จะเข้ารับการผ่าตัดแม้ว่าการผ่าตัดจะมีความเสี่ยงอยู่มากก็ตามเพราะไม่มีทางเลือก หลังการผ่าตัดเสร็จ โหนกค่อยๆแกะผ้าคลุมหน้าออกมา แล้วส่องกระจก โหนกตะลึงในใบหน้าใหม่ของตัวเอง ที่งดงามมากกว่าจิตต์ศจี ไม่เพียงแต่โหนกเท่านั้น นายแพทย์บรรเจิดเองที่ผ่าตัดให้โหนกเองก็หลงใหลใบหน้าของโหนกเช่นกัน นายแพทย์บรรเจิดเกิดอาการหึงหวงโหนก ไม่อยากให้โหนกออกไปไหนให้โหนกคอยดูแลบ้านและดูแลภรรยาของตนเอง โหนกซาบซึ่งในน้ำใจของครอบครัวนายแพทย์บรรเจิดมาก จึงดูแลปรนนิบัติอย่างดี จนมาวันหนึ่งนายแพทย์บรรเจิด ที่ได้แอบหลงใหลความงามของโหนก พยายามจะข่มขืนโหนก โหนกต่อรองว่า โหนกจะเป็นภรรยาของนายแพทย์หากนายแพทย์เลิกกับมิชิโกะ ด้วยความลุ่มหลงในความงามของใบหน้าของโหนกนายแพทย์ตอบตกลง มิชิโกะเสียใจมาก ไม่คิดว่าโหนกจะทำแบบนี้ โหนกดีใจมาก โหนกคิดว่าความสวยทำให้โหนกมีทุกสิ่งทุกอย่าง

หลังจากโหนกอยู่กินกับนายแพทย์ โหนกส่งเงินให้แม่มากขึ้น แม่ของโหนกเองคิดว่าโหนกลูกสาวของตนเสียชีวิตไปแล้ว พอได้รับเงินก็เกิดความสงสัยว่าโหนกอาจจะมีชีวิตอยู่ แม้โหนกจะมีชีวิตที่สุขสบาย มีเงินทองใช้ไม่ขาดมือ ได้รับการดูแลอย่างดีจากนายแพทย์บรรเจิด แต่โหนกไม่พอใจ เพราะเป้าหมายหลักของโหนกคือการกลับไปค้นหาสันต์ของจิตต์ศจีและแย่งวีรพลมาจากจิตต์ศจี ที่ตอนนี้โหนกสวยกว่าเธอคนนั้นแล้ว รวมทั้งการกลับไปแก้แค้นกลุ่มเพื่อนของจิตต์ศจีและวีรพลที่คอยล้อเลียนเธอตลอดเวลาที่เธอมีใบหน้าอัปลักษณ์ โหนกตั้งใจจะทำให้สุเมธนั้นตกหลุมรักในความงามของเธอจนต้องเลิกกับบุศรินทร์ โหนกมีความสุขมากที่มีใบหน้าที่งดงามชวน

หลงไหล แต่สุดท้ายโหนกกลับมามีใบหน้าอัปลักษณ์เช่นเดิม เพราะความทะเยอทะยานของตนเอง โหนกโดนน้ำกรดที่ตั้งใจนำไปสาธิตใส่จิตต์ศจี กระเด็นใส่ใบหน้าตนเอง

บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับตัวละครในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ

ภาพของตัวละครหญิงในเรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” โหนก เป็นตัวละครที่มีความโดดเด่นมาก ในละครเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ มีความแตกต่างและน่าติดตามมากกว่าตัวละครนางเอกของเรื่อง อย่าง “จิตต์ศจี” บริบทรอบตัวละคร อย่างเช่น การตัดสินใจของตัวละคร จนนำไปถึงภาวะที่ตัวละครสามารถคลี่คลายปมปัญหาได้ วัฒนธรรม หรือช่วงเวลาตัวละครปรากฏ สถานที่ อาชีพหรือสถานภาพทางสังคมของตัวละครคือ บริบทที่สามารถหล่อหลอมตัวละครอย่าง “โหนก” ให้มีความสมจริง และโดดเด่น หล่อหลอมและสร้างให้โหนกมีพฤติกรรมการแสดงออกที่หลากหลาย ไม่แบนราบดูเป็นมิติ มากกว่าตัวละครที่เป็นนางเอกอย่าง “จิตต์ศจี”

วัฒนธรรม

ในเรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” บริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย สังคมไทยที่เคยอยู่กันแบบสันโดษเรียบง่าย และเคยมีความสงบสุขร่มเย็นแบบง่ายๆ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการเปิดประเทศ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีแต่ความเร่งรีบ เห็นแก่ตัว ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ คือ ยกย่องเทิดความร่ำรวยมากกว่าความดีนอกจากนี้วัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันที่มักจะคอยดูถูกและเหยียดกัน กลุ่มคนที่มีชนชั้นและรูปร่างหน้าตาแตกต่างจากตน ให้การยกย่องกับทรัพย์สินเงินทอง บูชาความร่ำรวยต่างๆ มีสังคมของตนเอง พยายามกีดกันกลุ่มคนอื่น ๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับพวกตน เหมือนเป็นการไม่ยอมรับร่วมกลุ่มภายในสังคมและสถานภาพที่ด้อยต่ำของกลุ่มคนที่ยากจนและสถานภาพที่ด้อยต่ำ

โหนก เป็นตัวละครที่ถูกหล่อหลอมและถูกสังคมรอบตัวของโหนกพยายามกดดันและหล่อหลอมให้โหนกพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมในขณะนั้น โหนก มีความรู้สึกแปลกแยก

เพราะสภาพร่างกายของตนที่แตกต่างจากคนอื่นในสังคม การต้องการเอาตัวรอดภายในสังคม เช่นนี้ สังคมบริโภคนิยม ที่มองคนเพียงรูปลักษณ์ภายนอก ทำให้โหนกต้องใช้ความพยายามและความทะเยอทะยานอย่างมากในการหล่อเลี้ยงจิตใจให้แข็งแกร่ง เพื่อฝ่าฟันอุปสรรคที่อยู่รอบตัวให้ได้ ความทะเยอทะยานของโหนกนั้นตัวละครรอบข้างนอกจากสามารถสังเกตและรับรู้ได้ว่าโหนกนั้นมีความมั่นใจและทะเยอทะยานสูงมาก โหนกมักพูดและแสดงออกอย่างชัดเจนว่าตนเองจะต้องมีชีวิตที่ดีกว่านี้ให้ได้

โหนกพูดกับแม่

โหนก : “หนูนะไม่เชื่ออะไร ไม่เชื่อใครทั้งนั้น หนูเชื่อตัวของหนูเอง ตราบใดที่หนูยังหน้าเป็นหน้ากากผีอยู่อย่างนี้ ชีวิตหนูไม่มีทางดีขึ้นหรอก”¹⁵

โหนก เป็นตัวละครที่คอยรองรับอารมณ์ของกลุ่มคนที่มีสถานภาพทางชนชั้นเหนือกว่า วัฒนธรรมแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อคนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า ยังมีอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน โดยเฉพาะ ในฐานะ คนรับใช้หรือแม่บ้าน แม้จะต่างจากการปฏิบัติแบบทาสในสมัยก่อน แต่ความหมายของคนรับใช้ คือคนที่คอยดูแล คอยปรนนิบัติให้เจ้านายพึงพอใจในทุกๆ ด้านๆ นอกเหนือจากปัจจัยทั้งสิ้น ที่ต้องคอยสร้างความพึงพอใจให้แก่เจ้านายแล้ว การเป็นที่รองรับอารมณ์ของเจ้านายอาจเป็นหน้าที่เพิ่มเติมในอีกหน้าที่นอกเหนือจากการดูแลและกิจกรรมต่างๆ ภายในบ้าน การถูกเหยียดหยันจากกลุ่มเพื่อนของเจ้านาย ทำให้ลักษณะพฤติกรรมของโหนก แสดงออกด้วยท่าทีที่ก้าวร้าวมีความเก็บกด ตื้อเจียบ และโกรธแค้น คนที่มักชอบล้อเลียนเธอ โดยเฉพาะเพื่อนของจิตต์ศวีทั้งสองคน การถูกดูถูกและล้อเลียน ทำให้เธอน้อยเนื้อต่ำใจในสถานภาพของเธอ จนหล่อหลอมให้เธอกลายเป็นคนทะเยอทะยาน

¹⁵ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 1 ฉากที่ 26,2541

โหนก มีอาชีพเป็นสาวใช้ในคฤหาสน์ของคุณนายเจริญศรี จิตต์อารี โหนกอาศัยอยู่กับแม่ และพี่ชายที่ชื่อว่าจำลอง โหนกจำความได้ว่า เธอเกิดมาในคฤหาสน์หลังใหญ่นี้พร้อมกับแม่ที่ดูแลเธอมาตลอด วัฒนธรรมและสถานภาพของโหนกไม่ต่างจากทาสในยุคสมัยอดีต เพียงแต่ครอบครัวของโหนก ได้รับการดูแลอย่างดีจากเจ้านายอย่างคุณนายเจริญศรี ให้การศึกษาแก่โหนกและพี่ชายของเธอ ด้วยการที่เธอมีหน้าอัปลักษณ์ โหนกมักขาดความเชื่อมั่นและน้อยใจในตัวเองเสมอ โหนกจึงลาออกจากโรงเรียน และมาช่วยยายดูแลบ้านคุณนายเจริญศรี แต่โหนกไม่เคยชอบอาชีพนี้เลย โหนกมักจะแสดงออกถึงความไม่พอใจต่อตำแหน่งและสถานภาพของตนเองภายในคฤหาสน์หลังนี้

โหนกพูดกับพี่ชาย และบ่งบอกถึงความทะเยอทะยานที่จะต้องหลุดพ้นจากการเป็นแม่บ้านหรือคนรับใช้คฤหาสน์นี้

โหนก : “เรื่องอะไรจะต้องตายก่อนคนอื่นล่ะ ฉันจะไม่รีบตายนักหรือพี่ ยิ่งไงก็ต้องอยู่รอให้ถึงวันที่ฉันจะได้หัวเราะเยาะคนอื่น ทำให้คนอื่นรู้จักความเจ็บปวด อย่างที่ฉันเจอชะบ้าง แล้วก็ข้อสำคัญฉันจะต้องได้แต่งงานกับคุณพล”¹⁶

โหนก : “พี่จะยอมเป็นคนใช้เค้าทั้งชาติก็ตามใจพี่เถอะ ฉันเคยบอกแล้วใช้มัยว่าคนอย่างฉันนะจะต้องไปให้พ้นจากตรงนี้ให้ได้”¹⁷

นอกจากนี้โหนกก็ไม่ต่างจากหญิงสาววัยรุ่นทั่วไป ที่ชอบแต่งกายสวยงามการแต่งกายของโหนกในเรื่อง วิถีดั้งเดิมเสื้อผ้าเป็นเครื่องมือนในการบ่งบอกของสถานะภาพทางชนชั้นกลุ่มคนได้อีกรูปแบบหนึ่ง บทประพันธ์เดิมที่เป็นละครวิทยุนั้น ถูกสร้างขึ้นในบริบททางสังคม ปี พ.ศ.2519 ใช้เรื่องการเปลี่ยนแปลงเสื้อผ้า รวมไปถึงการแต่งกาย แสดงถึงสถานภาพในขณะนั้น เช่น หลังจากที่โหนกได้รับศัลยกรรมมีใบหน้าที้งงดงามแล้วการแต่งกายของโหนกเปลี่ยนไป ส่วนช่วงที่โหนกยัง

¹⁶ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 3 ฉากที่ 11,2541

¹⁷ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 5 ฉากที่ 20,2541

อาศัยอยู่ในคฤหาสน์นั้น การรับเอาเสื้อของจิตต์ศจี ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในเชิงให้เห็นว่า จิตต์ศจีเป็นคนใจดี คือ สถานะภาพของจิตต์ศจีที่สูงกว่าโหนก แต่ยังมีน้ำใจแบ่งเสื้อผ้าที่มีราคาให้โหนกที่มีชนชั้นต่ำกว่าตนเอง ละครได้ใช้เงื่อนไขข้อนี้ให้ทางสังคมในความหมายทางยุคสมัย พอละครถูกนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ในปี พ.ศ.2541 เมื่อนำเอารูปแบบบรรทัดทางสังคมเดิมมาใช้ แต่ไม่ได้คงความหมายเดิมในเรื่องชนชั้นดังเช่นในอดีต แต่ถูกนำมาใช้ในความหมายใหม่ มีความใกล้เคียงกับความหมายเดิมบ้างเล็กน้อย ในรูปแบบบรรทัดทางสังคมปัจจุบัน การแต่งกายไม่ได้บ่งบอกถึงสถานะทางชนชั้นเช่นในอดีตแต่ยังมีตกค้างอยู่ในคนบางกลุ่มบางพวกบ้าง การแต่งกายรวมไปถึงเสื้อผ้าในปัจจุบันนั้นอิงตามกระแสความนิยมในช่วงนั้น แฟชั่นเสื้อผ้า กลายเป็นเรื่องของการเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว การที่เราจะสามารถเปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายให้ทันสมัยตามกระแสที่ไหลผ่านอย่างรวดเร็วนั้นคนที่จะสามารถตามกระแสรูปแบบของการแต่งกายได้ต้องถือว่าเป็นคนมีเงิน มีอันจะกิน

ด้วยบริบททางด้านวัฒนธรรมที่เริ่มเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อ การกำหนดพฤติกรรมของตัวละครอย่างโหนก โหนกหลงรักเพื่อนชายคนสนิทของจิตต์ศจีเจ้านายของตนเอง โหนกคิดเข้าข้างตนเองว่าที่ชายหนุ่มคนนั้นหลงรักจิตต์ศจีเพราะความสวยงามของจิตต์ศจี หากโหนกมีความสวยงามไม่อัปลักษณ์ ชายคนนั้นย่อมต้องเลือกโหนกมากกว่าจิตต์ศจีอย่างแน่นอน แนวคิดของโหนกสะท้อนถึงสภาพวัฒนธรรมในยุคคนนั้นได้เป็นอย่างดี ในสังคมที่ผู้คนถูกกำหนดให้แข่งขันกันบริโภคสัญลักษณ์ เราต่างมุ่งไขว่คว้า ภาพลวงตา และสมยอมหรือยอมจำนนอยู่กับ สภาพชีวิตที่กลวงเปล่า ไม่มีเวลาใส่ใจกับการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับคุณค่าชีวิตของตนเอง และคุณค่าความเป็นมนุษย์ของกันและกัน การมองคนอย่างฉาบฉวย ภาพของการแต่งตัวสวย สง่า หรูหรา มีทรัพย์สินเงินทองมากมายมักถูกยกย่องและเชิดชู มากกว่าความดีของจิตใจและการแสดงออกทางพฤติกรรม โหนกจึงมีความทะเยอทะยาน และพยายามทำให้ตนเองสามารถก้าวขึ้นไปร่วมกลุ่มกับคนในสังคมยุคบริโภคนิยมให้ได้

วัฒนธรรมบริโภคนิยม แทรกซึมเข้าสู่ตัวบุคคลโดยเฉพาะโหนก โดยที่บางครั้งโหนกเองก็ไม่วู้ตัวและสิ่งนั้นส่งผลต่อวัฒนธรรมเดิมของตัวเองละคร เช่น โหนกจากเดิมที่เป็นคนจิตใจดี แม้จะมีนิสัยทะเลาะเถียงกันบ้าง แต่โหนกไม่เคยที่จะใช้วิธีต่างๆที่เลวร้ายในการบรรลุเป้าหมาย แต่เมื่อโหนกเปลี่ยนไปจากเดิม สวยขึ้นจากทำศัลยกรรม มีทรัพย์สินเงินทองมากขึ้น แต่จิตใจของโหนกกลับดิ่งลง ความโลภอยากได้ในทุกสิ่งทุกอย่างของโหนก โหนกเริ่มยึดติดอยู่กับความเจริญของวัตถุข้าวของต่างๆ คิดว่าถ้ามีวัตถุต่างๆ มาก เช่น มีรถยนต์ มีเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ มีเครื่องปรับอากาศ พัดลม วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งของต่างๆ เหล่านี้แล้ว หมายถึงว่ากำลังมีความเจริญ ใ้แก่ ทุกคนจะต้องชอบโหนก โดยเฉพาะวีรพลชายที่โหนกแอบหลงรัก นอกเหนือจากนั้นการที่โหนกพยายามให้ผู้ชายทุกคนที่เกี่ยวข้องกับตัวเองตกหลุมรักเธอรวมไปถึงการทำร้ายจิตใจของผู้มีพระคุณที่ช่วยเหลือโหนก พฤติกรรมของตัวเองที่โหนกสะท้อนออกมาเป็นเพียงความเจริญทางด้านวัตถุแต่ความเจริญทางด้านจิตใจกับต่ำลง ละเลยความดีงามที่แท้จริงของตัวเองตนไป

นอกจากบริบททางด้านวัฒนธรรมที่มีส่วนในการหล่อหลอมให้ตัวละครมีลักษณะ และกำหนดแนวคิดของพฤติกรรมต่างๆแล้ว ความเชื่อในด้านศาสนาหรือลัทธิต่างๆ ก็มีส่วนอยู่ไม่น้อยที่เป็นองค์ประกอบหลักของบริบทตัวละครในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ เหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นในพื้นที่ของประเทศไทยใจกลางเมืองหลวงอย่างกรุงเทพ ส่วนใหญ่ประชากรของประเทศไทยนับถือศาสนาพุทธ ตัวละครต่างๆในเรื่องนี้จึงมีหลักความเชื่อและแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจทางศาสนา คือ ศาสนาพุทธ สิ่งที่ตอกย้ำว่าตัวละครส่วนใหญ่ในเรื่องนับถือศาสนาพุทธ คือ การดักบาตร การทำบุญ เป็นต้น นอกจากนี้ ความเชื่อต่างๆในการกำหนดการกระทำและการแสดงออกของตัวละครยังเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาพุทธ ไม่ว่าจะเป็น แนวคิดเรื่องการกตัญญูรู้คุณต่อบุคคลที่เลี้ยงดูมา อย่างโหนก ที่รักแม่ และคอยดูแลยายตลอดเวลาแม้จะออกไปจากคฤหาสน์ของคุณนายเจริญศรีแล้ว ยังคอยสอบถามเขียนจดหมายสารทุกข์สุกดิบจากเพื่อนข้างบ้านเสมอว่า ยายตนเองเป็นอย่างไร ส่งเงินมาให้ยายของตนเองใช้สอยตลอด แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรม ที่สะท้อนผลการกระทำต่างๆของโหนกตัวละครที่ดำเนินเรื่องหลักจากจุดเริ่มต้นจนไปถึงจุดต่ำสุดของผลการกระทำที่ตนเองได้ทำขึ้น

สถานภาพ

ในยุคสมัยสังคมปัจจุบัน สถานภาพ คือ ตำแหน่งของบุคคลหรือตัวละครในเรื่องที่ถูกกำหนดโดยสังคมหรือหน้าที่ที่สามารถแปรเปลี่ยนได้ บุคคลเดียวสามารถมีหลายบทบาทและหลายหน้าที่ได้ ในเรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” โหนกเป็นตัวละครที่มีความหลากหลายทางด้านสถานภาพมาก ด้วยลักษณะนิสัยที่มีความทะเยอทะยานของตัวละคร ที่พยายามผลักดันให้ตนเองขยับเลื่อนสถานะจากคนรับใช้เป็นผู้ดีมีอันจะกิน ความหลากหลายของพฤติกรรมและบทบาทหน้าที่ที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานภาพต่างๆของโหนกจึงมีความน่าสนใจและน่าติดตาม

โหนกเกิดในคฤหาสน์ของคุณนายเจริญศรี โหนกจึงมีความผูกพันกับแม่มาก คอยให้คำปรึกษาและสอนโหนกให้ช่วยทำงานบ้านภายในบ้านของคุณนายเจริญศรี บทบาทหน้าที่ของความเป็นลูกอย่างโหนกสะท้อนออกมาในรูปแบบความกตัญญู ที่โหนกมักจะคอยดูแลแม่เวลาเจ็บป่วย แม้แต่โหนกหนีออกจากคฤหาสน์คุณนายเจริญศรีไปแล้ว โหนกยังคอยส่งเงินและสอบถามสารทุกข์สุขดิบความเป็นไปของแม่กับเพื่อนสาวข้างบ้านเสมอๆ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในสถานภาพที่ต่ำสุดภายในคฤหาสน์แต่ ครอบครัวของคุณนายเจริญศรีก็รักและคอยเมตตาโหนกเหมือนคนในครอบครัวคนหนึ่ง โหนกไม่เคยได้รับคำดูถูกหรือเหยียดจากคุณนายเจริญศรีหรือจิตต์ศวีลูกสาวเลย โดยเฉพาะจิตต์ศวีนั้นคอยดูแลเอาใจใส่โหนกให้การศึกษาโหนก ดังเช่น น้องสาวของเธอเอง แต่โหนกกลับไม่คิดเช่นนั้น แม้จะมีความสุขดีภายในครอบครัวของคุณนายเจริญศรี แต่โหนกกลับถูกเยาะเย้ยในความอับลัษณ์จากเพื่อนๆของจิตต์ศวีและถูกกันไปจากพื้นที่ กลายเป็นคนชายขอบ ไม่มีใครต้องการจุดนี้เองจึงสร้างความริษยาให้แก่โหนก รวมไปถึงการที่โหนกมักจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับจิตต์ศวีที่มีหน้าตาสวยงาม กิริยามารยาทเรียบร้อย ทำให้โหนกเกลียดในความอับลัษณ์ของตนเองพร้อมกับริษยาจิตต์ศวีที่มีแต่คนชื่นชม

โหนดพบกับพี่ชายแสดงถึงความน้อยเนื้อต่ำใจในสถานภาพของตนเอง

โหนด : “ก็ไม่ต้องพูด ไม่ต้องพูดบ้าอะไรทั้งนั้น สักวันหนึ่งฉันจะเป็นทุกอย่างที่พี่พูดว่าฉันไม่มีทางเป็นไปได้ พี่คอยดูไปก็แล้วกันฉันจะเป็นทั้งคุณหญิง คุณนาย เมียน้อยเสีย เอาให้ครบไปเลย”¹⁸

ความน้อยใจและรู้สึกว่ามีค่าของโหนด ทำให้โหนดมีความคิดที่มุ่งแต่จะยกระดับสถานภาพของตนเองจนลืมไปว่าสถานภาพที่ได้มานั้นจะสร้างเดือดร้อนให้คนรอบข้างหรือไม่ ทำให้คนดูสามารถทำความเข้าใจและยอมรับในการกระทำของโหนดว่า โหนดคือภาพสะท้อนคนบางกลุ่มในสังคมที่อาจมีแนวคิดและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงเช่นตัวละครนี้

สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้โหนด พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อเลื่อน สถานภาพของตนเอง ความอิจฉาและน้อยเนื้อต่ำใจในสถานภาพของตนเอง ทำให้โหนดตัดสินใจหนีออกจากคฤหาสน์ของคุณนายเจริญศรีไปเพื่อไปตายเอาดาบหน้า เพราะทนไม่ไหวกับความกดดัน ถูกเปรียบเทียบระหว่างเธอกับจิตต์ศจี โหนดได้รับการช่วยเหลือจากนายแพทย์ชาวญี่ปุ่น แก๊ซและดัดแปลงใบหน้าของเธอโดยการศัลยกรรม ซึ่งรูปแบบการศัลยกรรมร่างกายแก๊ซจุดบกพร่องบนใบหน้ายังไม่แพร่หลายมากมายเหมือนในปัจจุบัน การศัลยกรรมจึงมีความเสี่ยงและมีค่าใช้จ่ายสูง รู้จักกันแค่เฉพาะกลุ่ม แต่โหนดบังเอิญได้ช่วยชีวิตนายแพทย์ญี่ปุ่นจากการถูกลอบยิง นายแพทย์ญี่ปุ่นจึงตอบแทนโหนดด้วยการแก๊ซใบหน้าของโหนดที่อัปลักษณ์ให้กลับมาเหมือนคนปกติ แต่ผลที่ได้กลับเกินคาด โหนดมีใบหน้าที่ยังงามมาก จนนายแพทย์ญี่ปุ่นที่ทำศัลยกรรมให้กับโหนดถึงกับลุ่มหลงในความงามของโหนด

โหนดที่ผ่านการศัลยกรรมแล้ว การเป็นผู้หญิงที่สวยงาม ความรู้สึกที่โหนดถวิลหาตลอดชีวิตคือการได้หลุดพ้นจากความอัปลักษณ์ของตนเอง แล้วกลายเป็นหญิงสาวที่สวยงามแบบจิตต์ศจี ในโลกที่คนมองความงามคือความดี มองแต่ภายนอก ยกย่องเชิดชูความสวยงาม ทรัพย์สินเงินทองมากกว่าความดี โหนดมีสถานภาพที่เปลี่ยนไปจากเดิม

¹⁸ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 2 ฉากที่ 2,2541

โหนกพูดกับนายแพทย์บรรเจิดหลังจากที่โหนกมีใบหน้าที่สวยงามแล้ว

โหนก : “ค่ะ โหนกจะไม่มีวันกลัวใครอีก ถ้าโหนกอยากชนะโหนกต้องชนะ”¹⁹

การได้รับการต้อนรับที่แตกต่างไปจากคนรอบข้าง ทุกคนต่างสรรหาคำพูดที่สวยหูมาพูดกับโหนก ทำให้โหนกหลงระเหิงไปกับความงามจากภายนอกที่โหนกได้รับมา โหนกจะเลยความดีพยายามทำตัวให้กลายเป็นคนชั้นสูง หลังจากที่โหนกแย่งชิงนายแพทย์ญี่ปุ่นมาจากภรรยาของนายแพทย์ คนที่คอยดูแลโหนกช่วงที่โหนกหนีออกจากบ้าน พฤติกรรมของตัวละครสะท้อนถึงบริบทที่เปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ ตัวละครอย่างโหนกที่อยู่ในสถานภาพเกือบต่ำสุดในสังคม เมื่อมีช่องทางที่ทำให้สถานภาพของตนเองสูงขึ้นหรือเทียบเท่ากับชนชั้นสูงในสังคม พฤติกรรมของโหนกจึงมีความแตกต่างอย่างชัดเจน ลักษณะนิสัยที่มีความทะเยอทะยาน อยากได้ อยากมี รูปแบบวัฒนธรรมบริโภคนิยมในสมัยนั้นก็มีส่วนช่วยให้โหนกมีความทะเยอทะยานและใช้วิธีสกปรกมากขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

อมรศรี เย็นสำราญ นักเขียนบทละครโทรทัศน์ ได้กล่าวถึง รูปแบบวิธีการคิดของโหนกว่า

“การที่โหนกได้รับการศึกษาน้อยและ มีมุมมองต่อโลกที่ด้อยและแคบ ทำให้การตัดสินใจต่างๆในมุมมองของตัวละครอาจมองว่าวิธีที่เลือกตัดสินใจในการกระทำต่างๆอาจจะไม่ผิด เพียงแต่ตัวละครอย่างโหนกมีแนวคิดที่เข้าข้างตัวเองมาตลอด เมื่อถึงเวลาที่สถานภาพของตนเองเปลี่ยน จึงแสดงออกไปในรูปแบบนั้นและคิดว่าจะทำอย่างไรให้ตนเองบรรลุเป้าหมายให้รวดเร็วที่สุด โดยละเลยถึงผลกระทบที่ตามมา”²⁰

¹⁹ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 9 ฉากที่ 20,2541

²⁰ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 22 พฤษภาคม 2555

โหนกมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น หลังจากที่โหนกมีพร้อมทั้งรูปลักษณ์และสถานภาพทางสังคม วิธีคิดที่เป็นเส้นตรง และแคบ ไม่คิดถึงผลกระทบที่ตามมาทำให้โหนก พบกับจุดจบที่ตนเองคาดไม่ถึง

การหลงระเหิรไปกับสถานภาพใหม่ของตนเอง โหนกอยู่ในสถานภาพของภรรยาคนใหม่ของ นายแพทย์ญี่ปุ่น ที่ทั้งหลงทั้งรักในตัวโหนก โหนกอยากได้อะไร นายแพทย์ญี่ปุ่นก็จะสรรหามาให้ สถานภาพที่แตกต่างกันอย่างสุดขีด ยิ่งทำให้ตัวละครโหนกมีลักษณะนิสัยที่ดำดิ่งลงไปกับสิ่งที่มัวเมาทั้งหลาย โหนกไม่ได้เป็นคนรับใช้ที่หน้าตาอัปลักษณ์อีกต่อไปแล้ว ตอนนีโหนกคือหญิงที่มีความสวยงาม มีความร่ำรวย ทุกคนล้วนอยากเป็นเพื่อนกับโหนก เมื่อสถานภาพทั้งสังคมเปลี่ยนไป การแสดงออกของตัวละครก็เปลี่ยนไป พฤติกรรมการแสดงออกของตัวละคร ที่พยายามแต่งตัวให้ดูดีมีฐานะ เปลี่ยนแปลงรสนิยม และพยายามตะเกียกตะกายทำตัวให้ดูเลิศหรู เพื่อจะได้เข้าสู่สังคม "ชนชั้นสูง" กลุ่มคนที่โหนกถูกปฏิเสธไม่ยอมให้เข้ากลุ่ม ตอนนีโหนกกลายเป็นพวกเดียวกันแล้ว

อมรศรี เย็นสำราญ ยังได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมกายรอบตัวของตัวละครว่า

“การที่โหนกอยู่กับยายมาตลอด การมองโลกที่แคบ ไม่พบปะกับสังคมมากมายทำให้โหนก มีการตัดสินใจเพียงด้านเดียวมากกว่าที่จะได้ตรองให้รอบด้าน แท้จริงแล้วโหนกคือตัวละครที่น่าสงสารที่สุด ที่ถูกสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันกีดกันและทำร้ายความเป็นมนุษย์ของโหนกให้น้อยลงไปเรื่อยๆ โดยมอมเมาแนวคิดและฝังทัศนคติด้านลบ จนโหนกละเลยคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองไป”²¹

บริบททางด้านสถานภาพมีความสำคัญกับตัวละครอย่างโหนกมาก ความผลึกผันของชีวิต ทำให้ตัวละครมีแนวคิด และวิถีคิดที่แตกต่าง จนดูเหมือนว่าโหนกเป็นตัวละครที่มีนิสัยโหดร้าย คิดแต่จะแก้แค้น และมองสังคมรอบข้างในแง่ลบตลอดเวลา เช่น จิตต์ศรัทธาที่มักพยายามทำดีและให้เกียรติกับโหนก โหนกจึงมองจิตต์ศรัทธาที่ทำดีกับเธอเพราะคิดว่าจิตต์ศรัทธาทำไปเพราะสมเพชและดูถูก

²¹ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 22 พฤษภาคม 2555

เธอ โหนกจึงพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เห็นว่าฉันก็มีดี แต่ในความเป็นจริงบริบทด้านสังคมที่อยู่รอบๆ ตัวละครเป็นตัวผลักดันให้ตัวละครอย่างโหนกตัดสินใจทำในสิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่ตัวละครคิดว่ามันคือทางที่ถูกต้องที่สุดแล้ว

ช่วงเวลา

ช่วงเวลาตัวละครในเรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” ที่มีผลและตัวละครดำเนินชีวิตอยู่คือช่วงเวลาในยุคปัจจุบัน ช่วงเวลาปัจจุบันอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามการนำเสนอละครว่าละครมีกำหนดฉายเมื่อไหร่ ในที่นี้ช่วงเวลาปัจจุบันคือ กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ.2541 เนื่องจากละครฉายในช่วงเวลานี้ บริบททางด้านช่วงเวลาจึงเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในยุคปี พ.ศ.2541

ในบริบทเรื่องเวลาและการเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติสะท้อนออกจากคำพูดของตัวละคร โดยเฉพาะ เพื่อนของจิตต์ศจี อย่างบุศรินทร์ ที่นิยมความโก้เก๋ ทันสมัย จากต่างประเทศ การแต่งกายที่ดูทันสมัย ยิ่งมีนโยบายรณรงค์ให้ใช้สินค้าภายในประเทศ เพราะสินค้านำเข้านั้นมีราคาที่สูงมาก หากใครใช้สินค้าจากต่างประเทศ แสดงว่าเป็นผู้มีอันจะกินจริงๆ สามารถซื้อมาใช้ได้ บุศรินทร์จึงเป็นตัวละครที่แสดงออกถึงสภาพสังคมในปี พ.ศ.2541 ขณะนั้นได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้บริบทด้านเวลาที่ทันสมัยเหล่านี้ ผู้ที่ช่วงชิงความโก้เก๋และทันสมัยส่วนใหญ่จะเป็นชั้นสูงหรือผู้มีอันจะกินที่สามารถเข้าถึงความทันสมัย โก้เก๋ได้ก่อนใคร ก่อนที่ความทันสมัยจะค่อยๆ แพร่หลายไปยังกลุ่มคนชั้นอื่นๆ ดังเช่น ชนชั้นเดียวกับโหนก โหนกจึงต้องขวนขวายหาซื้อสินค้าต่างๆ ที่คิดว่าทันสมัย เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเอง โหนกสามารถรับรู้ได้เช่นกันว่าความทันสมัยคือความโก้เก๋ที่มาจากต่างประเทศ การแต่งกาย เครื่องประดับ ทรงผม ต้องทันสมัยแบบต่างประเทศ ความทันสมัยมาจากการที่ประเทศไทยเริ่มเปิดการค้าเสรีกับต่างประเทศ วัฒนธรรมข้ามชาติจึงแฝงมากับวัตถุต่างๆ ทั้งในรูปแบบของสินค้า การแต่งกาย รวมไปถึงค่านิยมที่คนส่วนใหญ่คิดว่าทันสมัยในช่วงปี พ.ศ.2541 เราสามารถเห็นได้จากบริบทของช่วงเวลามีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมของเหล่าตัวละคร ดังเช่น ในช่วงเวลาบายเพื่อนของจิตต์ศจีมักมาพบปะพูดคุย

กับจิตต์ศึคืออยู่เสมอ พร้อมดื่มชา และของว่าง เรื่องส่วนใหญ่ที่พูดคุยคือ เรื่องของการแต่งกาย การท่องเที่ยว ความทันสมัยของสถานที่ต่างๆ เป็นต้น คำพูดและพฤติกรรมของตัวละครสามารถสะท้อนช่วงเวลาและบริบทของเหตุการณ์ต่างๆที่กำลังเกิดขึ้นและเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมในยุคนั้นได้

บริบททางด้านช่วงเวลาเป็นส่วนที่ทำให้คนดูรับรู้และเข้าใจในพฤติกรรมของตัวละครว่าการกระทำนั้นสัมพันธ์กับเหตุผลของตัวละครโดยมีช่วงเวลาเป็นกรอบที่ทำให้คนดูไม่รู้สึกรัดแสบไปกับตัวละคร ดังเช่น โหนก ตัวละครหลักในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ความผันแปรอย่างรวดเร็วทางด้านช่วงเวลา สัมพันธ์กับการเติบโตเข้าสู่วัยสาวของโหนก วัยที่เริ่มมีความรัก พร้อมจะหาคู่ครอง พฤติกรรมของโหนกที่แสดงออกมา ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกายด้วยชุดสวยๆแบบจิตต์ศึ การแต่งหน้า ใส่เครื่องประดับ แสดงถึงการต้องการเข้าสู่สังคมและต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมที่ทันสมัย การที่โหนกต้องโกหกเพื่อขอยืมเงินพี่ชายเพื่อนำไปซื้อเสื้อให้เป็นของขวัญแก่ชายที่ตนแอบชอบอย่างวีรพล รวมไปถึงการใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการเสริมสวย ทำผม

โหนกโกหกพี่ชายตนเองเพื่อขอยืมเงินไปซื้อเสื้อให้วีรพล

โหนก : “พี่ลอง ขอยืมเงินซักสองพันสิ”

จำลอง : “เอาไปทำอะไรวะ ตั้งสองพัน”

โหนก : “เอาไปใช้หนี้ ป้าหอม หน้าซอย ฉันแปะโป้งไว้ แกบอกว่ถ้าฉันไม่เอาไปให้แกภายในคืนนี้ แกจะมาทวงกับคุณนาย พี่ให้ฉันยืมก่อนนะ ชี้เกี่ยจ้ให้คุณนายด่า นะพี่นะ”

จำลอง : “ก็ได้ แต่ทีหลัง เอ็งอย่าติดเงินคน มันจะเคยเป็นนิสัย มีเท่าไรก็ใช้เท่านั้นสิ”²²

รวมไปถึงการแต่งกายและพฤติกรรมของโหนกสะท้อนถึงช่วงเวลาที่ยุคสมัยบริโภคนิยมเริ่มเข้ามาบดบังอย่างมากในสังคมไทย ความอยากได้ของโหนก เกิดจากการรับรู้และซึม

²² บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 2 ฉากที่ 30,2541

ขับจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนของจิตต์ศศิที่มักพูดคุยถึงเรื่องที่โก้เก๋และนำสินค้าต่างๆที่ทันสมัย มาแลกเปลี่ยนกันดูอยู่เสมอๆ แม้ว่าตัวจิตต์ศศิเองจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพูดคุยสักเท่าไร แต่ก็ร่วมวงสนทนาไปตามมรรยาท ซึ่งลักษณะนิสัยของจิตต์ศศิเป็นคนเรียบง่าย เป็นผู้รับฟังที่ดี ส่วนใหญ่แล้วบุครินทร์จะเป็นคนพูดคุยเสมอๆ รวมไปถึงการพูดจาถากถางและเยาะเย้ยความอัปลักษณ์ทางกายภาพของคนรับใช้อย่างโหนก ล้อเลียนการแต่งกายของโหนก ความไม่พร้อมทั้งกำลังซื้อและความไม่เหมาะสมกับฐานะของตน กลายเป็นคนที่อยากได้อยากมีเหมือนคนอื่น พฤติกรรมเช่นนี้ได้ส่งผลกระทบต่อตัวโหนกเอง จนเข้าครอบงำและมีส่วนอย่างมากในการกำหนดแนวคิดและพฤติกรรมของโหนก จนบางครั้งทำให้โหนกเลือกตัดสินใจที่ผิดพลาด ชัดแย้งกับหลักศีลธรรมอันดีงามเพียงเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

เราสามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของโหนกได้จากคำพูดและท่าทางการแสดงออก รวมไปถึงถึงการแต่งกายของโหนก หลังจากที่โหนกได้รับความช่วยเหลือจากนายแพทย์ญี่ปุ่น โหนกมีความสวยงามทั้งรูปร่างและฐานะเงินทอง แต่โหนกไม่หยุดเพียงแค่นี้ เมื่อรูปลักษณ์ความสวยงามของโหนกคือการเปลี่ยนแปลงสถานภาพใหม่ทำให้โหนกมีสถานภาพที่สูงขึ้นกว่าเดิมมาก โหนกสามารถทำอะไรตามใจต้องการได้ โดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้นส่งผลเสียต่อคนรอบข้างอย่างไรบ้าง กรอบของช่วงเวลาช่วยส่งให้พฤติกรรมของโหนกสะท้อนวิถีชีวิตของคนในเมืองหลวงที่มีความใกล้ชิดกับการบริโภคนิยมมากกว่ารากเหง้าเกษตรกรรมของเราในอดีต การจับจ่ายใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือยของโหนก ยอมลดศักดิ์ศรีของตนเอง แย่งชิงสามีของผู้มีพระคุณ มีความสุขที่ได้ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย การใช้ของที่ฟุ่มเฟือยหรือสินค้าที่มีราคาแพง เพียงเพื่อต้องการให้คนรอบข้างหยิบยื่นไมตรีจิต พร้อมกับคำชมว่าตนเองเป็นคนทันสมัยโก้เก๋ สะท้อนถึงพฤติกรรมที่ทะเยอทะยานอยากได้อยากมีตามค่านิยมสมัยใหม่ของวัฒนธรรมบริโภคนิยม

แม้ว่าช่วงเวลาในบริบทของจุดเจ็บในดวงใจจะเกิดขึ้นในยุคสมัยปัจจุบันที่แนวคิดและค่านิยมของไทยถูกแทรกแซงจากต่างชาติแต่ในบริบทเรื่องความกตัญญูรู้คุณที่มีคู่กับสังคมไทยมาช้านานยังคงอยู่ เราจะเห็นได้ชัดว่าแม้โหนกจะมีจิตใจที่อิจฉาริษยาและทะเยอทะยาน อยากได้ อยากมีอย่างไร โหนกไม่เคยทิ้งหรือละเลยครอบครัวของโหนก อย่างแม่ กับพี่ชาย ที่อยู่กับโหนก

และเลี้ยงดูโหนกมาตั้งแต่ยังเล็กๆ หรือแม้แต่โหนกหนีออกจากคฤหาสน์คุณนายเจริญศรีไปแล้ว โหนกพยายามไม่ให้แม่รับรู้พฤติกรรมของตนเองว่าเป็นอย่างไร พร้อมกับฝากเงินค่ากินค่าอยู่ สอบถามสารทุกข์สุกดิบของแม่จากสาวใช้เพื่อนบ้าน อย่างอ้อม ตลอดเวลา อาจมองได้มุมหนึ่งว่า แม้การเข้ามาของค่านิยมทันสมัยจากต่างชาติจะเข้ามารุกรานล้ำเรามากเพียงใดแต่ลึกๆ แล้วค่านิยมที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดในฐานะประชาชนคนไทยยังไม่เคยหลงลืมรากเหง้าของตนเอง เพียงแต่ ถูกบดบังด้วยการครอบงำของค่านิยมที่เราคิดว่าดีจนได้หลงลืมค่านิยมที่ดั้งเดิมของเราเอาไว้

สถานที่

สถานที่หลักในการดำเนินเรื่องและก่อกำเนิดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตัวละครในเรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” คือ กรุงเทพมหานคร ในช่วง ปี พ.ศ.2541 ถือว่าเป็นช่วงที่ความทันสมัยและเทคโนโลยีจากต่างประเทศเริ่มแพร่หลายสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร โหนกสามารถรับรู้ถึงความทันสมัยที่เริ่มก้าวเข้ามาในกรุงเทพจากการสังเกตการแต่งตัวของจิตต์ศจีและบุศรินทร์ รวมไปถึงการรับฟังจากการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสาวใช้ข้างบ้านอย่างอ้อม

ในมุมมองของโหนก กรุงเทพ คือ สถานที่ที่ทันสมัยและสวยงาม เช่น เราจะเห็นฉากที่ โหนก มักจะพูดคุยกับอ้อมเสมอๆ ถึงภาพสาวสวยที่แต่งกายสวยงามในนิตยสารต่างๆ นอกจากนี้การที่โหนกเติบโตและอาศัยอยู่ในคฤหาสน์ของคุณนายอมรศรีตั้งแต่เล็กจนโต ทำให้มุมมองและวิสัยทัศน์ของโหนกนั้นแคบกว่าคนทั่วไป แม้โหนกจะอาศัยอยู่ในกรุงเทพ แต่เป็นกรุงเทพแถบชานเมืองที่ความทันสมัยยังไม่แพร่ลามมาถึง โหนกไม่เคยเข้าไปในเมืองอย่างกรุงเทพ โหนกจึงมองกรุงเทพเป็นเมืองของความสวยงามเพราะโหนกรับรู้และเรียนรู้จากคนรอบๆข้างอย่าง จิตต์ศจี บุศรินทร์ หรือแม้แต่จากพี่ชายของโหนกเอง

โหนกเริ่มปรับตัวและพยายามทำตัวให้เข้ากับสถานที่ใหม่ แม้จะเป็นสถานที่เก่าที่โหนกคุ้นเคยอย่างกรุงเทพ แต่เมื่อความรู้สึกวิไลที่ได้ผันแปรให้กรุงเทพที่โหนกเคยรู้จัก กลับกลายเป็นกรุงเทพที่โก้ โหนกต้องพยายามปรับตัวและเรียนรู้ให้เข้ากับสังคมใหม่ ในสถานที่เก่า การแต่งกายของโหนก แต่งหน้า ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากคนรอบข้างอย่างบุศรินทร์และจิตต์ศจี โหนกเชื่อ

ว่า คนยุคสมัยใหม่ นั้นความสวยงามมีอิทธิพลต่อคนรอบข้างมากกว่าการกระทำแบบที่ยายเคยสอน โหนกมักจะต่อล้อต่อเถียงกับยายเสมอ พร้อมกับบอกยายว่า สมัยนี้ต้องแต่งตัวให้โก้เก๋เพื่อปกป้องลักษณะที่แท้จริงของตนเองผ่านการแต่งตัว

รูปแบบการดำเนินชีวิตของโหนก จึงมีความคล้ายคลึงและสะท้อนภาพการดำรงชีวิตของคนเมืองในยุค พ.ศ.2541 อย่างดี โหนกเป็นภรรยาของสาววัยแรกรุ่งที่กำลังเริ่มเข้าสู่วัยสาว วัยแห่งการโหยหาความรักและความเข้าใจในตัวตน อยู่ในช่วงวัยทำงานต้นๆ ที่ต้องกระเสือกกระสนดิ้นรนเพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น คนหันมายกย่องบุคคลตามจำนวนของทรัพย์สินเงินทอง มองคนเพียงแต่รูปลักษณะภายนอก การปรับตัวของโหนกให้เป็นที่ยอมรับในสังคมเป็นเรื่องยากมากด้วยสถานภาพและฐานะทางการเงินที่จำกัดแล้ว ความพิการทางใบหน้ายิ่งทำให้ตัวละครอย่างโหนกมีอุปสรรคมากยิ่งขึ้นในการทำตัวให้เข้ากับสังคมที่มองกันเพียงภายนอกเช่นนี้

ผู้หญิงก็ต้องคู่กับสิ่งที่สวยงาม เช่น ดอกไม้ เครื่องแต่งกายสวยๆ โหนกมีเครื่องแต่งกายที่หลากหลายตามแบบนิสัยของผู้หญิง แม้โหนกจะได้รับเสื้อใหม่ จากจิตต์ศจียูเสมอ แต่โหนกกลับใส่เสื้อที่จิตต์ศจียูให้เพียงแค่นั่งหรือสองครั้งเพราะถูกนำไปเปรียบเทียบกับเจ้าของเสื้อตัวจริงอยู่ บ่อยๆ รวมไปถึงอิทธิพลของความทันสมัยที่มีอยู่ในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร คือสิ่งของที่ทันสมัยและล้ำหน้าที่สุดในวันนี้ อาจจะมีล้ำสมัยในวันรุ่งขึ้นก็ได้ ความรวดเร็วและทันสมัยของเมืองหลวงส่งผลต่อการรับรู้ของโหนก เช่น เสื้อของจิตต์ศจียูที่ยกให้โหนก แม้จะเป็นของใหม่แกะกล่องแต่โหนกมักคิดเสมอว่า เสื้อจิตต์ศจียูให้ตนนั้น เป็นของล้ำสมัย ตกยุค ไม่โก้เก๋ที่จิตต์ศจียูยกให้โหนกเพียงเพราะสงสารและสังเวชในตัวของโหนก

โหนกหญิงสาวผู้มีใบหน้าพิการ ถูกล้อเลียนมาตลอดชีวิต ไม่เคยสัมผัสและรับรู้ถึงความสวยงามที่แท้จริงของตนเอง ถูกล้อเลียน เยาะเย้ย อยู่เสมอ บริบทสถานที่รอบข้างในชีวิตของโหนก ไม่เอื้ออำนวยให้โหนกแสดงความจริงในใจออกมา การถูกกดขี่จากอารมณ์อันขุ่นมัวของตนเอง

จากการล้อเลียน ทั้บถม ต่างๆนานา จึงเป็นเหมือนระเบิดเวลาที่รอคอยการจุดชนวนให้ระเบิดออกมา แต่เมื่อโหนกมีโอกาสได้เข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ อย่างการ ศัลยกรรม ทำให้โหนกเกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปลักษณ์ทางกายภาพ โหนกกลายเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม จากรูปร่าง และฐานะ ไม่มีใครสนใจว่าโหนกมีที่มาที่ไปอย่างไร นอกจากรูปลักษณ์ที่ดีมีชาติตระกูล พฤติกรรมของโหนกเริ่มเปลี่ยนไป โหนกเริ่มทำตัวให้เข้ากับสังคมเมืองมากขึ้น โหนกพยายามทำตัวให้เป็นคนกรุงเทพอย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งการแต่งกาย วิธีการพูด เรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมสมัยใหม่ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมคิดว่าทันสมัยและไม่ตกยุค มีความเป็นปัจเจกชนมากขึ้น คิดถึงผลประโยชน์ของตัวเองโดยไม่สนใจว่าการกระทำของตนเองจะส่งผลกระทบต่อคนรอบข้างหรือไม่ ความผูกพันกับคนรอบข้างมีน้อยลง ยายที่เคยเป็นที่รักของโหนก กลับติดต่อกันน้อยลงกว่าแต่ก่อน ทั้งที่โหนกมีเงินมีทรัพย์สินมากมายกว่าแต่ก่อน โหนกคิดว่าการส่งเงินให้ยายแต่ละเดือนจะทำให้ยายพอใจ และเข้าใจโหนกมากขึ้นว่าเหตุใดโหนกจึงไม่กลับไปที่ภูมิลำเนาที่นั่นอีก ช่วงชีวิตช่วงนี้ของโหนกเป็นภาพสะท้อนได้ดีของคนต่างจังหวัดที่หลั่งไหลเข้ามาสัมผัสความศิวิไลซ์ของเมืองหลวงอย่างกรุงเทพ กรุงเทพสามารถให้รายได้ที่มากกว่าชนบทของต่างจังหวัด เงินที่มากขึ้น ความสุขของครอบครัวที่มากขึ้น แต่กลับตรงกันข้าม เงินมากขึ้น แต่การอยู่แบบพร้อมเพรียงลดน้อยลง คู่กันน้อยลง ความสุขในครอบครัวก็น้อยลง เป็นเส้นกราฟที่ผันแปรกันอย่างสิ้นเชิง ดังเช่น เส้นชีวิตของตัวละครอย่างโหนก

ตัวละครหญิงที่สำคัญในเรื่อง

โหนก(เจรียง) ตัวละครเอกในการดำเนินเรื่องส่วนจิตต์ศจีตัวละครที่เป็นนางเอกของเรื่อง นั้นมีความตรงกันข้ามกับโหนกอย่างสิ้นเชิง บทบาทของโหนกมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในละครโทรทัศน์เรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” เป็นตัวละครเพศหญิงที่มีความโดดเด่นอย่างมาก เด่นกว่าตัวละครนางเอกอย่างจิตต์ศจี เนื่องจากมีพัฒนาการทางตัวละครตั้งแต่ต้นเรื่องไปจนถึงท้ายเรื่องเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เนื้อเรื่องของจุดเจ็บในดวงใจน่าสนใจและน่าติดตามและมีความเร้าลับน่าค้นหา

ลักษณะตัวละคร “โหนก” มีดังนี้

ตัวเอกของเรื่อง เป็นสาวใช้ มีชื่อจริงว่า “เจ็ยง” มีชื่อเล่นว่า “โหนก” ในละครโทรทัศน์ มีใบหน้าที่อัปลักษณ์มาแต่กำเนิด อาศัยอยู่กับแม่และพี่ชายที่ชื่อว่าจำลองในเรื่องคนรับใช้ โหนกมักถูกล้อเลียนเรื่องใบหน้าที่อัปลักษณ์จากเพื่อนของเจ้านายอยู่บ่อยๆ ปมด้อยที่โหนกมีใบหน้าอัปลักษณ์และถูกล้อเลียนและถูกรังเกียจสร้างความปวดร้าวและเกลียดคนที่ล้อเลียนเธอ “โหนก” ด้วยสถานภาพทางสังคมที่ต่ำกว่าผู้ล้อเลียน คือ คนรับใช้ โหนกจึงไม่สามารถทำอะไรไปได้มากกว่าการแสดงออกทางสีหน้าหรือกิริยาท่าทางกระพืดกระเฟียด และทางคำพูดในเชิงต่อล้อต่อเถียงหรือประชดขันเท่านั้น ไม่สามารถทำอะไรเกินเลยได้ ช่วงที่โหนกอยู่ในฐานะคนรับใช้ของบ้านจิตต์ศจี โหนกมีมุมที่เศร้าสร้อยและรังเกียจความอัปลักษณ์ของตนเอง แต่ก็ได้ตัวละครสาวใช้ข้างบ้านที่ชื่อ “ออม” ที่คอยรับฟังปัญหาและเรื่องราวชีวิตของโหนกในแต่ละวัน

รูปลักษณ์ภายนอก และการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก

โหนก อายุราว 20-25 ปี ชอบแต่งตัวด้วยชุดที่สีสันสดใส รูปลักษณ์ภายนอกของโหนกส่วนที่เด่นชัดเป็นลักษณะเด่น คือ ใบหน้าของโหนกที่มีความผิดปกติทางกายภาพมีเนื้ออกยื่นออกมาคล้ายวงช้าง แม้จะหน้าตาที่อัปลักษณ์ แต่รูปร่างของโหนกถือว่าดี สมส่วน สูงโปร่ง มีผิวเนียนสวย แบบไทยแท้ มีดวงตากลมโต สดใส นี่อาจจะเป็นสิ่งเดียวที่โหนกชื่นชอบที่สุด และยิ่งเป็นการตอกย้ำให้โหนกชอบดวงตาของตนเองมากเป็นพิเศษ เพราะคำชมของวีรพล ผู้ชายที่โหนกแอบชอบมาตลอด ที่ชมว่าโหนกมีนัยน์ตากลมโต สดใส

โหนกมักมีการแสดงออกทางอารมณ์ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางกิริยา ที่กระพืดกระเฟียด มีใบหน้าบึ้งตึง หน้าแดง เวลาถูกเพื่อนของจิตต์ศจีเยาะเย้ย หรือใช้คำพูดประชดขันใบหน้าที่อัปลักษณ์ของโหนก บางครั้งโหนกมักใช้คำพูดในการตอบโต้กับพฤติกรรมเหล่านั้น แต่การแสดงออกเหล่านี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อโหนกถูกล้อเลียนใบหน้าที่อัปลักษณ์ของโหนก บางครั้ง

โหนกแสดงความไม่พอใจด้วยสีหน้าที่บึ้งตึงเมื่อกรณีที่โหนกถูกขัดใจ โดยมากสีหน้าที่บึ้งตึงมักเกิดขึ้นเมื่อยายหรือพี่ชายของโหนกกล่าวตักเตือนเรื่องความเพ้อฝันของโหนก เรื่องที่โหนกคิดว่าคู่หมั้นของจิตต์ศจีก็คือจรรยา นั้นชอบเธอ และเธอจะได้แต่งงานกับเขา โหนกมักแสดงสีหน้าไม่พอใจเวลาที่วีรพลและจิตต์ศจีอยู่ใกล้กัน หรือพูดคุยด้วยก็

ลักษณะนิสัย

โหนกมีนิสัย ชอบพูดคุย ชอบเพ้อฝัน ทะเยอทะยาน มีไหวพริบ ตัวละครอื่น ๆ รอบข้างโหนกก็สามารถสังเกตเห็นได้ ดังเช่น คุณนายเจริญศรีพูดกับนางเลียบแม่ของโหนกว่า

คุณนายเจริญศรี : “จริงอย่างนงศ์มันว่า โหนกมันอาจจะได้ดิบได้ดีจริงๆก็ได้ มันไม่ใช่คนโง่งนะ ความทะเยอทะยานมันก็พอตัวทีเดียว”²³

นิสัยรักการพูดคุยตลกขำได้จาก หากมีเวลาว่าง โหนกมักจะแวะเวียนมาพูดคุยกับ “ออม” สาวใช้ข้างบ้านเสมอ เรื่องที่พูดคุยส่วนใหญ่ มีแค่ไม่กี่เรื่อง คือเรื่องจิตต์ศจี เรื่องวีรพล เป็นต้น นอกจากนี้โหนกยังมีนิสัยขี้โอ้อวด โดยเฉพาะ จิตต์ศจีโหนกอิจฉาคนที่สวยงามกว่าเธอนั้นคือจิตต์ศจี เจ้านายของโหนกและยังไม่ชอบจิตต์ศจีมากยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อ จิตต์ศจีหมั้นกับวีรพล ชายหนุ่มที่โหนกแอบชอบ โหนกยังมีนิสัยที่มองคนในแง่ร้าย โดยเฉพาะกับจิตต์ศจี โหนกคิดเสมอว่าการที่จิตต์ศจีสงสารและเป็นห่วงเธอ เพราะจิตต์ศจีสมเพชในรูปร่างของโหนก และทำเพื่อให้วีรพลเห็นว่าตนเองนั้นมีจิตใจที่แสนงามเพียงใด แต่โหนกคิดผิดเพราะความอิจฉาที่โหนกมีให้จิตต์ศจีมากเกินไป นอกจากนี้มีนิสัยชอบมองคนในแง่ร้ายแล้ว โหนกยังมีนิสัยที่ชอบเพ้อฝัน คิดเข้าข้างตนเองอีกด้วย โหนกแอบหลงรักวีรพล คู่หมั้นของจิตต์ศจี เพราะวีรพลไม่เคยล้อเลียนโหนก หน้าซ้ำครั้งหนึ่ง วีรพลเคยชมโหนกว่ามีดวงตาที่สวยงาม

²³ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 4 ฉากที่ 38,2541

วีระพล : “นี่ไง! ตาของโหนกนี่ไง สวยออก ดุสิ จริงๆ ตาโหนกสวยมาก นี่พูดจริงๆนะจ๊ะ เวลาที่มองหน้าตัวเองในกระจกก็ลองมองตาสิจ๊ะ แล้วจะเห็นว่าฉันพูดจริง นี่เห็นมั๊ย แม้มันไปหน้าที่โหนกบอก ว่าน่าเกลียด โหนกยังมีตาสองข้างที่สวยงาม เอาไว้วันหลังฉันจะบอกโหนกอีกนะ ว่าโหนกมีส่วนไหนที่ดี ที่สวยงามอีก”²⁴

ทั้งยังช่วยเหลือให้กำลังใจโหนกสารพัด จนทำโหนกคิดว่าวีระพลมีใจให้กับเธอ นับแต่นั้นเป็นต้นมา โหนกจึงคิดเสมอว่าแท้จริงแล้ว วีระพลชอบโหนก แต่ที่ต้องหมั่นหมายกับจิตต์ศจีเพราะอาจมีเหตุจำเป็นไม่ว่าจะเรื่องใดก็ตามแต่วีระพลไม่ได้รักจิตต์ศจี วีระพลรักโหนกคนเดียวแต่ไม่สามารถแสดงออกได้ด้วยสถานการณ์ที่แตกต่างกันทำให้วีระพลไม่สามารถชอบโหนกได้ แต่กับยายและพี่ชายอย่างจรรยา โหนกกลับมีนิสัยที่โอบอ้อมอารี เป็นห่วงเป็นใย กตัญญู

สถานภาพทางสังคม

โหนกอาศัยอยู่กับยาย และพี่ชายที่ชื่อว่า จรรยา สถานภาพของโหนกอยู่ในสถานภาพที่ต่ำสุดของบ้าน คือคนรับใช้ สถานภาพที่ต่ำนี้ เป็นตัวกำหนดการแสดงออกทางพฤติกรรมของโหนก จนทำให้โหนกเป็นผู้ถูกกระทำฝ่ายเดียว ไม่สามารถทำอะไรได้ แต่โหนกไม่ได้ถูกกระทำโดยคนในบ้านของจิตต์ศจี กลับถูกทำจากบุคคลภายนอกที่เป็นเพื่อนของจิตต์ศจี การมีสถานภาพที่ต่ำกว่านี้เองทำให้โหนกรู้สึกเจ็บใจ และ เศร้าหมองในชะตาชีวิตของตนเองที่เกิดมาอัปลักษณ์แล้ว สถานะทางสังคมยังไม่สูงอีกด้วย สถานภาพทางสังคมนี้เองทำให้โหนกมีจิตใจที่ทะเยอทะยาน ที่จะต้องดีกว่าเดิมให้ได้ นอกจากสถานภาพคนรับใช้แล้ว โหนกยังอยู่ในสถานภาพของหลานและน้องสาว สถานภาพนี้ทำให้นิสัยของโหนกนั้นต่างไปจากสถานภาพคนรับใช้อย่างสิ้นเชิง โหนกทำหน้าที่ของหลานสาวอย่างดีเยี่ยม โหนกรักยายมาก คอยดูแลยายเสมอ ในฐานะน้องสาวโหนกคอยดูแล และเอาใจใส่จรรยาเสมอ โหนกอยากให้ออมแต่งงานกับออม ในฐานะ เพื่อน โหนกมีเพื่อนที่สนิทเพียงคนเดียวคือ ออม โหนกรักออม ในฐานะเพื่อนที่คอยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ดังเช่นน้ำใจที่ออมมี

²⁴ บทละครโทรทัศน์เรื่องจุดเจ็บในดวงใจ ตอนที่ 2 ฉากที่ 18,2541

ให้กับโหนก ออมไม่รังเกียจที่โหนกมีใบหน้าที่อัปลักษณ์ แต่เพราะนิสัยและจิตใจที่ดีงามที่โหนก แสดงออกต่อยาย พี่ชาย และออม ทำให้ออมไม่รังเกียจโหนก

ทัศนคติของตัวละคร

โหนกมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปตามบทบาทที่โหนกได้รับ ในตอนที่โหนกอยู่ในฐานะผู้ถูกกระทำ โหนกอยู่ในสถานภาพของคนรับใช้ที่มีใบหน้าอัปลักษณ์ โหนกถูกกระทำในหลายรูปแบบ ทั้งการ ล้อเลียน ดูถูก พุดจาส์อเสียดจากคนรอบข้าง สิ่งแวดล้อมที่โหนกอาศัยอยู่ได้สร้างทัศนคติในแง่ลบ การมองโลกในแง่ร้าย ให้เกิดขึ้นกับตัวโหนก แม้โหนกจะมีทัศนคติต่อคนรอบข้างในแง่ร้าย แต่ ทัศนคติต่อคนในครอบครัวหรือเพื่อนฝูงไม่ได้เป็นเช่นนั้น โหนกมีทัศนคติที่ดีกับยาย พี่ชาย และ ออม โหนกเชื่อมั่นในความกตัญญูรู้คุณของยายที่เลี้ยงตนเองมา โหนกมีทัศนคติในการต่อสู้ชีวิต ไม่ทำถอย โหนกมีความทะเยอทะยานที่จะพาครอบครัวของตนมีชีวิตใหม่ที่ดีกว่าเดิมให้ได้ โหนกมี ทัศนคติที่ดีด้วยการสร้างความมั่นใจให้ตัวเอง โหนกไม่เคยแสดงความอ่อนแอต่อหน้าคนที่ล้อเลียน โหนก โหนกมีที่พึ่งพิงที่คอยปรับทัศนคติของโหนกให้กลับมาในรูปแบบเดิม ให้กำลังใจ นั่นคือ ยายของโหนกและสาวใช้ข้างบ้านที่ชื่อ ออม ที่คอยให้กำลังใจและรับฟังปัญหาของโหนกที่เกิดขึ้น ภายในแต่ละวัน

ช่วงที่สอง

โหนก ในช่วงผู้กระทำ (หลังได้รับการศัลยกรรม) หลังจากที่โหนกหนีออกจากคฤหาสน์ของ จิตต์ศรัจ จนได้มาพบกับนายแพทย์บรรเจิดและภรรยาชาวญี่ปุ่นที่ชื่อว่ามิชิโกะ นายแพทย์บรรเจิด และมิชิโกะ ทั้งสองคนรักและเอ็นดูโหนกมาก เพราะโหนกได้ช่วยชีวิตของนายแพทย์บรรเจิดเอาไว้ ด้วยความบังเอิญ นายแพทย์บรรเจิดจึงตัดสินใจที่จะช่วยโหนกด้วยการผ่าตัดเอาเนื้องอกที่ อัปลักษณ์ออกจากใบหน้าของโหนก และให้โหนกพักอาศัยอยู่กับพวกตน คอยดูแลบ้าน ดูแล ครอบครัว ดูแลมิชิโกะ ในขณะที่นายแพทย์บรรเจิดออกไปทำงานข้างนอก

รูปลักษณะภายนอก และการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก

หลังจากที่ได้รับการศัลยกรรมจากนายแพทย์บรรเจิด รูปลักษณะภายนอกของโหนกส่วนที่เด่นชัดเป็นลักษณะเด่น คือ ใบหน้าของโหนกที่มีความผิดปกติทางกายภาพได้หายไป แต่ทดแทนด้วยใบหน้าที่งดงาม เป็นรูปไข่สวยสมบูรณ์แบบ ด้วยรูปร่างของโหนกที่ สมส่วน สูงโปร่ง มีผิวเนียน สวย แบบไทยแท้ มีดวงตากลมโต สดใส ยิ่งทำให้โหนกสวยมากขึ้นเป็นทวีคูณ นายแพทย์บรรเจิด ได้ให้ชื่อใหม่กับโหนกว่า สรวงสุดา แทนชื่อเดิม แล้วให้เหตุผลว่า เพราะตอนนี้โหนกสวยสมบูรณ์แบบแล้ว ไม่ควรไปใช้ชื่อแทนรูปร่างอัปลักษณ์นั้นอีก การแสดงออกทางอารมณ์ สรวงสุดา(โหนก)มีการแปรเปลี่ยนไปจากเดิม ด้วยถูกสอนจากมิชิโกะให้มีกิริยาที่เรียบร้อย แบบผู้ดี โหนกเองมีความทะเยอทะยานที่อยากจะเป็นแบบจิตต์ศจี จึงแปรเปลี่ยนกิริยาได้อย่างรวดเร็วให้สอดคล้องกับใบหน้าใหม่อันแสนสวย แต่อารมณ์และความรู้สึกของโหนกยังไม่เปลี่ยนไปจากเดิม ความอยากได้ ทะเยอทะยาน อยากมีทุกอย่างกลับเพิ่มมากขึ้นด้วยเพราะรูปลักษณะที่มีความสวยงาม โหนกใช้ข้อได้เปรียบนี้ในการสร้างพลังให้ตนเอง โหนกคิดว่าตนเองสามารถมีได้ทุกอย่าง เพราะความงามของตนเองที่มีอยู่ในขณะนี้

การแสดงออกทางอารมณ์ไม่ว่าจะการแสดงออกทางกิริยาที่เรียบร้อยแบบผู้ดี ยิ่งเพิ่มความน่าสนใจของโหนกให้มากขึ้น จนนายแพทย์บรรเจิดลุ่มหลงในความงามของโหนกอย่างถอนตัวไม่ขึ้น โหนกใช้ความงามของตนเองแย่งชิงนายแพทย์บรรเจิดมาจากมิชิโกะ ใช้ความงามในการสร้างความร่ำรวยให้แก่คู่ของบุตรีรินทร์และสุเมธ ยกเว้นวีรพลเท่านั้นที่โหนกไม่สามารถชนะใจได้เพราะความงาม โหนกคิดเองว่าเป็นเพราะเธอยังรวยไม่มากพอแบบจิตต์ศจี โหนก จึงต้องทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองมีเงินมากขึ้น โหนกจึงต้องยอมอยู่กินกับนายแพทย์บรรเจิด เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทองอันมากมายของนายแพทย์บรรเจิดที่ลุ่มหลงโหนกจนถอนตัวไม่ขึ้น โหนกยังมีแสดงออกทางอารมณ์อย่างฉุนเฉียวและโมโหมากขึ้นเวลาถูกขัดใจ หรือไม่ได้ในสิ่งที่หวัง เพราะตอนนี้โหนกสามารถแสดงออกอย่างไรก็ได้ เพราะสถานภาพของโหนกเปลี่ยนไป โหนกไม่ได้เป็นคนรับใช้และไม่มีหน้าตาที่อัปลักษณ์อีกแล้ว

สถานภาพทางสังคม

สถานภาพของโหนกเปลี่ยนไปจากเดิม โหนกไม่ได้เป็นคนรับใช้แล้ว โหนกเป็นภรรยาของ นายแพทย์บรรเจิดผู้ร่ำรวย เป็นแม่บ้าน ที่ไม่ต้องทำอะไร อยากได้อะไรโหนกสามารถบอกกล่าวนายแพทย์บรรเจิดได้ สถานภาพที่ขยับสูงขึ้นนี้ทำให้การแสดงออกทางพฤติกรรมของโหนกเปลี่ยนผู้กระทำฝ่าย โหนกสามารถเรียกร้องในสิ่งที่ตนเองต้องการได้จากนายแพทย์บรรเจิด โหนกไม่ต้องรับฟังคำสั่งใคร แม้นายแพทย์บรรเจิดไม่ต้องการให้โหนกออกไปไหน แต่ก็ไม่สามารถควบคุมโหนกได้ โหนกสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง โหนกเลือกที่จะกลับไปแย่งชิงวีรพลมาจาก จิตต์ศจี รวมถึงการกลับไปแก้แค้นบุตรีรินทร์และสุเมธ ด้วยสถานภาพที่แปรเปลี่ยนไป โหนกเข้ามาในบ้านของจิตต์ศจีในฐานะเพื่อนของคนรับใช้ที่หายไป ด้วยรูปร่างที่สวยงาม ทุกคนจึงไม่สามารถกระทำกับโหนกในฐานะเดิมได้อีกต่อไป แม้สถานภาพบางอย่างของโหนกจะเปลี่ยนไปแต่โหนกยังอยู่ในสถานภาพของหลานและน้องสาว การกระทำบางอย่างจึงไม่ต่างไปจากเดิม

ทัศนคติของตัวละคร

โหนกมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปในฐานะที่โหนกกลายเป็นผู้กระทำ โหนกอยู่ในสถานภาพของ ภรรยา นายแพทย์และเพื่อนสาวรับใช้ที่มีใบหน้างดงาม ทำให้ทัศนคติของโหนกเปลี่ยนไป โหนกมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ความอยากมีอยากเป็นผู้ดีของโหนกมีมากขึ้น ทัศนคติการมองโลกในแง่ร้ายมีมากขึ้น โหนกคิดว่าตนเองเป็นศูนย์กลางของจักรวาลที่ทุกคนต้องนอบน้อมในความงามของเธอ แต่ทัศนคติบางอย่าง เช่น เชื้อมั่นในความกตัญญูรู้คุณ ทัศนคติในการต่อสู้ชีวิต ไม่ทอดทิ้งนั้น ก็ไม่ได้หายไปจากโหนกเพียงแต่ถูกบดบังด้วยทัศนคติอื่นหรือได้ถูกหลอมรวมไปมากจนทำให้ตัวโหนกเองกลายเป็นคนที่ทะเยอทะยาน อยากมี อยากได้ไม่สิ้นสุด จนแสดงออกทางเป็นการอิจฉา ริษยา อาฆาต

ลักษณะตัวละคร “จิตต์ศจี” มีดังนี้

จิตต์ศจี จิตต์อารี ตัวละครอีกคนที่ช่วยสร้างความโดดเด่นให้กับตัวละครโหนก ป็นตัวละครที่มีความตรงกันข้ามกับโหนกอย่างสิ้นเชิง หากเปรียบเทียบแล้ว จิตต์ศจี คือตัวละครที่มีด้านเดียว ไม่มีมิติแบบโหนก ไม่มีการพัฒนาการ หยุดนิ่ง จิตต์ศจี เป็นตัวละครที่สามารถพบเจอได้ในละครทั่วไป นางเอก ผู้แสนดี เกิดในตระกูลที่ร่ำรวย มีการศึกษาที่ดี รูปร่างสง่างาม ให้อภัยได้ทุกอย่าง ยอมได้ทุกอย่าง พุดจาอ่อนหวาน จิตต์ศจี จึงทำให้ตัวละครอย่างโหนก มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ความตรงกันข้ามอย่างสุดขีด ทำให้ตัวละครของโหนกมีมิติและจับต้องได้มากขึ้นกว่าเดิม หากไม่มีตัวละครอย่างจิตต์ศจี ตัวละครอย่างโหนกอาจมีน้ำหนักไม่เพียงพอและไม่น่าสนใจในการดำเนินเรื่อง

รูปลักษณะภายนอก และการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก

จิตต์ศจี อายุราว 20-25 ปี รุ่รราวคราวเดียวกับโหนก ชอบแต่งตัวด้วยชุดที่เรียบง่าย มีใบหน้าสวยงาม รูปร่างดี ซาติตระกูลที่ดี จิตต์ศจีมักไม่ค่อยแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกมากเท่าใดนัก จิตต์ศจีไม่เคยมีอารมณ์โกรธ หรืออาการฉุนเฉียว จิตต์ศจีเป็นคนเรียบง่าย สุภาพ และมีเมตตา ซึ่งตรงกันข้ามกับโหนกอย่างสิ้นเชิง

จิตต์ศจีเกิดในครอบครัวมีชาติตระกูลและมีอันจะกิน กิริยาท่าทางของจิตต์ศจีจึงสง่าและเรียบร้อย จิตต์ศจีไม่เคยแสดงออกว่าตนเองร่ำรวย และไม่ใช้ความร่ำรวยของตนเองกดดันหรือบังคับผู้อื่น เธอแบ่งปันความร่ำรวย ในการส่งเงินให้โหนกร่ำเรียนหนังสือ ช่วยเหลือโหนกในทุกๆ ด้าน ไม่เคยดูต่ำว่ากล่าวโหนก จิตต์ศจีคิดว่าโหนกเหมือนน้องสาวของเธอคนหนึ่ง รวมถึงคุณนายเจริญศรีแม่ของจิตต์ศจี ทั้งสองมีเมตตาต่อครอบครัวโหนก

ลักษณะนิสัย

จิตต์ศจีมีนิสัย เรียบง่าย ไม่ค่อยสูงส่งกับคนอื่นมากนักจิตต์ศจีมีเพื่อนสนิทอยู่ไม่กี่คน หนึ่งในนั้นคือบุตรีนทร์เพื่อนสนิทที่เป็นไม้เบื่อไม้เมากับโหนก ไม่ชอบงานหรรษา เธอไม่ค่อยออกไม่ปรากฏตัวในงานสังคมเท่าใดนัก นอกจากความเรียบง่าย จิตต์ศจียังมีนิสัยที่ชอบช่วยเหลือและเมตตาคนอื่น มองโลกในแง่ดี ให้อภัยผู้อื่นไม่ถือโทษโกรธเคืองใครๆ แม้โหนกคนที่เธอให้ความ

ช่วยเหลือในทุกๆด้าน ต้องการทำร้ายจิตตศจีให้เสียโฉม แต่จิตตศจีกลับไม่โกรธโหนกและยังให้อภัยโหนกแล้วยังให้โหนกกลับมาอาศัยและทำงานในบ้านของเธออีกครั้ง ด้วยนิสัยที่เรียบง่าย กิริยาวาจาที่สุขุมเป็นผู้ดี ทำให้โหนกอิจฉาจิตตศจีมาโดยตลอด

สถานภาพทางสังคม

จิตตศจีอาศัยอยู่กับแม่ของเธอในคฤหาสน์ จิตตศจีมีสถานภาพเป็นทั้งเจ้าของบ้านและเจ้านายของโหนก แม้จิตตศจีจะมีสถานภาพที่สูงกว่าโหนก เธอไม่เคยนำข้อได้เปรียบในจุดนี้มาวางอำนาจหรือบังคับโหนกให้ทำในสิ่งต่างๆ จิตตศจีใช้ความร่ำรวย อำนาจที่เธอมีนั้นเกี่ยวคู่กับโหนก ดูแลเอาใจใส่ทั้งตัวโหนกและยายของโหนกอย่างดี

ทัศนคติของตัวละคร

จิตตศจีมีทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่ดี ทัศนคติของจิตตศจีทำให้ตัวละครมีความราบเรียบไม่หือหาวา จิตตศจีเป็นคนที่ดีพร้อมทุกอย่าง ทั้งรูปร่างและทัศนคติ ไม่มีที่ติ แม้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่เลวร้ายแค่ไหน ถูกโหนกกลอบทำร้าย จิตตศจีก็ยังมีทัศนคติที่ดีอยู่เสมอ มองโลกในแง่ดีให้อภัยต่อสิ่งเลวร้ายต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวเธอ เธอยังถ่ายทอดทัศนคติที่ดีในการใช้ชีวิตไปให้กับโหนก จนโหนกเองยอมรับและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเธอไปในทางที่ดีขึ้น

หากมองว่าโหนกคือตัวละครที่มีหลายมิติ มีการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนจบ ตัวละครจิตตศจีคือตัวละครที่ไม่มีมิติ ไม่มีการพัฒนาการ เป็นอย่างไรก็เป็นอย่างนั้นคล้ายผ้าขาว ไม่มีสิ่งเลวร้ายเจือปน ก็เพื่อจะช่วยเหลือทำให้ตัวละครอย่างโหนกมีสีสันมากขึ้น การมีจิตตศจีคอยถ่วงดุลและมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับโหนก ทำให้คนดูรู้สึกสนุกและผูกพันไปกับตัวละคร คอยลุ้นให้ตัวละครผ่านวิกฤติต่างๆ อีกทั้งตัวละครจิตตศจีมีรูปแบบที่ไม่ใกล้เคียงกับความมนุษย์ปฤษนธรรมดา มีความเป็นนางเอกทางละครที่สูงมาก ร่ำรวย ซาติตระกูลที่ดี รูปลักษณ์ที่งดงาม สมบูรณ์แบบไปทุกอย่าง ต่างกับโหนกที่มีเลือดเนื้อเชื้อไข มีข้อบกพร่อง แบบมนุษย์ธรรมดาทั่วไป

วิเคราะห์ตัวละคร “โหนก”

จากการศึกษาตัวละครหญิงในเรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” โหนกเป็นตัวละครที่สะท้อนความเป็นมนุษย์จับต้องได้ โหนกมีความเจ็บปวดจากการมีใบหน้าอัปลักษณ์ โหนกไม่ได้เกิดมาในชาติตระกูลที่ร่ำรวย มีทรัพย์สินเงินทอง ตัวละคร โหนกนั้น เป็นตัวละครที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าตัวละครอื่น ๆ ที่มีมิติเพียงด้านเดียว การมีชีวิตที่ไม่ราบเรียบ ต้องต่อสู้ดิ้นรน ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรครอบตัว หน้าซำยังมีใบหน้าที่อัปลักษณ์ การต่อสู้ดิ้นรนของโหนกก็มีพัฒนาการ อาจมองได้ว่าโหนกสะท้อนภาพของเพศหญิงในปัจจุบัน ว่าเป็นเพศที่ไม่ยอมแพ้ นอกเหนือจากต้องดูแลบ้าน ดูแลลูก ดูแลสามีแล้ว งานนอกบ้านก็ต้องคอยดูแล ต่อให้เหนื่อยแค่ไหน ผู้หญิงก็ต้องทำหน้าที่ให้ลู่วิ่งสำเร็จ ความอัปลักษณ์ของโหนก อาจหมายถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศ ที่ผู้หญิงมักถูกมองว่าเป็นเพศที่ด้อยกว่าเพศชาย ทำอะไรไม่ค่อยได้ต้องพึ่งเพศชาย โหนกสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา ไม่ยอมแพ้ต่อคนรอบข้างที่คอยดูถูก

แม้ว่าจะมีใบหน้าที่อัปลักษณ์ แต่โหนกมีความทะเยอทะยานในตนเอง เมื่อมีโอกาสโหนกจะฉวยโอกาสตลอดเวลาเพื่อให้ตนเองได้เปรียบ ยิ่งสะท้อนภาพความเป็นมนุษย์ของตัวละครโหนกมากขึ้น ยิ่งโหนกได้รับการศัลยกรรมมีใบหน้าที่ยังงาม โหนกใช้ความงามในการจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ความงามของโหนก เปรียบได้กับอำนาจที่โหนกมีอยู่ในมือ อำนาจที่โหนกมีคือความงามในการต่อรองกับความต้องการของทั้งโหนกและศัตรูที่โหนกเกลียดชัง การที่โหนกมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น ทำให้โหนกละเลยความเป็นตัวตนที่แท้จริง ละเลยศีลธรรม จนใช้อำนาจที่อยู่ในมือไปในทางที่ผิด อีกทั้งความลุ่มหลงในภาพลักษณ์ของตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงการละเลยแก่นแท้และความเป็นจริงของตนเอง ตัวละครสะท้อนให้ภาพความเป็นจริงของมนุษย์ว่า มนุษย์ทั่วไปที่ยังตัดกิเลสไม่ได้ มี รัก โลภ โกรธ หลง หากไม่สามารถควบคุมอำนาจที่ได้มาแล้ว ก็ไม่ต่างกับตัวละครโหนก ที่ร้อนรุ่ม คอยฉ้อฉล คนอื่นที่สวดยกว่าตนอย่างจิตต์ศวี

อมรศรี เย็นสำราญ ได้กล่าวถึงตัวละครนางเอกอย่างจิตต์ศวีว่า

“การนำเสนอภาพของจิตต์ศึ่สะท้อนภาพของโหนกให้เด่นและสร้างความน่าจดจำให้ตัวละครตัวนี้ให้เด่นชัดขึ้น ให้เห็นทั้งภาพตอนถูกกระทำและเป็นผู้กระทำ โหนกเป็นตัวกำหนดแก่นของเรื่อง ถ้าไม่มีตัวละครโหนก ตัวละครอื่นๆจะมีการดำเนินชีวิตที่ราบเรียบ ใช้ชีวิตปกติ ไม่มีความน่าสนใจ”²⁵

เป้าหมายหลักหรือวัตถุประสงค์ของตัวละครโหนกคือ ต้องการมีใบหน้างดงาม เพื่อสังคมจะได้ยอมรับในตัวเธอ เมื่อคนเรามองเพียงแต่ภายนอก โหนกจึงมองว่าความสวยสามารถบันดาลทุกสิ่งให้แก่เธอได้ รวมไปถึงวีรพลจะต้องหลงรักในความสวยงามของเธอ เนื่องจากการมีหน้าที่อุปถัมภ์มาตลอดชีวิต ทำให้ตัวละครตกอยู่ในสภาวะกดดันทางสังคม ทั้งถูกเยาะเย้ย ถูกถากถาง จนดูเหมือนเป้าหมายของตัวละครที่ตั้งไว้ดูห่างไกลเกินกว่าที่ตัวละครจะสามารถบรรลุในเป้าหมายได้ แต่เมื่อตัวละครโหนกได้รับโอกาสและถูกศัลยกรรมจนมีใบหน้าที้งงดงาม ตัวละครโหนกจึงใช้ความสวยของตนมาใช้ในการบรรลุเป้าหมาย คือให้คนรอบข้างยอมรับในความงามของตน

แม้ว่าวัตถุประสงค์หลักของตัวละคร คือต้องการให้ตนเองมีรูปลักษณ์ที่สวยงาม และเป็นที่ยอมรับในสังคม ดูเหมือนตัวละครจะสามารถบรรลุในเป้าหมายได้ด้วยง่าย แต่ไม่ได้เป็นเช่นนั้น ตัวละครโหนกอยู่ในสถานภาพเกือบต่ำสุดในสังคม คือ เป็นคนรับใช้ ไม่มีการศึกษา อาศัยอยู่กับยายและพี่ชาย ในเรือนคนรับใช้ ไม่มีโอกาสได้ไปพบปะสังคมภายนอก นอกจากคบหาอยู่กับเพื่อนสาวใช้ฝั่งตรงกันข้าม ทำให้มุมมองของตัวละครโหนกมีความใสซื่อและไร้เดียงสา อ่อนต่อโลก ทำให้การบรรลุเป้าหมายของตัวละครจึงเป็นไปได้ยาก หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากตัวละครอื่นๆ ทำให้มีความน่าสนใจ และน่าติดตาม คอยลุ้นว่าหากตัวละครโหนกสวยขึ้น โหนกจะทำอย่างไรกับคนรอบข้างที่เคยดูถูก โหนกจะทำอย่างไรกับวีรพลชายที่ตนเองหลงรัก ตัวละครแต่ละตัว อย่าง วีรพลนั้นช่วยตอกย้ำให้โหนกนั้นจะต้องบรรลุในเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ได้ แม้จะดูห่างไกลจากความเป็นจริง

²⁵ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 11 พฤษภาคม 2555

มากก็ตาม ฉากที่วีรพลชมโหมกว่ามีนัยน์ตาที่สดใส และงดงาม ทำให้โหมกที่ทั้งชีวิตไม่เคยได้รับคำชม หัวใจพองโต และคิดเข้าข้างตัวเองว่าวีรพลนั้นหลงรักเธอ โหมกจึงทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองสวยขึ้น รวมไปถึง ไปขอหยิบยืมเงินพี่ชายตัวเองที่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย เป็นจำนวนเงินถึง 2,000 บาท เงินจำนวนนี้ ในสถานภาพของโหมกที่ว่าเป็นจำนวนที่มาก เพียงเพื่อจะนำเงินเหล่านั้นมาซื้อเสื้อผ้าชุดใหม่ ทำผม แต่งหน้า ให้ตนเองสวยขึ้น ฉากนี้เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้โหมกไม่ล้มเป้าหมายหลักของตนเองที่จะต้องมีรูปลักษณ์ที่งดงาม และเป็นที่ยอมรับของสังคมให้ได้ แต่เมื่อโหมกหันมาแต่งตัว กลับถูกกลุ่มเพื่อนของจิตต์ศศิโยะแย้ย มีอุปสรรคมาขัดขวางในการบรรลุเป้าหมายของโหมก โหมกจำเป็นที่จะต้องแก้ไขและเอาตัวรอดจากอุปสรรคเหล่านี้เพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมายให้ได้

จะเห็นได้ว่าตัวละครแต่ละตัวในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ นั้นมีพฤติกรรมที่สอดคล้องและขัดแย้งต่อตัวละครหลักอย่างโหมก เพื่อให้โหมกมีความน่าจดจำและใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการรับมือและแก้ไขให้บรรลุเป้าหมายหลักให้ได้ ยิ่งอุปสรรคที่ตัวละครอย่างโหมกพบเจอมากเท่าไร ตัวละครจะต้องใช้ทั้งร่างกายและจิตใจจำนวนมากในการก้าวข้ามอุปสรรคนั้นไปให้ได้ ทำให้คนดูเข้าถึงและรับรู้ถึงพลังของตัวละครนั้นที่ปรากฏออกมาผ่านวิธีการรับมือและแก้ไขในแต่ละสถานการณ์ของตัวละคร

อมรศรี เย็นสำราญ ได้กล่าวว่า “หากโหมกที่มีรูปร่างหน้าตาอับลักษณะได้รับการปฏิบัติจากตัวละครอื่นๆแต่ละตัวอย่างเท่าเทียมกัน เรื่องคงราบเรียบ ไม่มีอะไรให้น่าจดจำ”²⁶

แต่ในเรื่องนี้ตัวละครแต่ละตัวถูกสร้างขึ้นเพื่อสร้างความขัดแย้งของในแต่ละตัวละคร เพื่อให้เรื่องดำเนินต่อไป ตัวละครโหมกจึงถูกดูถูก และถูกกระทำจากสังคมรอบข้าง จนเกิดความกดดัน เหมือนระเบิดเวลาที่รอวันระเบิดเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม

²⁶ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 22 พฤษภาคม 2555

โหนกมีเป้าหมายและแรงจูงใจของตนเองรวมไปถึงแรงกระตุ้นจากสังคมรอบข้างให้โหนกต้องการมีรูปลักษณ์ที่สวยงาม แรงจูงใจและความตั้งใจของโหนกที่จะต้องบรรลุเป้าหมายหลักยังไม่ปรากฏอย่างเด่นชัดในวัยเด็ก เนื่องจากในวัยเด็กโหนกไม่ได้รับผลกระทบจากการมีรูปร่างหน้าตาอับลักษณ์มากเท่าไร แต่ ค่อยๆสะสมมาเรื่อยๆจนโหนกเริ่มโตเป็นสาว เริ่มสนใจ อยากมีคู่ คำชมของวีรพลทำให้โหนกหลงรักวีรพล ผูกจิตผูกใจว่าความสุข มีรูปลักษณ์ที่งดงาม สามารถแย่งวีรพลมาจากจิตต์ศจีได้ ดังนั้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เช่น ฉากที่โหนกแต่งหน้าและไม่สามารถทนมองหน้าตัวเองในกระจกได้ ช่วยกระตุ้นให้โหนกเกลียดความอับลักษณ์และอยากมีใบหน้างดงามมากกว่าเดิม นอกจากนี้ ลักษณะการพูดของโหนกที่แสดงถึงความมั่นใจว่าหากตนเองมีใบหน้าที่งดงามแล้ว วีรพลจะต้องเลือกเธอมากกว่าจิตต์ศจี คำพูดและพฤติกรรมที่แสดงออกของโหนกเพิ่มความลึกและมีมิติให้ตัวละครแสดงออกอย่างเป็นเอกลักษณ์ เพื่อจะต้องบรรลุเป้าประสงค์หลัก (Super Objective) ให้ได้

นอกจากนี้การรับรู้ในสถานการณ์เฉพาะหน้า ที่นำเสนอความต้องการอย่างแรงกล้าของโหนกในการที่จะต้องการบรรลุเป้าหมายนั้นๆ โหนกสามารถคาดเดาเหตุการณ์บางอย่างได้

อมรศรี เย็นสำราญ ได้กล่าวถึงไหวพริบและความเฉลียวฉลาดของตัวละครโหนกไว้ว่า

“โหนกพยายามไม่ให้มิชิโกะภรรยาของหมอรู้ว่าตนเองนั้นแอบคบกับหมออยู่เพื่อรักษาหัวใจของมิชิโกะที่คอยช่วยเหลือ นอกจากนี้โหนกไม่ได้ใส่ชื่อบริสุทธิ์ แบบจิตต์ศจีที่มองเหตุการณ์ในแง่ดีเสมอ เนื่องจากการเลี้ยงดูที่ดี การศึกษาที่ดี แต่โหนกที่ถูกกระทำมาทั้งชีวิต การศึกษาน้อย โหนกจึงมองคนรอบข้างในแง่ลบตลอดเวลา ทำให้โหนกได้เปรียบและมีไหวพริบในการรับมือกับปัญหามากกว่า”²⁷

²⁷ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 22 พฤษภาคม 2555

ในสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่บีบคั้นและต้องใช้พลังกายและความคิดอย่างหนักในการไตร่ตรอง เช่น ฉากที่โหนกหลบเข้าไปในห้องนอน จิตต์ศรัทธาเพื่อนำน้ำกรดสาบไปหน้าของจิตต์ศรัทธา ให้จิตต์ศรัทธาเสียโฉม หากจิตต์ศรัทธาเสียโฉมแล้ว โหนกเองที่มีใบหน้าซึ่งงดงาม วิรพลก็จะหันมาสนใจในตัวเธอแทน โหนกมักคิดเข้าข้างตัวเองและใช้วิธีที่ง่ายที่สุดเพื่อครอบครองวิรพล แต่ลืมคิดไปว่า หากผลไม่ได้ออกมาตามที่ตนเองตั้งไว้ โหนกจะเป็นอย่างไร ความสามารถในการรับรู้สถานการณ์เฉพาะหน้าของโหนก ถูกกำหนดจากพื้นฐานชีวิตของโหนก คือ โหนกเป็นสาวใช้ การศึกษาน้อย มีประสบการณ์ในชีวิตไม่เพียงพอ การอยู่ในโลกแคบ ไม่ได้ออกไปไหน ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่สามารถขึงดวงวัดความดีได้อย่างจิตต์ศรัทธา คิดและใช้วิธีที่ง่ายที่สุดเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเองไว้ก่อน ไม่คิดด้านตรงข้าม ไม่คิดถึงผลกระทบที่จะตามมา คิดแต่ด้านที่ตนเองจะได้ตลอด แต่ลืมคิดถึงด้านร้าย ผลจะเป็นอย่างไร โหนกไม่ได้คิดในแง่มุมตรงนั้น จึงทำตัวละครโหนกมีพฤติกรรมที่หลากหลายและขัดแย้งกับนางเอกอย่างจิตต์ศรัทธาอย่างสิ้นเชิง ทำให้ตัวละครมีความใกล้เคียงกับมนุษย์จริงๆ

มิติที่ทำให้ตัวละคร “โหนก” มีความโดดเด่น

ความอับลักษณ์ทางด้านหน้าตาที่เห็นได้เด่นชัดกว่าตัวละครนางเอกอย่างจิตต์ศรัทธาทำให้ตัวละครนี้มีความโดดเด่น แต่เหนือจากรูปร่างหน้าตาอับลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นจากความบกพร่องทางกายภาพ สิ่งที่ทำให้มิติของตัวละครโหนกมีความโดดเด่นและเห็นได้อย่างชัดเจนจากตัวละครอื่นๆ คือ

- ลักษณะนิสัยที่ทะเยอทะยาน มั่นใจในตัวเอง
- ไหวพริบ สติปัญญาในการปรับตัวที่ดีเยี่ยม ทำให้โหนกมีความโดดเด่นกว่าจิตต์ศรัทธามากกว่าเดิม
- แรงจูงใจของโหนกที่ชัดเจนและรุนแรงมากกว่าตัวละครอื่นๆ ในเรื่อง โดยเฉพาะนางเอกที่มีความเพียบพร้อมอย่างจิตต์ศรัทธา

- ความแตกต่างกันอย่างสุดขั้วทางสถานภาพและฐานะรวมไปถึงรูปลักษณะของโหนก แต่พฤติกรรมการแสดงออกของตัวละครกลับแตกต่างอย่างสิ้นเชิง การไม่ยอมรับในความด้อยต่ำของตนเอง เชื้อมั่นว่าตนเองสามารถมีชีวิตที่ดีกว่าเดิมได้ หากมีโอกาส

- การเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเอง แม้โหนกจะถูกมองว่าอัปลักษณ์และด้อยต่ำ แต่โหนกกลับแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นว่า โหนกไม่ยอมแพ้ในโชคชะตาที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด โหนกเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่ยอมให้ใครมาดูถูก บริบทที่อยู่รอบตัวโหนก ไม่ว่าจะ เป็น สังคม วัฒนธรรม แนวคิด ทักษะคติ ช่วยผลักดันให้โหนกบรรลุเป้าหมายในแรงจูงใจตัวละคร (Character's Motivation) ด้วยวิธีการต่างๆที่รุนแรง

อมรศรี เย็นสำราญ กล่าววว่า

“บ่อยครั้งที่โหนกเชื่อว่าวิธีการที่ตนเลือกใช้นั้นถูกต้องและคิดเข้าข้างตนเองว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเรียกร้องและลดค่าสบประมาทจากคนรอบข้าง”²⁸

การเข้าใจและมองเหตุการณ์ในด้านเดียวของโหนก เป็นผลมาจากการเรียนรู้ต่อโลกของโหนกมีน้อย การมีมุมมองที่แคบในการใช้ชีวิต ไม่เคยออกไปไหน มองโลกในด้านเดียวแบบที่ตนเองอยากให้เป็น คิดเป็นเส้นตรง ทำให้โหนกมักจะล้มไถ่รตรองถึงผลที่ตามมาทีหลังเสมอ

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อพลังที่สร้างให้ตัวละครมีความโดดเด่นและน่าจดจำ

ปัจจัยที่ทำให้ตัวละครมีความโดดเด่นและน่าจดจำนอกเหนือจากบริบทให้เหตุผล มิติให้ความเป็นไปได้ เมื่อทั้งสองรวมกันสามารถสร้างความน่าสนใจและน่าติดตามของตัวละคร มิติให้

²⁸ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 22 พฤษภาคม 2555

พิเศษคือส่วนพิเศษที่เพิ่มและเกิดจากการป้อนเนื้อหาและปุมหลังของตัวละคร ในความพิเศษนี้อาศัย ตั้งแต่วัตถุประสงค์หลักของตัวละครนั้น (Super objective) หรือแม้แต่แรงจูงใจทั่วไปของตัวละคร (Character's Motivation) ในการสร้างมิติพิเศษให้เกิดขึ้นกับตัวละครหลัก โดยจะนำเสนอการวิเคราะห์มิติพิเศษของตัวละครในสองเรื่อง คือ ส่วนแรก เรื่อง “เกล็ดมรกต” ส่วนที่สอง เรื่อง “จุดเจ็บในดวงใจ” ดังนี้

เกล็ดมรกต

ในเรื่องเกล็ดมรกต “อรัญญาณี” หรือ “นางพญาเกล็ดมรกต” มีอารมณ์รัก โลก โกรธ หลง แบบ มนุษย์ทั่วไป

“ความพิเศษของนางพญาเกล็ดมรกตที่แตกต่างจากมนุษย์ทั่วไป คือ ความเชื่อมั่นในความรักอย่างรุนแรง รักเดียวใจเดียว”²⁹

มีจิตผูกพันกับคนรักของตนเองอย่างแน่วแน่ ความพิเศษที่ทำให้ตัวละครนี้มีความโดดเด่น คือ ความรักที่มีต่อพระบาทเจ้าแรงมากจนจิตผูกพันและตั้งเป้าหมายเพื่อที่จะครองรักกันจนข้ามภพข้ามชาติ จิตของนางพญาเกล็ดมรกตเก็บอารมณ์รัก โลก โกรธ หลง อิจฉา นินทา อาฆาต พยาบาท ชุนแค้น ชัดเคื่อง นานาชนิดเอาไว้ นางจึงพยายามเก็บอารมณ์ทั้งหมดเหล่านั้น ด้วยการพยายามบำเพ็ญเพียร พยายามทำให้จิตของตนเองสงบ และรอคอยการกลับมาของพระบาทเจ้า นางพญาเกล็ดมรกตต้องใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อให้ตนเองมีจิตที่สงบ นางพญาเกล็ดมรกตรักและหลงในตัวพระบาทเจ้ามาก นางจึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะต้องพบและครองรักกับพระบาทเจ้าในทุกภพทุกชาติ

²⁹ สัมภาษณ์ ฐนรัช กองทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

ในบริบททางสังคมไทยเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด การทำบุญร่วมกันกับคนที่รักเพื่อที่ชาติหน้าจะได้กลับมาพบและรักกันอีก ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการเวียนว่ายตายเกิดโดยใช้คำว่า “สังสารวัฏ” สังสารวัฏมีความหมายตามตัวอักษรว่า “การท่องเที่ยวไปเป็นวงกลม” โดยใจความหมายถึง การที่สิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์เวียนตายเวียนเกิด คือเกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิดใหม่ แล้วตายอีก แล้วเกิดใหม่อีก วนเวียนอยู่อย่างนี้เรื่อยๆ ไม่มีวันจบสิ้น นี่คือการท่องเที่ยวไปเป็นวงกลม หรือสังสารวัฏตามความหมายของพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่าเป็นการท่องเที่ยวไปก็เพราะการมีชีวิตอยู่เปรียบเสมือนการเดินทาง นับตั้งแต่ปฏิสนธิขึ้นในครรภ์ของมารดาจนกระทั่งออกมาสู่โลกภายนอก ภาวะทางกายและทางจิตของมนุษย์ไม่เคยหยุดอยู่กับที่แต่ก้าวไปข้างหน้าทุกขณะจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตนี้ก็ผ่านจากภพนี้ไปสู่ภพอื่น เมื่อสิ้นสุดชีวิตในภพอื่นก็ผ่านไปสู่ภพอื่นต่อไปและต่อๆ ไปไม่สิ้นสุด

นอกจากนี้ตัวละครยังนำเสนอบริบทของคำมั่นสัญญาที่เชื่อมโยงกับความเชื่อในสังคมไทย และช่วยตอกย้ำวัตถุประสงค์หลัก (Super Objective) ของนางพญาเกล็ดมรกตถึงความรุนแรงในแรงปรารถนาอันแรงกล้าของนางพญาเกล็ดมรกตที่มีต่อความรักในตัวพระบาทเจ้าคือ การสัญญาที่มีจิตผูกพันอย่างรุนแรงถึงข้ามภพข้ามชาติ ทั้งสองคนจะไม่มีทางพรากจากกัน เพราะคำมั่นสัญญาการเป็นบ่วงที่ยึดคนทั้งสองคนที่ให้คำมั่นสัญญากันไว้ ในเรื่องเกล็ดมรกต นางพญาเกล็ดมรกตและพระบาทเจ้าได้ให้คำมั่นสัญญาของกันและกันว่าจะครองรักกันตลอดไป ความรักของนางพญาเกล็ดมรกตที่มีความผูกพันแบบข้ามภพข้ามชาติ ที่รักแรง โกรธแรง หลงแรง เพราะคำมั่นสัญญาของพระบาทเจ้ากับนางพญาเกล็ดมรกต พระบาทเจ้าได้กล่าวกับนางพญาเกล็ดมรกตไว้ว่า

“ต่อไปนี่เจ้าจงเป็นแม่เจ้าแห่งนครข้าไทของข้า ข้ารักเจ้า เราจักไม่มีวันแยกกันตลอดกาล”

นางพญาเกล็ดมรกตจึงยึดมั่นและเชื่อถือในคำพูดของพระบาทเจ้าอย่างเชื่อมั่นและรุนแรงมาก ด้วยสถานภาพของพระบาทเจ้าในฐานะกษัตริย์ที่ปกครองนคร ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและทำให้คำสัญญาที่มีความศักดิ์สิทธิ์ต่อนางพญาเกล็ดมรกตมากขึ้นจนกลายเป็นมิติพิเศษของความคิด

ของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตที่มีต่อความรักของชายที่ตนเองรักสามารถสร้างพลังและความพิเศษของตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตอย่างเห็นได้ชัดมากกว่าตัวละครนางเอกของเรื่องอย่าง “ดวงดาว”

ความเชื่อมั่นในความรักของนางพญาเกล็ดมรกต ถูกตอกย้ำและเพิ่มความรุนแรง จากการเข้ามาของดวงดาว นางเอกของเรื่อง ดวงดาวมีบทบาทช่วยเพิ่มความโดดเด่นและน่าสนใจแก่นางพญาเกล็ดมรกตมากขึ้น หากมองย้อนกลับไปในอดีต การเข้ามาของ แสนคำ (ดวงดาวในยุคปัจจุบัน) ในฐานะ พระมเหสีองค์ใหม่จากการบุกยึดครองเมืองต่างแดนของพระบาทเจ้า ทำให้อำนาจและวิถีชีวิตของนางพญาเกล็ดมรกตเสียดุลยภาพและสั่นคลอน การตกเป็นรองให้กับหญิงที่อ่อนเยาว์กว่า กิริยามรรยาทที่งดงามกว่าตน แม้ว่านางพญาเกล็ดมรกตจะมีสถานะที่ดีกว่าแสนคำ (ดวงดาวในยุคปัจจุบัน) อำนาจที่มากกว่า แต่สถานภาพที่ด้อยกว่าแสนคำของนางพญามีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คือ ความอ่อนเยาว์ ที่ต้องใจพระบาทเจ้ามากกว่า เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตถูกละเลยจากพระบาทเจ้า ทำให้นางพญาเกล็ดมรกตเพิ่มความแรงในการแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของในตัวพระบาทเจ้ามากขึ้น คำพูดที่มีต่อดวงดาวและพระบาทเจ้าแตกต่างไปจากอดีต โดยเฉพาะดวงดาว นางโกรธแค้นและพยายามทำทุกวิถีทางในการกำจัดหญิงสาวที่พยายามมาข้องเกี่ยวกับคนรักของนาง รวมไปถึงอาฆาตพยายาบาทกับแสนคำไปทุกชาติๆ จนถึงยุคปัจจุบันที่แสนคำกลับมาเกิดเป็น ดวงดาว ชาตินี้ พระบาทเจ้ากลับมาเกิดเป็นเสกสรร ทั้งสองคนรักใคร่ชอบพอกัน ดวงดาวเกิดมาพร้อมกับความอ่อนเยาว์กว่านางพญาเกล็ดมรกตอีก ยิ่งสร้างความโกรธแค้นให้แก่นางพญาเกล็ดมรกตมากขึ้น

ฐนรัช กองทอง ได้กล่าวถึงแรงผลักดันที่มีต่อนางพญาเกล็ดมรกตไว้ว่า

“แสนคำ (ดวงดาวในยุคปัจจุบัน) เป็นแรงผลักดันให้นางพญาเกล็ดมรกตแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของและสรรหาวิธีต่างๆ เพื่อให้ตนเองกับพระบาทเจ้ากลับมาครองรักด้วยกันต่อไป”³⁰

³⁰ สัมภาษณ์ ฐนรัช กองทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

ดวงดาวเป็นแรงผลักดันและต้นเหตุของเรื่องราวทั้งหมดตั้งแต่ในอดีตชาติก่อน นางพญาเกล็ดมรกตจึงหาวิธีการทุกอย่างในการกำจัดดวงดาวให้ออกไปจากชีวิตของนางและคนรักให้ได้ รวมไปถึง พิธีกรรมที่ทำให้ตนเองคงอยู่ในสภาพเดิม ไม่แก่ชราไปตามวัย แม้จะต้องอาศัยและทำร้ายชีวิตมนุษย์คนอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งพลังเหล่านี้

นอกจากนี้ สุณัฏฐ์ กองทอง ได้กล่าวเพิ่มเติมในเรื่องพลังที่อาฆาตแค้นของนางพญาเกล็ดมรกตว่า

“ความแค้นที่รุนแรงสะสมมานานจนข้ามภพข้ามชาติของแวมกับผู้หญิงที่เข้ามาวุ่นวายกับคนรักของตนตลอดไปทำให้นางพญาเกล็ดมรกต จึงมีพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกับมนุษย์ทั่วไป เพิ่มความมีมิติให้กับตัวละครนี้มีความโดดเด่นและน่าจดจำ”³¹

การที่ตัวละคร “นางพญาเกล็ดมรกต” มีความโดดเด่นและน่าจดจำมากกว่าตัวละครนางเอกอย่าง “ดวงดาว” เนื่องจากบริบทรอบตัวของตัวละครและมีมิติพิเศษมีความสัมพันธ์และเอื้อให้ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตสามารถแสดงออกถึง วัตถุประสงค์หลักของตัวละคร (Super objective) ได้อย่างเด่นชัด ซึ่งเป็นจุดเด่นของงานประพันธ์ของคุณสมสุข ภัลย์จาฤก การแสดงออกทางพฤติกรรมที่รุนแรงในการแย่งชิงเพื่อครอบครองคนรักของตนเอง คนรักที่เคยให้คำมั่นสัญญา กับตนเองในอดีต ถูกทำลายลงเพราะการเข้ามาของตัวละครที่มีสถานะด้อยต่ำกว่าตนในทุกๆด้าน มีเพียงอย่างเดียว คือ ความอ่อนเยาว์ ที่สามารถชนะใจคนรักของตนเองได้ ซึ่งความอ่อนเยาว์ ความสาว เป็นปัจจัยที่สำคัญของผู้หญิงมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่านางพญาเกล็ดมรกตพยายามทุกวิถีทางในการดำรงและมีรูปลักษณะที่ใกล้เคียงกับตนเองในช่วงอดีต แม้จะต้องทำลายชีวิตของคนอื่น ด้วยการดูถูกเกลียดชังของหญิงพหุภรรยา นางก็เต็มใจทำเพื่อหลีกเลี่ยงความชรา รวมถึงการที่นางมีความสามารถพิเศษในเชิงเวทมนต์คาถามนต์ดำ ซึ่งการ

³¹ สัมภาษณ์ สุณัฏฐ์ กองทอง , 10 พฤษภาคม 2555.

กระทำดังกล่าวของนางพญาเกล็ดมรกต มีบริบทคอยรองรับและตอกย้ำว่าเหตุใดนางจึงมีพฤติกรรมดังกล่าว มิติพิเศษช่วยเพิ่มความน่าสนใจและสอดคล้องกับบริบทในเรื่อง นางพญาเกล็ดมรกตมีจิตใจที่โหดเหี้ยม อารมณ์ที่รุนแรง เนื่องจากถูกแย่งชิงคนรักไปโดยคนที่มีสถานะภาพต่ำกว่าตนเองมีเพียงแค่ว่าความสวยและความอ่อนเยาว์เท่านั้นที่มีอำนาจในการต่อรองแย่งชิงคนรักไปจากนาง แม้นางจะมีอำนาจที่เหนือธรรมชาติ มีเวทมนต์คาถา พลังและอำนาจที่มากอย่างล้นเหลือจนถึงได้อย่างเด่นชัดกับตัวละครนางเอกอย่างดวงดาวแต่อำนาจในการต่อรองของนางกับน้อยลงเมื่อต้องเผชิญกับหญิงสาวที่มีความอ่อนเยาว์กว่านาง ดังเช่น แสนคำ(ดวงดาว)

นางพญาเกล็ดมรกตจึงมีความโกรธแค้นเคืองแค้นอย่างรุนแรงและพยายามทำทุกวิถีทางในการกำจัดหญิงสาวที่พยายามเข้ามาข้องเกี่ยวกับคนรักคนนาง รวมไปถึงแรงอาฆาตพยาบาทกับแสนคำไปทุกชาติๆที่เป็นแรงผลักดันให้นางบำเพ็ญเพียรเพื่อรักษาสภาพร่างกายของนางให้คงอยู่ในสภาพเดิมไว้เพื่อรอคอยที่จะได้กลับมาอยู่กับคนรักของนางในชาติภพต่อไปที่ปราศจากแสนคำ(ดวงดาว) จะเห็นได้ว่าประเด็นเรื่องความอ่อนเยาว์มีพลังและมีอิทธิพลต่อเพศหญิงค่อนข้างมาก ตัวละครอย่างดวงดาว มีสถานะภาพที่ต่ำกว่านางพญาเกล็ดมรกตในทุกๆด้านมาตลอด แต่ปัจจัยที่ทำให้ดวงดาวถือไฟเหนือกว่านางพญาเกล็ดมรกตมาตลอดทั้งในอดีตและปัจจุบันคือ “ความอ่อนเยาว์” ที่สามารถพลิกขั้วอำนาจให้มาอยู่ที่ตัวละครนางเอกอย่างดวงดาวได้ หากตัวละครอย่างนางพญาเกล็ดมรกตมองข้ามปัจจัยเรื่องความอ่อนเยาว์ไป นางมีพร้อมทุกอย่างทั้งความงาม สถานภาพ อำนาจ แต่ความลุ่มหลงและอารมณ์ทำให้นางตกอยู่ภายใต้อารมณ์กิเลสตัณหา การนำเสนอถึงปัญหาที่ดูเหมือนเล็กน้อยแต่กลับยิ่งใหญ่ในมุมมองของเพศหญิง สะท้อนให้เห็นว่าคุณสมรส กัลยัจากุท เข้าใจในเพศหญิงอย่างแท้จริง เพราะความอ่อนเยาว์มีปัญหาเกี่ยวกับเพศหญิงมาทุกยุคทุกสมัย สืบเกิดจากความกังวลและการนำเสนอผลิตภัณฑ์ช่วยลดริ้วรอย ต่อต้านความชรา มีโฆษณาในทุกยุคทุกสมัย บ่งบอกถึงความกังวลในความอ่อนเยาว์ของตนเองแม้จะสมบูรณ์แบบสักเพียงใด มีความเพียบพร้อมในทุกๆด้าน ดังเช่น นางพญาเกล็ดมรกต แต่หากตกอยู่ภายใต้ความลุ่มหลงมัวเมาในความอ่อนเยาว์จนกลายเป็นความหมกมุ่นแล้วย่อมส่งผลเสียต่อตนเองและสันคลอนไปถึงสถานภาพของตนเองที่มีอยู่ด้วย

จุดเจ็บในดวงใจ

จุดเจ็บในดวงใจ ตัวละครเอกหญิงที่มีความโดดเด่นและมีมิติพิเศษที่ช่วยเสริมให้ตัวละครนั้นมีความน่าจดจำมากกว่าตัวละครนางเอกของเรื่อง มีชื่อว่า “โหนด” มีชื่อจริง ว่า “เจ็ยง” แต่ส่วนใหญ่มักถูกเรียกว่า โหนด โดยเฉพาะเพื่อนของจิตต์ศจ็อย่างบุศรินทร์และสุเมธ โหนด เป็นชื่อเรียกที่แฝงไปด้วยคำดูถูกและเหยียดหยัน เนื่องจาก ใบหน้าที่อัปลักษณ์ของเจ็ยงยื่นออกมาคล้ายโหนด จึงถูกเรียกว่าโหนดแทน “เจ็ยง” โหนดไม่เคยชอบชื่อนี้เลย หลายครั้งที่โหนดพยายามแสดงความไม่พอใจเวลาถูกบุศรินทร์และสุเมธเรียกขานเธอด้วยชื่อนี้ ทั้งพูดจากระพืดกระพืด ท้าทางที่บึ้งตึง แต่ดูเหมือนการแสดงออกที่ไม่พอใจของโหนดกับสร้างความสนุกสนานให้คนล้อเลียนมากยิ่งขึ้น โหนดพยายามเปลี่ยนชื่อ แต่กลับถูกเหยียดหยันจากบุศรินทร์ว่าชื่อที่เธอเปลี่ยนนั้นสวยงามเกินไปไม่เหมาะกับคนอย่างเธอ โหนด เป็นชื่อที่เหมาะสมสำหรับเธอแล้ว ชื่อที่สวยงาม ย่อมเหมาะกับคนสวยงาม หากมีคนที่เหมาะสมสำหรับชื่อใหม่นี้ควรจะเป็นจิตต์ศจ็มากกว่า คำพูดที่ถากถางและเหยียดหยันจากคนรอบข้าง ทำให้โหนดเก็บงำความแค้นเคืองเอาไว้กับโหนดมีนิสัยที่ทะเยอทะยานและเก็บงำความรู้สึกที่ถูกดูถูกเปลี่ยนเป็นแรงผลักดันให้ตนเองสามารถฝ่าฟันอุปสรรครอบข้าง จนดูเหมือนโหนดกลายเป็นคนที่มีจิตใจมุ่งมั่นร้ายคิดจะแก้แค้นอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้กลวิธีของโหนดในการพยายามที่จะเรียกร้องและแสดงออกต่อสถานการณ์ที่มีความกดดันและปรับตัวให้เข้าสภาพสังคมรอบข้างทำให้โหนดมีความโดดเด่นและช่วยเพิ่มมิติพิเศษที่น่าสนใจให้กับตัวละครอย่างโหนด ความสามารถพิเศษของโหนดที่ติดตัวมาตั้งแต่วัยแรกเริ่มดูเหมือนจะไม่สลักสำคัญอะไรเพราะโหนดไม่ได้แสดงออกและนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและดูเหมือนความสามารถพิเศษนี้จะไม่สามารถช่วยให้โหนดรอดพ้นจากวังวนของปัญหาและช่วยยกระดับให้โหนดมีสถานภาพที่ดีกว่าเดิมได้ คือการที่โหนดเป็นตัวละครที่มีไหวพริบและสติปัญญาที่ดีมาก สติปัญญาที่ดีในที่นี้ไม่ได้แสดงออกถึงการที่โหนดเป็นคนเรียนเก่ง เราจึงไม่เห็นว่าเป็นคนเรียนเก่งหรือสอบได้คะแนนสูงหน้าซ้ำโหนดยังออกจากโรงเรียนกลางคัน แต่ ไหวพริบและสติปัญญาสะท้อนออกมาจากการกระทำและวิธีการพูดเจรจาของโหนดที่แสดงออกถึงว่าตนเองมี

ศักดิ์ศรีไม่ต้องการให้ใครมาดูถูกหรือพรากมันไปจากเธอ ด้วยเหตุนี้ การที่โหนกมีความเชื่อและพยายามทำตัวให้เหมือนกับจิตต์ศจีเพราะว่าจิตต์ศจีนั้นเพียบพร้อมไปด้วยรูปลักษณ์และฐานะ จิตต์ศจีจึงเหมือนต้นแบบในการเรียนรู้และจดจำของโหนก บริบทและเนื้อหาของเรื่องช่วยตอบรับ และเพิ่มความสอดคล้องกับเนื้อหาว่าเหตุใดโหนกจึงมีนิสัยที่ชอบเลียนแบบในพฤติกรรมของจิตต์ศจี อาจมองดูว่าโหนกพยายามปีนเกลียวขึ้นไปให้เทียบเท่ากับจิตต์ศจี แต่เนื่องจากการถูกดูถูก และเปรียบเทียบกับคนอื่นโดยเฉพาะจิตต์ศจีมาตั้งแต่เกิด พร้อมกับการการได้ยินคำสรรเสริญที่มีต่อจิตต์ศจีรอบตัวมาตั้งแต่เกิดเหมือนกัน จึงเป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันให้โหนกพยายามเดินตาม จิตต์ศจีและมุ่งมั่นว่าหากวันนั้นมาถึงตนเองต้องมีดีกว่าจิตต์ศจีแน่นอน

โหนกคิดว่าจิตต์ศจีมีดีแค่ความสวย และชาติตระกูลดีเท่านั้น หากเธอมีทุกอย่างเหมือน จิตต์ศจี เธอเชื่อมั่นว่า เธอจะได้ได้ดีและมีคนชอบมากกว่าจิตต์ศจีอย่างแน่นอน โหนกจึงมีแนวคิด และนิสัยที่ทะเยอทะยานและอิจฉาริษยาจิตต์ศจีอย่างรุนแรง พร้อมกับพยายามสังเกตและเลียนแบบท่าทางพฤติกรรมของจิตต์ศจีไปด้วย เพราะการที่จิตต์ศจีได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป ทำให้โหนกต้องการให้สังคมยอมรับตนเองแบบจิตต์ศจีจึงพยายามสังเกตและเลียนแบบใน พฤติกรรมของจิตต์ศจี ซึ่งเราจะสังเกตได้ในช่วงแรกของการเลียนแบบของโหนกมักถูกล้อเลียนและนำไปเปรียบเทียบกับจิตต์ศจีอยู่เสมอ แต่โหนกสามารถพัฒนาและสร้างรูปแบบพฤติกรรมของ ตนเองที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ของเธอเองมีความคล้ายคลึงกับจิตต์ศจีได้อย่างแนบเนียน หลังจากที่โหนกได้รับการศัลยกรรมมีใบหน้าที่งดงามแล้ว โหนกกลับมาที่คฤหาสน์อีกครั้งในฐานะ สาวสวยชาติตระกูลดี กิริยามรรยาทที่ชวนมอง ทำให้เราทราบสาเหตุที่โหนกพยายามเลียนแบบ พฤติกรรมและท่าทางของจิตต์ศจีในอดีต บัดนี้มันได้ได้ตอบโชนและช่วยให้โหนกสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่โหนกเฝ้าคอยฝันถึงมาตลอด สังคมที่หรูหรา ฟุ้งเฟ้อ ที่โหนกเชื่อว่า หากได้รับการ ยอมรับจากสังคมนี้ ชีวิตของโหนกจะมีความสุขสำราญตลอด วันที่โหนกเฝ้ารอมาถึงโหนกสามารถ ทำได้ดีและงดงามมากกว่าจิตต์ศจี โหนกได้ทำสำเร็จแล้วคำสรรเสริญยินยอมจากคนรอบข้างที่เคย ดูถูกได้ตัวเธอแต่ตอนนี้กลับชื่นชมในตัวเธอทำให้โหนกมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้นเป็นอย่างมาก ที่คนรอบข้างไม่สามารถจดจำเธอได้ว่าเธอคือ โหนกสาวใช้ของคฤหาสน์

อมรศรี เย็นสำราญ ได้กล่าวถึงความพิเศษที่มีในตัวละครโหนกไว้ว่า

“ความแรงในอารมณ์ของโหนกที่มากเกินไปเกินขีดของมนุษย์ทั่วไปถูกป้อนมาด้วยบริบทของสังคมรอบข้างที่คอยกดดันและดูถูกเธอตลอดเวลา”³²

โหนกจึงมีความพิเศษเหนือกว่าตัวละครนางเอกอย่างจิตต์ศจีคือ สัญชาติญาณในการปรับตัวและเอาตัวรอดของโหนก ส่วนใหญ่มักจะแสดงออกอย่างเด่นชัดและถูกนำมาใช้บ่อยมาก คนดูสามารถจดจำในพฤติกรรมของโหนก โดยเฉพาะเวลาที่โหนกพยายามและต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับภายในสังคม โหนกต้องใช้ความพยายามอย่างหนัก และแรงปรารถนาอย่างแรงกล้าในการพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มองแต่รูปลักษณ์ภายนอก โดยเฉพาะช่วงเวลาที่โหนกได้รับการศัลยกรรมและกลับมาที่คฤหาสน์ของจิตต์ศจีอีกครั้ง โหนกในรูปลักษณ์ที่เปลี่ยนไป มีสถานภาพและความเพียบพร้อมไม่ต่างกับจิตต์ศจี โหนกพยายามที่จะเก็บงำความรู้สึกที่มีต่อคนรอบข้างเอาไว้เพื่อไม่ให้สถานะที่แท้จริงของเธอเปิดเผยออกมาว่าหญิงสาวที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามคนนั้นคือ โหนกอดีตสาวใช้ที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ ความสามารถของโหนกที่มีมาตั้งแต่ต้น มีไหวพริบ สติปัญญาที่ดีมาก ในการปรับตัวให้อยู่ในรูปแบบของคนชั้นสูง จนคนรอบข้างแม้แต่พี่ชายแท้ๆ ของเธอไม่สามารถจำเธอได้ พร้อมกับการที่พี่ชายของตนเองมาตกหลุมรัก การปรับตัวของโหนกจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ละครพยายามสื่อให้เห็นว่า โหนกนั้นมีความสามารถมากเพียงใดในการเรียนรู้และเลียนแบบในพฤติกรรมของคนที่มีสถานภาพแตกต่างกับตนเอง โหนกไม่ได้เรียนหนังสือ เป็นสาวใช้ แต่สามารถแสดงพฤติกรรม กิริยา มารยาท ของชนชั้นสูงได้อย่างแนบเนียนจนสามารถพลิกสถานภาพของตัวเองได้ มีการสังเกตที่ดีเยี่ยม สามารถปรับตัวให้เข้ากับชนชั้นสูงได้โดยที่ไม่มีใครสังเกตหรือสงสัยว่าเป็นโหนกสาวใช้คนเดิม ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของโหนกสร้างมิติพิเศษให้กับโหนกที่เปรียบกับบริบทที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับมิติพิเศษเหล่านี้ทำให้คนดูสามารถจดจำโหนกได้มากกว่าจิตต์ศจี

³² สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 22 พฤษภาคม 2555

ตัวร้ายหรือตัวอิจฉาที่ไม่สามารถสร้างความจดจำได้ คือ ตัวร้ายที่มีรูปแบบเดิมๆ เดินเข้ามาในฉากแล้วไม่สามารถสร้างความน่าสนใจหรือไม่มีไหวพริบในการปรับตัวของตัวเองทำให้เนื้อหาและความเข้มข้นของละครลดลง แต่โหนกสามารถฝึกและเรียนรู้ได้และทำได้ดีกว่าตัวละครอื่นๆในเรื่องจนสร้างความโดดเด่นให้ละครจุดเจ็บในดวงใจได้รับความนิยมและกล่าวขวัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะตัวอิจฉาอย่างโหนก

สถานภาพทางชนชั้นที่ต่ำสุดของโหนกไม่ได้ส่งผลต่อการแสดงออกของโหนกให้ยอมรับในชะตาชีวิตของตนเอง โหนกไม่เคยมองว่าชนชั้นที่ต่ำสุดเป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตแต่กลับเป็นบริบทที่สร้างแรงผลักดันให้โหนกบรรลุแรงจูงใจของตัวเอง (Character's Motivation) เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเองคือจะต้องมีชีวิตที่ดีกว่าและลบคำสบประมาทที่คนอื่นดูถูกตนเองในฐานะที่เกิดมาเป็นสาวใช้ในครอบครัวชนชั้นสูง แม้โหนกจะเกิดมาในรูปร่างหน้าตาที่ไม่ชวนมองสวยงามแบบจิตต์ศจีนางเอกของเรื่อง แต่โหนกก็มีมิติพิเศษที่ทำให้โหนกกลายเป็นตัวละครที่น่าจดจำที่สุดในเรื่องคือ โหนกมีความสามารถพิเศษมากกว่าตัวละครอื่นๆ ที่สามารถเห็นได้อย่างเด่นชัด คือไหวพริบและสติปัญญาในการเอาตัวรอดของโหนกรวมไปถึงบริบทที่สอดคล้องกับมิติของความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้ของโหนก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สถานภาพของตัวเองเกิดการเลื่อนชั้นจากสถานภาพต่ำสุดของสังคมมาในสถานภาพใหม่ที่สูงกว่าชนชั้นเดิมของตน คือ ชนชั้นสูง โหนกอาศัยการปรับตัวจากการสังเกตและเรียนรู้สภาพและลักษณะของสังคมชนชั้นสูงมาตลอดชีวิตที่โหนกอาศัยอยู่ในคุกหาสน์ของคุณนายเจริญศรี

ด้วยบริบททางสังคมที่โหนกต้องเผชิญ สังคมสมัยใหม่ที่บูชาในเงินทองและรูปร่างหน้าตาช่วยเสริมให้มิติพิเศษของโหนกมีความเป็นไปได้ การที่โหนกมีพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะที่รุนแรง อัจฉริยะในตัวจิตต์ศจีอย่างรุนแรง เนื่องจากการถูกเปรียบเทียบจากคนรอบข้างมาตลอดชีวิต โหนกคือสีดำ จิตต์ศจีคือสีขาว ความแตกต่างกันอย่างสุดขั้วด้วยรูปลักษณ์และฐานะทำให้โหนกจึงมีแนวคิดที่รุนแรงและอาฆาตมาดร้ายกับคนที่ดูถูกหรือทำร้ายจิตใจเธอ โดยเฉพาะ

บุศรินทร์และสุเมธที่ดูถูกและเปรียบเทียบเธอกับจิตต์คีตตลอดเวลา แม้โหนดจะมีอารมณ์รัก โลก โกรธ หลง เหมือน มนุษย์ทั่วไป แต่ระดับความรุนแรงของโหนดนั้นมีมากกว่ามนุษย์ปุถุชนทั่วไป การทรมานและรองรับอารมณ์จากคนรอบข้างมาตลอดชีวิต การถูกเปรียบเทียบอยู่เสมอ ทำให้ โหนดเก็บงำและเจ็บปวดในความอภัพของตนเอง เมื่อถึงเวลาที่โหนดสามารถต่อรองและอำนาจ ในการจัดการกับปัญหาต่างๆ

การเลือกใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการแก้ปัญหาของโหนด อมรศรี เย็นสำราญ ได้กล่าว ว่า

“บ่อยครั้งวิธีที่โหนดใช้จึงมีความรุนแรงและผิดศีลธรรม เพราะขาดการไตร่ตรอง”³³

วิธีการที่รุนแรง ใช้อารมณ์เป็นตัวกำหนดในการที่จะบรรลุเป้าหมายล้วนส่งผลสะท้อน กลับมาสู่ตัวโหนดเองจนทำให้ชีวิตของโหนดนั้นพลิกผันอยู่ตลอดเวลา สุดท้ายความรุนแรงและผิด ศีลธรรมที่โหนดใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้โหนดกลับมาอยู่ในสถานภาพเดิมคือ คนรับใช้ที่มีหน้าตา อับลักษณ์ดังเช่นแรกเริ่ม

³³ สัมภาษณ์ อมรศรี เย็นสำราญ , 22 พฤษภาคม 2555

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อศึกษาบริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยอาศัยกระบวนการขั้นหลัก คือ แนวคิดภาพตัวแทน แนวคิดการสร้างความหมายและการใช้รหัสทางโทรทัศน์ แนวคิดการสร้างตัวละครให้มีพลังและสมจริง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือละครโทรทัศน์ที่ตัวละครหญิงมีความโดดเด่น 2 เรื่อง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ละครทั้งสองเรื่องที่ถูกวิจัยได้เลือกมาบริบทที่อยู่รอบตัวละครทั้งสองเรื่องเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบและถ่ายทอดตัวละครเอกหญิง ที่เป็นตัวร้ายของเรื่องให้มีมุมบางมุมที่น่าเห็นใจและเข้าใจได้ว่าเหตุใดตัวละครจึงกระทำเช่นนั้นในสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เพราะตัวละครเป็นถูกกระทำมาก่อนเมื่อมีโอกาสและได้กลับมาเป็นผู้กระทำบ้าง คนดูจึงเข้าใจและรับรู้ว่าหากเราอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นโดยมีบริบทในช่วงสังคมสมัยนั้นเป็นพื้นฐาน เราอาจจะทำพฤติกรรมแบบตัวละครหญิงที่เป็นตัวร้ายของเรื่องก็เป็นได้ เพราะการกระทำส่วนใหญ่มันไม่ได้แก้ปัญหาคือแต่กลับทำให้ปัญหามันขยายใหญ่ขึ้นกว่าเดิม

ผลจากวิจัยครั้งนี้พบถึงลักษณะบริบทที่ส่งผลต่อการสร้างตัวละครหญิงที่มีความโดดเด่นและน่าสนใจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบททางสังคมที่ส่งผลต่อการสร้างตัวละครหญิงทั้งสองเรื่อง

บริบทส่งผลต่อการรับรู้ บริบททางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง การรับรู้ การมองตัวละคร ประเด็นสังคมในเรื่องเกิลต์มรกต นางพญาเกิลต์มรกต เป็นตัวละครที่มีพลังอำนาจทุกอย่าง สถานภาพที่สูงส่ง รูปลักษณ์ที่งดงาม มีครบถ้วนทุกอย่าง แต่นางกลับต้องการเพียงความรักเดียวใจเดียวและเป็นคนเดียวของสามีและต้องการให้คนรักยกย่องตนเองเพียงคนเดียว แต่นางกลับพ่ายแพ้และเสียคุณภาพให้แก่ตัวละครนางเอกที่ไม่มีอะไรเลย สถานภาพ ฐานะต่างๆ ต่ำกว่านางทั้งสิ้น ยกเว้นความสวยและความอ่อนเยาว์กว่านาง บริบทในเรื่อง “เกิลต์มรกต “ ทั้งสองช่วงเวลา ได้นำเสนอความคาดหวังและความต้องการของผู้หญิงในแต่ละยุค โดยมีพื้นฐานของความเข้าใจในเพศหญิง โดยนำเสนอถึง สถานภาพในครอบครัวหญิงชาย เป้าปรารถนาอันแรงกล้าของนางพญาเกิลต์มรกตนั้นไม่ได้ยิ่งใหญ่แต่อยู่ในหัวใจของผู้หญิงทุกคน คือ ความเป็นหนึ่งเดียวของคนรัก ละครต้องการสะท้อนถึงสังคมโดยมีเจตนานำเสนอความสัมพันธ์ด้านสถานภาพของเพศหญิง เมื่อถูกฝ่ายชายละเลยและหันไปยกย่องผู้หญิงคนอื่นนอกเหนือจากตนเอง ไม่มีผู้หญิงคนไหนมีความสุขที่ต้องถูกสามีตนเองทอดทิ้ง ละเลย จนกลายเป็นปัญหาสังคมส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

ส่วนเรื่องจุดเจ็บในดวงใจนำเสนอเรื่องการผลักดันคนทำให้กลายเป็นคนชายขอบ ในทางจิตวิทยา โหนกเป็นตัวละครที่สังคมไม่ยอมรับ ถูกกีดกันให้ออกจากพื้นที่ของคนส่วนใหญ่เพราะเป็นคนอัปลักษณ์ นอกจากนี้สถานภาพของโหนกที่คลุมเครือไม่ชัดเจนว่าเป็นสาวใช้หรือคนในครอบครัวเดียวกันกับนายจ้างอย่างจิตต์ศจี เป็นจุดสะท้อนของสังคมไทย โหนกสะท้อนภาพสังคมไทยที่ไม่มีความชัดเจนในการแบ่งแยกสถานภาพ สะท้อนบริบททางสังคมไทยแบบเจ้าขุนมูลนาย สังคมไทยไม่ค่อยได้ตั้งคำถามว่าสถานภาพของสาวใช้ในบ้านเป็นญาติในครอบครัวหรือนายจ้างกับลูกจ้าง คือรักและเอ็นดูดูแลเหมือนญาติในครอบครัวแต่ไม่เทียบเท่ากับคนในครอบครัว

และต้องทำงานดูแลบ้าน กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความไม่ลงตัวไม่ชัดเจนสะท้อนออกมาในตัวละครอย่างไร

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีบทบาทต่อพลังและความน่าจดจำของตัวละครหญิง

1. แรงปรารถนาที่ไม่มีทางสำเร็จ (Super objective) ดังเช่น ตัวละครนางพญาเกล็ดมรกตในเรื่องเกล็ดมรกต โลกของนางพญาเกล็ดมรกตมันหมุนกลับไม่ได้ แต่นางพญาเกล็ดมรกตไม่ละทิ้งพยายามดิ้นทุกอย่างไว้ให้เหมือนเดิม ทั้งวัยและเวลา ไม่ยอมก้าวต่อไป ตัวละครที่มีพลัง ทั้งสองเรื่องให้สารที่ยิ่งใหญ่กว่าตัวละคร สารของละครทำให้เราเจอคำตอบ ทำในสิ่งที่ฝืนความเป็นธรรมดาของโลก ดังเช่นในเรื่องเกล็ดมรกตการไม่ยอมเดินหน้า ไม่ก้าวต่อไป เหมือนคนที่ติดและหลงอยู่อยู่กับอดีต ส่วนเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ นั้น โหมกตัวละครเอกของเรื่องไม่มีทางที่จะเลื่อนสถานภาพของตนเองได้ ความเป็นตัวตนที่แท้จริงของโหมก โหมกได้ผลักดันออกไป ก่อนหน้าที่โหมกจะแปลงโฉมโหมกถูกตัวละครอื่นผลักดันออกไปกลายเป็นคนชายขอบ ถูกเหยียดหยามเหมือนไม่ใช่คน และโหมกก็ยอมรับในจุดนั้น ความไม่สวยมันน่าเกลียด ดูไร้ค่า เมื่อวันที่มีโอกาส สวยขึ้นโหมกก็ยังไม่หยุด เพราะโหมกผลักดันเหง้าตัวเองของออกไป วังหนีตัวเอง เพราะเกลียดอดีตของตัวเอง หวังว่าจะเลื่อนสถานะเป็นที่รัก เป็นที่ยอมรับของสังคม การได้ขึ้นอย่างสมศักดิ์ศรี มันไม่มีทางเป็นไปได้เพราะโหมกวังหนีตนเอง มันไม่สำเร็จเพราะตัวละครมีลักษณะปฏิเสธความจริง ปฏิเสธคุณค่าที่แท้จริงของตัวเองและไปยอมรับสิ่งไร้ค่าที่สังคมยอมรับ ส่วนเกล็ดมรกตปฏิเสธความจริงเรื่องเวลาที่ผ่านไป ปฏิเสธว่าคนรักนั้นไม่ได้รักเราแล้ว

2. ความอ่อนแอกลายเป็นพลังในการทำร้ายคนอื่น ตัวละครทั้งสองตัวภายใต้แรงปรารถนา (Super Objective) จุดโดดเด่นจะเห็นถึงความสามารถและอำนาจของตัวละครเอกทั้งสอง และทำให้เราลึ้นว่าตัวละครทั้งสองจะทำร้ายฝ่ายตรงข้ามได้มากเท่าไร ตัวละครทั้งสองนั้นมองภายนอกดูเข้มแข็ง มีอำนาจ ฉลาด มีไหวพริบ การสร้างความบกพร่องของตัวละคร ภายใต้ความเข้มแข็ง มีอำนาจนั้น ตัวละครมีความอ่อนแอซ่อนอยู่ ไม่ได้เข้มแข็งตลอดเวลา ลักษณะตัวละครทั้งสองตัวนั้นนำเสนอให้เห็นถึงความอ่อนแอเป็นอย่างมาก ความอ่อนแอของตัวละครสองตัวคือ ไม่มีความ

มั่นใจในตัวเอง ไม่เห็นคุณค่าของตัวเอง ก็เหมือนกับมนุษย์ที่อ่อนแอที่สุดคือมนุษย์ที่ไม่เห็นคุณค่า และศักดิ์ศรีของตนเอง ตัวละครทั้งคู่เปลี่ยนแปลงความอ่อนแอเป็นความโกรธ ริษยา ผู้หญิงสองคนนี้เชื่อว่าคุณค่าตนเองผ่านความสัมพันธ์ ความรัก กับคนรอบข้าง

3.ความมุ่งมั่น ทะเยอทะยาน ตัวละครทั้งสองตัวมีแรงจูงใจของตัวละคร(Character's Motivation) ตัวละครทั้งสองเรื่องต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นๆ มีแรงจูงใจที่จะทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จ นำเสนอผ่านทางคำพูด หรือสภาพแวดล้อมที่ตัวละครปฏิสัมพันธ์ด้วย เพิ่มความลึกและมิติให้ตัวละครแสดงออกอย่างเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ตัวละครมีความเป็นมนุษย์มีเลือดเนื้อ มีชีวิต มีทั้งด้านอ่อนแอ และอำนาจ เป็นพลังขับเคลื่อน ทำให้ตัวละครมีความแตกต่างไม่ธรรมดาเหนือมนุษย์ทั่วไป

ในงานเขียนบทละครโทรทัศน์และรังสรรค์การที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับตัวละครนั้น บริบททำให้เราสามารถเข้าใจการมีชีวิตของตัวละครแต่ละตัวได้ โดยอาศัยการสังเกตจากสภาพแวดล้อม แนวคิด พฤติกรรมการแสดงออกของตัวละคร การได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งต่างๆ รอบตัว ไม่ว่าจะเป็น วัฒนธรรม สถานภาพ ช่วงเวลา บริบทสร้างความน่าเชื่อถือและความมีมิติให้กับตัวละคร เมื่อตัวละครมีความหลากหลาย จะช่วยตอกย้ำให้คนดูสามารถจดจำในตัวละครได้ และคนดูสามารถถอดรหัสความหมายที่ผู้สร้างต้องการถ่ายทอดได้ตรงกัน

อภิปรายผล

การศึกษาบริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจ ทำให้ผู้วิจัยพบรูปแบบการสร้างสรรคงานประพันธ์ที่ทำให้ตัวละครเอกหญิงมีความโดดเด่น ดังนี้ 1. แรงปรารถนาที่ไม่มีทางสำเร็จ(Super objective) 2.ความอ่อนแอกลายเป็นพลังในการทำร้ายคนอื่นภายใต้แรงปรารถนา(Super Objective) 3.ความมุ่งมั่น ทะเยอทะยาน

ตัวละครทั้งสองมีการนำบริบทที่น่าสนใจในสังคมขณะนั้นมาสร้างเป็นรหัส และถ่ายทอดให้คนดูได้รับรู้และถอดความหมายรหัสเหล่านั้นผ่านการเนื้อหาและเรื่องราวที่น่าสนใจต่อผู้หญิง ไม่ว่าจะผู้หญิงจะมีบทบาทและสามารถพัฒนาตนเองให้มีความสามารถมากขึ้นใกล้เคียงกับเพศชายหรือมากกว่าเพศชาย สิ่งที่สำคัญที่สุดที่นักเขียนบทละครโทรทัศน์พยายามเสนอผ่านตัวละครคือผู้หญิงต้องชนะใจตนเองให้ได้ การที่ต้องหวั่นไหว เสียหน้า รวมไปถึงปมด้อยของตนเองที่ไม่สามารถตัดขาดได้ทำให้ตัวละครตกอยู่ในวังวนเดิมๆ บริบทส่งผลต่อการรับรู้ บริบททางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง การรับรู้ การมองตัวละคร มาก่อนมาหลัง ประเด็นสังคม

เรื่องเกิลด์มรกต ต้องการสะท้อนถึงสังคมโดยมีเจตนานำเสนอความสัมพันธ์ด้านสถานภาพของเพศหญิง เมื่อถูกฝ่ายชายละเลยและหันไปยกย่องผู้หญิงคนอื่นนอกเหนือจากตนเอง ไม่มีผู้หญิงคนไหนมีความสุขเลยที่ต้องถูกสามีตนเองทอดทิ้ง ละเลย จนกลายเป็นปัญหาสังคมส่วนใหญ่

ส่วนเรื่องจุดเจ็บในดวงใจนำเสนอเรื่องการทำให้กลายเป็นคนชายขอบ ในทางจิตวิทยา โหนกเป็นตัวละครที่สังคมไม่ยอมรับ ถูกกีดกันให้ออกจากพื้นที่ของคนส่วนใหญ่เพราะเป็นคนอัปลักษณ์ นอกจากนี้สถานภาพของโหนกที่คลุมเคลือไม่แน่ใจว่าเป็นสาวใช้หรือคนในครอบครัวเดียวกันกับนายจ้างอย่างจิตต์ศจี เป็นจุดสะท้อนของสังคมไทย โหนกสะท้อนภาพสังคมไทยที่ไม่มีความชัดเจนในการแบ่งแยกสถานภาพ สะท้อนบริบททางสังคมไทยแบบเจ้าขุนมูลนาย สังคมไทยไม่ค่อยได้ตั้งคำถามว่าสถานภาพของสาวใช้ในบ้านเป็นญาติในครอบครัวหรือนายจ้างกับลูกจ้างคือรักและเอ็นดูดูแลเหมือนญาติในครอบครัวแต่ไม่เทียบเท่ากับคนในครอบครัวและต้องทำงานดูแลบ้าน กระทั่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ช่วงรอยเปลี่ยนแปลงสะท้อนสังคมไทย ความไม่ลงตัวไม่ชัดเจนสะท้อนออกมาในตัวละครอย่างโหนก

สุดท้ายแล้วตัวละครจากทั้งสองเรื่องคือ โหนก ในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ และ นางพญาเกิลด์มรกต ในเรื่องเกิลด์มรกต ต่างพบจุดจบของตนเอง ละครได้มีการนำเสนอจุดจบของตัวละครไว้อย่างน่าสนใจ อย่างเช่น โหนก ในเรื่องจุดเจ็บใจในดวงใจ กลับมาอยู่ในสถานภาพของคนใช้อีก

ครั้งพร้อมกับหน้าที่อุปลักษณะเหมือนเดิม เพราะการกระทำของตนเอง แต่ไหนก็ยังได้รับโอกาสจากสังคม ให้มีพื้นที่เล็กๆ สามารถใช้ชีวิตต่อไปได้ โหนกกลับมาใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริง จากการกระทำของโหนกเอง

ส่วน ในเรื่อง เกล็ดมรกต นางพญาเกล็ดมรกต ได้พบจุดจบของตนเอง โดยก่อนที่นางจะเสียชีวิตนางพญาเกล็ดมรกตยอมรับและเข้าใจว่า เสกสรรหรือพระบาทเจ้านั้นหมดรักตัวเธอไปนานแล้ว และเธอก็ได้เรียนรู้ว่า ความรุนแรงที่เธอใช้ในการต่อรองและเรียกหาความรักที่แท้จริงนั้นใช้ไม่ได้ผล จุดจบของนางพญาเกล็ดมรกต ส่งผลให้ตัวละครอื่นๆกลับไปสู่จุดดุลยภาพเดิมอีกครั้ง ทุกคนกลับไปมีชีวิตของตนเองอีกครั้ง

การศึกษาบริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกล็ดมรกตและจุดเจ็บในดวงใจ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในรูปแบบการสร้างสรรคงานประพันธ์ที่มีตัวเอกเป็นเพศหญิง การนำบริบทที่น่าสนใจในสังคมขณะนั้นมาสร้างเป็นรหัส และถ่ายทอดให้คนดูได้รับรู้และถอดความหมายรหัสเหล่านั้นผ่านการเนื้อหาและเรื่องราวที่น่าสนใจต่อผู้หญิง ไม่ว่าจะผู้หญิงจะมีบทบาทและสามารถพัฒนาตนเองให้มีความสามารถมากขึ้นใกล้เคียงกับเพศชายหรือมากกว่าเพศชาย สิ่งที่สำคัญที่สุดที่นักเขียนบทละครโทรทัศน์พยายามเสนอผ่านตัวละครคือผู้หญิงต้องชนะใจตนเองให้ได้ การที่ต้องหัวนไหว เสียหน้า รวมไปถึงปมด้อยของตนเองที่ไม่สามารถตัดขาดได้ทำให้ตัวละครตกอยู่ในวังวนเดิมๆ

ละครทั้งสองเรื่องได้นำเสนอว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้หญิงต้องปลดแอกตัวเองจากสิ่งเหล่านั้น จึงถึงจะมีความสุขที่แท้จริง ความสุขที่แท้จริงคือ การไม่กำหนดและลดค่าตนเอง แต่ค่าของเราอยู่ที่เรากำหนดเอง เช่น นางพญาเกล็ดมรกต ในเรื่องเกล็ดมรกต นางพญาเกล็ดมรกตอยู่ในฐานะที่สูงสุดของนคร คือเป็นราชินี มีอำนาจอิทธิฤทธิ์มากมายแต่ปลดตนเองออกจากจิตใจที่หมดหมุ่นเรื่องชายคนรักไม่ได้ ต่อมาโหนก ในเรื่องจุดเจ็บในดวงใจ โหนกมีชีวิตที่พลิกผันจากสาว

ใช้ในสถานภาพอยู่ต่ำสุดขึ้นไปสูงสุด แต่กลับไม่พอใจและมุ่งมั่นที่จะแก้แค้นจนสุดท้ายตัวเองก็กลับมาอยู่ในสถานภาพที่ต่ำสุดเหมือนเดิม เพราะสิ่งที่ยังเอาชนะไม่ได้คือ ปมที่อยู่ในจิตใจตัวเอง

นอกจากนี้แม้จะมีเรื่องราวที่วุ่นวายและปั่นป่วนมากแค่ไหน แต่ละครยังได้สอดแทรกความหวังเข้าไปในเนื้อหาด้วย การที่เหตุการณ์ต่างๆมันเกิดขึ้นและมีปัญหาอื่นๆตามมา เมื่อถึงจุดจุดหนึ่งจุดดุดลยภาพจะเกิดขึ้น คนที่ทำไม่ดี ทำให้เหตุการณ์ปั่นป่วนจะถูกลงโทษตามอัตราภาพ แต่ไม่รุนแรงจนถูกขับออกจากสังคม ตัวละครเหล่านั้นยังมีพื้นที่เล็กๆของสังคมที่เปิดรับและให้อภัยเสมอ

นอกจากจุดจบที่มีดุดลยภาพแล้ว การจะทำให้ตัวเอกมีความน่าสนใจและน่าจดจำ โดยเฉพาะการที่เป็นเพศหญิง นักเขียนบทละครโทรทัศน์ต้องอาศัยประสบการณ์ความเข้าใจในตัวละครและการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างมากมาตั้งแต่เยาว์วัยรวมไปถึงมุมมองในบริบททางสังคมที่เข้าใจในเพศสภาวะอย่างถ่องแท้ มาดัดแปลงให้เข้ากับตัวละครที่ต้องการสร้างสรรค์รวมไปถึงการเชื่อมโยงบริบทต่างๆให้สอดคล้องกับตัวละคร เพื่อให้ตัวละครนั้นมีชีวิตจิตใจและเป็นที่ยึดจำของคนดูมากที่สุด แม้จะขาดในส่วนรายละเอียดที่ควรจะต้องศึกษาเจาะลึกอยู่อีกมาก อย่างไรก็ตาม การรวบรวมองค์ความรู้จากแนวคิดบริบททางสังคมในการสร้างตัวละครหญิงเรื่องเกสต์มรกตและจุดเจ็บในดวงใจน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีเพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคต เพื่อประโยชน์ของผู้ที่สนใจในงานประพันธ์และนำไปศึกษาและพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาตัวละครเดียวกันและนำมาเปรียบเทียบละครเรื่องเดียวกันที่ถูกนำมาสร้างขึ้นมาใหม่ในแต่ละปี ความแตกต่างทางด้านบริบททางสังคมในขณะนั้น นอกจากนี้หากมีการศึกษาในงานเดิมแต่มักเขียนบทท่านใหม่ ที่อายุน้อยกว่านักเขียนบทคนเดิม บริบททางสังคมที่ปรากฏในละคร ก็แตกต่างกัน เพราะการเติบโตและการเรียนรู้ในบริบททางสังคมที่ติดตัวของนักเขียนบทแต่ละท่านนั้นแตกต่างกัน

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกบทประพันธ์ที่มีความโดดเด่นของตัวละครเพศหญิง ซึ่งบทประพันธ์ที่เลือกส่วนใหญ่ เป็นบทประพันธ์ที่ถูกประพันธ์ขึ้นมานาน และไม่มีการนำมาทำใหม่ในยุคปัจจุบัน ทำให้ข้อมูลบางอย่างตกหล่นไป อีกทั้งตัวละครหญิงจากบทประพันธ์ 2 เรื่องที่ผู้วิจัยเลือกมาวิเคราะห์ นับว่ามีจำนวนน้อยเกินไป หากได้ศึกษาตัวละครจากบทละครเรื่องอื่นๆมากขึ้น และมีความหลากหลาย จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถรวบรวมองค์ความรู้ได้อย่างครบถ้วนรอบด้านมากขึ้น

ข้อเสนอแนะที่มีต่อการวิจัยในอนาคต

- 1.ควรมีการศึกษางานประพันธ์ในแนวอื่นๆ เพื่อไปขยายและศึกษาบริบททางสังคมรอบด้านมากขึ้น
- 2.สามารถนำงานวิจัยไปเป็นรูปแบบในการศึกษาตัวละครในงานประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยนักประพันธ์ท่านอื่นๆได้
- 3.สามารถนำงานวิจัยไปศึกษาและต่อยอดการศึกษาในเรื่องผู้หญิงแต่ละยุคได้
- 4.สามารถนำไปขยายหรือวิจัยในตัวละครอื่นๆเพื่อเข้าใจถึงการประพันธ์สมัยใหม่ได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กันตนา วิดีโอโปรดักชั่น จำกัด. 72 ปี สมสุข กล้วยจากก กล้วยผู้จากกกันตนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : เอียร์บุ๊กพับลิชเชอร์ จำกัด, 2542.

กาญจนา แก้วเทพ. แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, 2553.

กาญจนา แก้วเทพ. มานแห่งอคติ : ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับสถาบันสังคม. กรุงเทพมหานคร: เจนเดอร์เพรส, 2536

กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่น เพรส โปรดักส์, 2549.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชนทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ภาพการพิมพ์, 2552.

กุสุมา สินสุข. จุดเจ็บในดวงใจ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ไสภณการพิมพ์, 2541.

ขจีรัตน์ หินสุวรรณ. การวิเคราะห์วิธีการเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน : บทเรียนจากงานของสมสุข กล้วยจากก. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ.อาชีพของสตรีในละครโทรทัศน์.วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

จุนรัช กองทอง.อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยหอการค้า.
สัมภาษณ์ ,10 มกราคม 2555.

จุนรัช กองทอง.อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยหอการค้า.
สัมภาษณ์ ,15 มีนาคม 2555.

จุนรัช กองทอง.อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยหอการค้า.
สัมภาษณ์ ,10 พฤษภาคม 2555.

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์, ปรีดา อัครจันทโชติ, หฤทัย รามสูต, จิรยุทธ์ สิ้นธุพันธ์ และ ไศล
ทิพย์ จารุภูมิ. นิเทศศาสตร์กับเรื่องเล่าและการเล่าเรื่อง : วิเคราะห์การศึกษาจินตคติ-จินต
ทัศน์ในสื่อร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, 2543.

นันทา วีรวิทยานุกูล.การวิเคราะห์ภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในเนื้อหาเพลงลูกทุ่ง
ระหว่างปี พ.ศ2525-2540.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ปราณี แซ่จ้ง.ภาพของผู้หญิงไทยในสื่อที่นำเสนอเรื่องราวทางเพศและการรับรู้
ฝั่งใจของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิง.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

วันทนีย์ วาสิกะสิน และสุนีย์ เหมะประสิทธิ์. สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

ศิริพร สะโครบาเน็ค. ภาพพจน์ของผู้หญิงในสายตาสื่อมวลชน.

สตรีทัศน์ 1, 2 (พฤษภาคม – กรกฎาคม 2526).

สมสุข หินวิมาน. ปมชีวิต ปีน ช่มชี่น และแหวนหมั้น : การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของ
การเล่าเรื่องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศในละครโทรทัศน์. นิตยสารสตรีทัศน์
4, 1 (มีนาคม 2543).

สมสุข หินวิมาน. วัฒนธรรมชนชั้นกลางไทยในละครโทรทัศน์. รัฐศาสตร์สาร 22, 2 (2553).

สุนีย์ กิตติวรรณกุล. ภาพของบทบาทของสตรีในงานโฆษณาทางนิตยสาร และ
ทัศนคติของนักสร้างสรรค์โฆษณา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการ
ประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

อมรศรี เย็นสำราญ. สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2554.

อมรศรี เย็นสำราญ. สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2555.

อมรศรี เย็นสำราญ. สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2555.

ภาษาอังกฤษ

Brown, William J. and Cody, Michael J. Effects of a Prosocial Television Soap Opera in Promoting Women's Status. Journal Of Human Communication Research 18 (September 1991).

Cole, Ellen. ,& Henderson Daniel ,Jessica .Featuring females. Washington DC: American Psychological Association,2005.

Fiske, John.Television Culture.USA: Routledge Taylor & Francis Group,2010.

Jacey ,Helen.The Woman In The Story.Michigan: McNaughton & Gunn,2010.

Seeger , Linda. Creating Unforgettable Characters. New York: Henry Holt,1990.

Walter , Richard. Essentials of Screenwriting. USA: Penguin Group,2010.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพันธวิศ ดิชะธรรม เกิดเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2530 สำเร็จการศึกษาปริญญา
รัฐศาสตรบัณฑิต สาขา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.
2552 และในปีเดียวกันได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการ
สื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

